LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 96 (440) Dec. 13, 1950
Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 2159. Printer: Remsdruckerei Sigg. Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly Circulation 11.500. Sponsor-International Refugee Organization.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 96 (440)
Trešdien, 1950. g. 13. dec.
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevēja: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lambergs; galv. red. vietn. M. Čukste. Redaktori: A. Bolšteins, P. Kļaģis, B. Ķīlītis, V. Lasis, R. Raisters, L. Švarcs. Austrālijas redakcijas ved. A. Šmits (31, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic., Austrālija). Red. sēr.: (līdz) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, tālr. Schw. Gmünd 2159

Piekāpības nebūs, bet durvis sarunām vēl vaļā

Trūmena un Etlija konferences rezultāti un atbalss pasaulē

Vašingtona (li). — Prezidenta Trūmena un Anglijas premjera Etlija apspriešu nobeigumā izdots kopīgs komunikē, kurā abi valstsvīri izsaka gatavību izbeigt konfliktu miera ceļā. Ja Pekinga šai nostājai nepievienosies, Apvienotajām nācijām jāiemj par nepieciešamiem soļiem. Tālāk komunikē paskaidrots, ka ASV un Anglija nav vienādās domās par komūnistiskās Ķīnas uzņemšanu UN. Turpretim pilnīga saskaņa pastākta Atlantika aizsardzības spēku izveidošanā un Eiropas jautājumā vispār. Abu valstu militārais potenciāls ievērojami jāpastiprina. Par atombumbas lietošanu Trūmens iepriekš informēs Lielbritānijas valdību. Šai sadarbībā izteikta cerība, ka pasaules notikumi risināsies tā, lai nevajadzētu lietot atombumbu.

Abi valstsvīri pieņēmuši desmit punktu programmu Eiropas un Āzijas brīvo nāciju aizsardzības nodrošināšanai. Bez jau iepriekš minētiem punktiem šai programmā pasvītrota abu valstu politikas saskaņošana un domstarpību novēršana. Dažādie uzskati Ķīnas uzņemšanas jautājumā UN nekādā gadījumā nedrīkstot radīt domstarpības citos politiskos vai militāros jautājumos. Formozas problēma jāatrisina bez militāriem līdzekļiem un ievērojot Pacifika valstu iedzīvotāju intereses. Septītais punkts paredz tūlītēju visu Atlantika pakta valstu ricību un reālu piedalīšanos Atlantika vienības stiprināšanā. Stipri aizsardzības spēki nepieciešami, lai novērstu kara draudus Eiropai.

Piektdienas vakarā Etlijs devās tālāk uz Ņujorku, kur apspriedās ar UN ģenerālsekretāru Trigvi Li un pilnsapulces prezidentu, bet sestdien līdz ar saviem pavadoņiem ieradās Otavā, kur, asistējot impērijas ģenerālštāba šefam feldmaršalam Slimam, apspriedās ar Kanadas ministru prezidentu Sen Lorensu un viņa valdību. Etlija ziņojumu par apspriedēm Vašingtonā Kanadas kabinetā uzņēmis ar lielu atsaucību, un Sen Lorensa preses pārstāvjiem izteicās, ka apspriežu iznākums jaujot Kanadai raudzīties ar paļāvību nākotnē. Kanadas valdība esot pārliecināta, kā UN neatstās Koreju. Abi ministru prezidenti pārrunāja arī Kanadas ciešāku iesaistīšanos rietumu aizsardzības spēku izveidošanā. Sekojot ASV piemēram, Kanadas tirdzniecības ministrs nolīdzis eksportēt preces uz komūnistisko Ķīnu, Koreju, Mandžūriju, Honkongu un Makao.

Pēc apspriedēm Otavā Etlijs izlidoja atpakaļ uz Londonu, kur pēc preses intervijas sniedza pārskatu valdībai par savām apspriedēm aizjūrā. Angļu laikraksti visumā apsveic Trūmena un Etlija apspriežu iznākumus. Daily Herald norāda, ka lielākais panākums neapšaubāmi esot ceļa iezīmēšana uz mieru, kaut gan panākt vienošanos ar Ķīnu nebūšot viegli. Nosodot nesaskaņas Ķīnas uzņemšanas jautājumā UN, Manchester Guardian atzīmē, ka komūnisti būs vismaz skaidrībā par to, kādas konsekvences izraisīs 38. platuma grāda pāriešana. Apspriedes skaidri rāda, — deklarē vairāki laikraksti — ka komūnistiem nav izdevies iedzīt kīli starp ASV un Lielbritāniju. Tāpat ar apņēmīgumu atzīmēta politiskā un militārā smagumpunkta novirzīšanās uz Eiropu.

BBC komentētors svētdien izteicās: apspriežu iznākums skaidri rāda, ka brīvā pasaule ir ar mieru nokārtot konfliktu miera ceļā, ja vien to gribēs Ķīna un Padomju savienība. Šī brīvās pasaules nostāja tomēr nekādā ziņā nenozīmējot piekāpības politiku. Tāpat nevarot apgalvot, ka abu valstsvīru sastapšanās būtu atvieglojusi pašreizējo starptautisko krizi. To varot panākt tikai Maskava un Pekinga. Trūmena un Etlija vienošanās gan nozīmējot brīvās pasaules apvienošanos pret agresiju.

Ārlietu ministrs Ečesons kongresa ārlietu komisijā paskaidroja, ka Trūmena un Etlija sarunās nav lemts par jautājumiem, kas komunikē nebūtu pieminēti. Viņš pasvītroja, ka piekāpības politiku nekādā gadījumā nepiemērošot ne Āzijā, ne arī kādā citā vietā pasaulē. Pret spēku varot vērsties vienīgi ar spēku. Vašingtonas konference izdarījusi brīvajai pasaulei lielu pakalpojumu.

Franču prese Vašingtonas komunikē uzņēmusi ar dalītām jūtām.

Latviete Zinaida Supe — 200.000. DP uz ASV

Brēmene (ab). — Pagājušās sestdienas pēcpusdienā Brēmenhāfenas ostu atstāja un ceļā uz Ņujorku devās tvaikonis General Sturgis ar 1300 DP izceļotājiem. Viņu vidū ir arī pēc kārtas 200.000. DP, kas iecelo Savienotajās valstīs. Tā ir 37. g. v. latviete Zinaida Supe ar saviem četriem bērniem — 11 g. v. Edmundu, 10 g. v. Richardu, 8 g. v. Irēni un 7 g. v. Margaritu. Supes vīrs pazudis bez vēsts pēdējā karā.

Emigranti — jubilāri pirms uzkāpšanas uz kuģa apsveica katoļu baznīcas organizācijas NCWC, IRO un DP komisijas pārstāvji, novēlot viņai ar ģimenes locekļiem ceļu uz Jauno pasauli un pamiedzot ziedus. Bērni savukārt saņēma pirmās Ziemsvētku veltes. Supes ģimeni ceļā pavada IRO publiskās informācijas daļas pārstāvis Haiers (Hier). Ņujorkā, kur kuģi gaida ierodamies 19. vai 20. decembrī, „jubilāru" apsveikšanā piedalīsies Ņujorkas DP komisijas uc. organizāciju delegāti.

No General Sturgis 1300 pasažieriem vairāk nekā simts ir latvieši, to vidū literāts J. Bičolis, Pasaules YMCAs darbiniece E. Kraule uc. Plašāku rakstu par 200.000. DP sniegsim turpmāk. Kā zināms, arī 150.000. DP bija latviete — 15 g. v. Dace Epermane, bet 100.000 iecelotāja bija igauņu lauksaimniece.

Prasa ieročus eiropiešiem

Minchene (md). — Čechu nacionālā grupa Vācijā izdevusi uzsaukumu, kurā atgādina, ka pienākusi Eiropas izšķirīgā stunda un ka tādēļ šai briesmu brīdī visu Eiropas nāciju piederīgiem, kas mīl brīvību, jāapliecina sava eiropiskā nostāja. Uzsaukums aicina uz sapratošanos, iecietību un vienprātību, bez tautību un ticību izšķirības. Pagātnes netaisnības un strīdi jāaizmirst, lai spētu ar ieročiem rokā aizstāvēt apdraudēto Eiropu un paši sevi, jo Eiropai šobrīd jāpalaujas galvenokārt uz pašas spēkiem. Čechu uzsaukums tālāk brīdina no boļševisma, kas atzīst vienīgi varu, tādēļ jāapbruņo visi ricībā esošie spēki.

Kāpēc krievi iekārto lidlaukus Tibetā

Ņujorka (mr). — Atsaucoties uz informētiem avotiem, Newsweek sniedz teoriju, kas izskaidro padomju intereses lidlauku ierīkošanai Tibetā. Padomju aviācija vēl nespējot tikt galā ar visām problēmām, kādas rada lidojumi lielos augstumos, un tādēļ tai radot grūtības Himalaju pārvarēšana starp Ķīnu un Indiju. Varbūtējam spiedienam pret Indiju tādēļ padomju aviācijas bazes Čunkingā esot bez nozīmes, un ļoti svarīgi būtu lidlauki Tibetā, tā iegūstot bāzi tālāklidojumiem uz Indiju.

Vai Korejas konfliktu atrisinās miera ceļā

UN SPĒKI IZLAUZUŠIES NO IELENKUMA — JAUNA AIZSARDZĪBAS LĪNIJA ZIEMEĻOS NO SEULAS — PEKINGA PĀRBAUDA IESPĒJU KOREJAS KONFLIKTU LIKVIDĒT TIEŠĀS SARUNĀS

Ņujorka (tp). — Kamēr ciņas Korejā pēdējās dienās bija atslābušas, izņemot UN spēku izlaušanās pasākumu no Koteri ielenkuma un Čončinas telpas, kas svētdien arī izdevies, stipri palielinājusies diplomātiskā aktivitāte UN delegātu aprindās Ņujorkā politiskā Korejas konflikta atrisināt miera ceļā. Galvenais starpposms sarunām ar Pekingas delegāciju joprojām ir Indijas pārstāvis Rau, kas izteicās, ka Pekinga rūpīgi apsver 13 valstu priekšlikumu konflikta izbeigšanai. Arī Mao vēstnīcas esot pēc iespējas ātrāk izbeigt kara darbību Korejā, bet, kā citi avoti vēsta, viņi no savas puses prasot sarkanai Ķīnai vietu UN un visu strīdīgo jautājumu atrisināšanu Tālajos austrumos tiešās ASV, Lielbritānijas, Padomju savienības, Pekingas un Francijas sarunās.

Rauam ar Mao delegātu ģen. Vu notikušas vairākas apspriedes, kurās pārrunāti veidi Korejas konflikta atrisināšanai. Pēc trešās apspriedes Rau izteicās, ka Pekinga rūpīgi pārbauda 13 valstu iesniegumu par kara darbības izbeigšanu un 38. paralieles noteikšanu par pamiera līniju. Vu neesot teicis, uz kādiem noteikumiem Mao būtu ar mieru ligt pamieru, bet no citiem avotiem ziņo, ka tie būtu — Pekingas pielaišana UN un jau minētās tiešās sarunas. Rau savu misiju turpina, pastāvīgi uzturēdams kontaktu gan ar Trigvi Li, gan ASV delegāciju. Tāpat Indijas sūtnis Pekingā esot pastāvīgos sakaros ar Ķīnas valdību. Rau vēl izteicies, ka nav optimists, bet cer uz lietu miermīlīgu atrisinājumu. Pārrunām Indija nodevusi arī priekšlikumu par īpašas neitrālas joslas radīšanu Korejā.

BBC komentētors svētdienas vakarā norādīja uz tiešo sarunu priekšlikumu un piezīmēja, ka tā realizēšanai labu izdevību dod Vašingtonas [illegible] fakts, ka [illegible] Tagad būtu radusies tiešās sarunās eventuāli groziti arī ASV nostāju, bet lietu attīstība šoreiz atkarīga vienīgi no paša Mao izturēšanās.

Pēc citām ziņām, Mao sarunās nepiedalījoties ātrāk, kamēr viņam nedošot pārstāvību UN. Visā šajā kompleksā savā veidā zīmīgs var būt fakts, par ko ziņoja Minchenes raidītājs, ka ķīniešu delegācija Lēkaksesā joprojām neizrādot nekādas tieksmes pēc sakariem ar padomju pārstāvjiem.

Pēdējās dienās skatuvē parādījušies arī abu Koreju pārstāji. Ziemeļkorejas spēku pavēlnieks īpašā uzsaukumā aicināja partizānus abpus 38. paralelei ciņu turpināt ar vēl lielāku sparu, jo „mūsu uzvara pilnīgi droša." Dienvidkorejas prezidents RI savā zemē izsludinājis karastāvokli un licis manīt bažas, vai tikai UN negrib viņu panest likteņa žēlā. Ziemeļkorejiešu štābs svētdien ziņoja, ka Korejas rietumu frontē pa šo laiku sagūstīti, krituši vai ievainoti 23.000 UN vīru. (Turp. 8. lpp.)

Principā piekrīt sarunām ar Maskavu

Parīze (tp). — Trīju valstu pārstāvju apspriedēs panākta vienošanās atbildes projektam uz Maskavas ierosināto četru valstu konferenci. Atbildes notas Maskavai nosūtīs atsevišķi ASV, Lielbritānija un Francija, un tās saturā [illegible] šīs trīs valstis principā saņemsi piekrīt, bet vēlas, lai tanīs tiktu pārrunāta ne vien Vācijas problēma, bet arī visi citi jautājumi, kas rada domstarpības rietumu un austrumu starpā. Konferencei, ja tāda notiktu, dienas kārtība izstrādājama parastajā diplomātiskajā ceļā. Tāpat nolemts par Parīzes apspriežu rezultātiem informēt Rietumvācijas kancleru Dr. Adenaueru.

SOMU KOMŪNISTI PAILDZINA VALDĪBAS KRIZI

Stokholā (tp). — Somijas valdības krize ievelkas garumā, jo nupat sabrukuši visi mēģinājumi nodibināt lielo koalīciju. Runā, ka patiesais iemesls tam esot komūnistu pārstāvju Hertas Kūsinenas un Villes Pesi koalīcijas pārstāvju apspriedēs pieteiktās lielās prasības — nodot komūnistu kontrolē ārlietu un iekšlietu resoru. Grūtības kabineta sastādīšanā radušās arī domstarpību dēļ starp agrāriešiem un sociāldemokrātiem. Pēdējie sevišķi asi vērsās pret tagadējās valdības galvu agrārieti Kekonenu, kam ļoti spēcīgus uzbrukumus raidīšot agrākais sociāldemokratu līderis Tanners.

Atomkara gadījuma lielie Šveici un Itāliju pārvērsti par neitrālu joslu

Roma (fm). — Itāļu telegrafa aģentūra ziņo no Bernes, ka grupa izcilu Eiropas ārstu un juristu ierosinās izsludināt Šveici un Itāliju par neitrālu patvēruma joslu visu valstu pilsoņiem, kas ciestu iespējamā atomkarā. Projekts radies kādā mediķu un juristu sanāksmē šovasar Bernē, un to tagad iesniegšot UN un Starptautiskajam SK. Saskaņā ar plānu, visas nācijas būtu jāaicina kara gadījumā respektēt šīs joslas neaizskaramību.

Abas zemes, kas klimata ziņā ir ideālas ārstniecībai, tad ar starptautiskā kapitāla palīdzību pārvērstu par „lazaretes joslu" visiem kara cietušajiem, bet miera laikā — tuberkulozes, vēža un līdzīgu kaišu slimniekiem. Plāna atbalstītājus pagaidām neizpauž, bet projekta izstrādāšanā piedalījušies angļu, franču, šveiciešu, itāļu, vācu, austriešu, beļģu un vairāku citu Eiropas valstu ārsti un juristi.

Grotevola priekšlikumus sāk ņemt nopietnāk

Bonna (tp). — Sakarā ar stīvēšanos par Vācijas remilitarizācijas jautājumu un notikumiem Korejā, vācu politiskās aprindās vērojama tendence sākt ņemt nopietnāk Grotevola piedāvājumu dibināt vienotu pagaidu valdību visai Vācijai. Sākumā likās, ka Bonna šo piedāvājumu vienā rāvienā noraidīs kā nediskutējamu, bet tagad, pēc kancleram tuvu aprindu norādījumiem, nolemts piedāvājumu nopietni pārbaudīt un eventuālās sarunas strupi nenoraidīt, jo tāds solis no vienas puses varētu dot jaunus ieročus Austrumvācijas komūnistu propagandai, bet no otras puses radītu negatīvu reakciju pret Bonnas valdību un valdības partijām Rietumvācijā.

Lielu sensāciju vācu aprindās radījis kāda CDU funkcionāra ziņojums no Berlines, kas publicēts Süddeutsche Zeitung un atsaucas uz labi informētiem avotiem, it kā Grotevola piedāvājuma patiesais nolūks būtu visiem līdzekļiem aizkavēt Rietumvācijas remilitarizāciju un ka Grotevolam un kompānijai Maskava uzdevusi darīt iespējamo, lai tuvākajos gados vinai izdevīgais aukstais karš nepārvērstos karstajā.

Arī Šveices prese norāda, ka struppa piedāvājuma noraidīšana varētu radīt pavisam negaidītu reakciju, un ieteic Bonnai apdomāties. Ar to radies ļoti sarežģīts komplekss, kas vēl var sagādāt daudzus pārsteigumus.

VISUZTICAMĀKAIS VIESIS
latviešu trimdinieka mītnē
ir laikraksts
LATVIJA

Pēc pirmā vētras brāziena

Tā tiešām bija vētra, kas šajās dienās pārbrāza pasauli, aptaustīdama tās stipruma pamatus. To ievadīja Mao pus miljona viru trieciens pāri Mandžūrijas robežām Korejā, kur UN spēku virspavēlnieks ģen. Makartūrs jau gatavojās pieņemt punktu vienai no svarīgākajām uzvarām pasaulē kopš Hitlera sakāves, proti, kopīgi atjaunot ilgi i tautai laupīto brīvību un savaldīt agresiju.

Lieks, ka tieši šī tuvošanās punktam bija sākums vētras izvērsumam. Bija atraisījies pitingi jauns karš, ne vien militāra, bet arī politiska vētra, kam vajadzēja no zemes virsas nīsaukt vai vismaz nāvīgi iedragāt no vien Makartura 150.000 viru, kas tobrīd atradās Korejā, bet arī brīvās pasaules sabiedrisko domu, kas vismērāmi bija nostājusies aiz ANO slavenā ģenerāļa. Tas agresoram bija vēl svarīgāk. Viņš par katru cenu centās lietu nostādīt tā, lai taisnība tiktāl viņa pusē: Koreja jāiztīra, jo no tirienes Čangkaišeks varot apdraudēt sarkano Ķīnu. Īstais agresors tīņā meklējams Formozā un nacionālistu avantūras balstītājos.

Šie argumenti nav tauni, un mēs tos labi pazīstam no Maskavas puses, jo tā ar somu, baltiešu, poļu un citu robežtautu agresiju tāpat kādreiz attaisnoja uzbrukuma karu šim nāciļām un viņu ievilkšanu padomju varas lokā. It kā savu suverēnitāti sargājot, otra suverēnitāti un brīvību izmīcināt sarkanajiem agresoriem likās gluži svēts pienākums, un tā, pārējai pasaulei apmulsumā nodrošinoties, padomju milzis aprija dažādas tautas un valstis. Pat Čerčila kara memuāri stāsta, cik lost [illegible] [illegible] [illegible] Maskavai 48stundu ultimātu [illegible] tos bija iedzīvoties par savu upuri, lai tikai būtu Jāņa Briesmīgā un Pētera cienīgs.

To visu redzam atkārtojamies Ķīnā vētrā, tās krāsu brāzienos un propagandas auros. Nemaz neesam pārsteigti ne par brīvās pasaules morālo šķobīšanos, ne saucieniem pēc glābiņa izlīgumā, kas šinīs dienās atskanēja no dauzīgām pusēm. Kur brīvajai pasaulei kā vienam vīram un tās sabiedriskai domai kā nesatricināmam valsim vajadzēja celties pretim nekaunīgajam izaicinājumam, tur sākās mīņāšanās uz vietas un šķielēšana ap stūriem pēc glābiņa, jo arī daudzi Eiropas rietumos un britu salās sajuta zemi degam zem savām kājām, gluži kā bēdīgi slavenajās Minchenes dienās. Kaut tikai nu amerikāņi nesāktu spēlēties ar atombumbu un pasaules ugunsgrēks neietu valā!

Redzot vēl palikušo Eiropu vāļumā sagurušu un tās sabiedrisko domu saskaldītu, un baidīdamies, ka ASV to varētu aizmirst, ar visu savas varenības spēku un smagumu metoties cīņā pret jauno agresiju, amerikāņus pārliecināt uz Vašingtonu steidzās britu premjērs Etlijs. Un tā piecu dienu ilgās sarunās drīma saukšis: miers ir izglābts, pie tam rēķins tūlīt nemaz nav jākārto!

Lai būtu kā būdams, šovaiz tomēr Minchenes atkārtošanās vairs nepieļāva atmodusies pasaules sirdsapziņa, kaut arī pirmā vētras trieciena saīkohkta. Trūmenam un Etlijam skaidri bija šāsavaiz, cik vecs un nastāvīgs lieta ir komūnistiskais imperiālisms pasaulē, kas savu mēŗķi labā izraisījis šo dauģmo vētru, dzemdājis arī šo un, ja vajadzēs, radīs vēl citas līdzīgas. Tāpēc — lai gods apņēmīgajiem un dūšīgajiem valstsvīriem! — viņi nolēma neizlaist runu no savām rokām un kamēr vēl laiks, dodoties stiprināt brīvās pasaules morāles un materiālos spēkus līdz pakāpei, kad šādām un līdzīgām vētrām tiknat nākšot, kā tās cēlušās, vajadzēšot atdurties uz tikpat spēcīgu pretsitienu.

Vēsturiskie Vašingtonas konferences lēmumi vēl pēdējo reizi atstāj durvis vaļā arī agresoram vētras apsaukšanai un lietu novērstošanai mierīgā ceļā. Bet arī ruinga mašek pa grābienam atgriezīsā sist ar to pašu katram ar pašas sācēlam, jai kur tas parādītos. Šī atzina lai stiprina mazo un apmiesto tautu cerības, ka agresors, saņēmis nevainīgo rungu brīvai pasaulei no rokām izraut mēģinādams, reiz uzdursies uz tādu dusmu vētru, ka viņa bojā eja vairs nebūs novēršama.

P. P.

Izceļotāju transporti no Vildflekenas sakustējušies

DZĪVES AINAS 1000 M AUGSTAJĀ KALNĀ — NOMETNES PRIEKŠZĪMĪGĀ ORGANIZĀCIJA — VĪZAS VAR AIZTURĒT ARĪ ŠEIT

Vasarā Vildflekenā vajadzēja būt skaisti, jo dažu kilometru attālumā atrodas vairākas viesnīcas tūristiem. Un kas gan brauktu meklēt atpūtu uz tādu vietu, kur nespīd saule vai nav dabas krāšņumu. Tagad turpretī te vai katru dienu list lietus, kalnus klāj migla, un pūš nikni vēji. Emigranti drebinājas, stāvēdami rindās pie virtuvēm, un daža laba cepure izvārtās pa dubļiem, vēl nesasniegusi apsolītos Amerikas krastus.

Vildflekenā visvairāk dzird runājam par tālāku braukšanu uz Gronu, jo katrs, kas laimīgi izgājis komisijām, par to vien domā kā ātrāk tikt uz kuģa. Diemžēl, šīs vēlmes nav atkarīgas no izceļotājiem un, gribētos teikt, arī ne no nometnes administrācijas. Kam vairāk laimes, tas tiek projām jau pēc pāris nedēļām, citi turpretī paliek Vildflekenā 3 vai pat 4 nedēļas. Jo viss atkarājas no transportiem, kuģiem un Gronas uzņemšanas kapacitātes. Tieši pēdējās nedēļās kustība ziemeļu virzienā nov. un 1. dec. uz Gronu aizbrauca vairāk nekā 1500 cilvēku, pie kam 29. nov. transports jau 2. dec. sādās kuģī, lai sāktu ceļojumu pāri Atlantijas okeanam. Vildflekenas nometnes direktrise Miss Gronerte domā, ka līdz decembra vidum lielākā daļa emigrantu būs Gronā vai atradīsies ceļā uz Sav. valstīm. Arī laikā no 4. līdz 12. dec. bija paredzēti vairāki transporti.

Vildflekenā saplūst izceļotāji no Ludvigsburgas, Minchenes, Augsburgas un Šveinfurtes. Lai kustība uz Savu valstīm netiktu traucēta, vajadzīga līdz 3000 cilvēku liela rezerve, ko katrā laikā var novirzīt uz kuģiem. Tā kā tik lielu cilvēku skaitu Grona nevar izmitināt, emigranti spiesti kādu laiku palikt Vildflekenā. Paredzēto kustības plānu nesen izjauca kāds šķidu transports, kas aizgāja ārpus kārtas pēc augstāko iestāžu rīkojuma. Tāpēc arī citiem izceļotājiem nācās gaidīt pat līdz 4 nedēļām.

Būtu netaisni apgalvot, ka dzīve Vildflekenā ir neērta, smaga vai pat nepanesama. Jau pirmajā dienā, kad emigrants iebrauc no kāda cita izceļošanas centra, acis duras nometnes priekšzīmīgā kārtība un organizācija. Tas ir direktrises Miss Gronertes un viņas līdzstrādnieku nopelns. Ja piemēram, Ludvigsburgā 200 cilvēku lielu transportu visas reģistrācijas un pārbaudes varēja nobeigt labi ja vienā dienā, 1000 cilvēku Vaildflekenā noreģistrē, pārbauda ārsts un jau izvieto istabās dažu stundu laikā. Laudīm nav jāsalst arī stacijā, jo katru transportu sagaida vismaz 15 smagie automobiļi. Iecelotāju patikami pārsteidz kāds cits apstākļis — katrs iebraucējs saņem no bloku vecākajiem divi tīras segas. Jau tas vien ir sasniegums, ja ievēro milzīgās laužu masas, kas te apgrozās.

Citādi Vildflekenu varētu salīdzināt ar Bābeles torni, kur dzirdamas neskaitāmas valodas, sākot ar latviešu un beidzot ar — ķīniešu. Jā, ķīniešu Vildflekenā ir daudzas ģimenes, kas evakuētas no Šanghajas un tagad gaida tālākas izceļošanas iespējas. Lielāko tiesu tie ir žīdi ar savām ķīniešu sievām, kas iebraukuši ar 8 vagoniem bagāžas. Tā vismaz stāsta vecie vildflekenieši. Brīžiem paliek pavisam savādi iedomājoties, cik tālu sniedzas Staļina pirksts!

Bet arī Vildflekena vēl nav tā vieta, kur varētu teikt — nu man vairs nekas nestāv ceļā uz Apsolīto zemi. No katra transporta nosvitro vairākus cilvēkus, kuŗiem jāgaida vismaz 10 dienu, kamēr attiecīgās iestādes izdara izziņas. Neoficiāli zināms, ka pirms katra transporta no Gronas ierodas INC ierēdnis, kas pārbauda visas vīzas. Iespējams, ka šīs pārbaudes notiek sakarā ar jaunpieņemto Amerikas drošības likumu. Ir gadījumi, kad pārbaudes ieilgst un daži izceļotāji jau gaida otru mēnesi. Viņu vidū ir daži ukraiņi, agrākie padomju pilsoņi, kas Vācijā ieradušies 1944 g. vasarā.

E. K.

90 gadu vecuma pari okeanam

Kaut gan pašreiz nav noteiktas statistikas, cik trimdā veco latviešu liepu un ozolu; zināmi tomēr vairāki, kuŗiem deviņdesmit jau aiz muguras. Pašreiz viena no vecākajām latviešu trimdiniecēm ir 95 g. v. Ieva Skubiņa, kas visus svešuma gadus pavadīja Ingolštates nometnē, bet kopš neliga laika dzīvo Berchtesgadenas veco ļaužu mītnē. Apbrīnojamā garīgā možumā un veselībā pēc pāris mēnešiem 93 gadi piepildīsies Dr. theol. Jānim Sanderam; viņš vēl līdz šim laikam ir rāžīgs mūsu laikraksta līdzstrādnieks. Vissvecākā latviešu izceļotāja uz aizjūru, šķiet, ir 90-gadīgā Līze Maksteniece, kas no Šveinfurtes izceļošanas nometnes šajās dienās kopā ar ģimeni dodas uz ASV. Emigrācijas formalitātes kārtojot, kā arī aizbraukšanu atvieglinot, viņai visur bija parādīta īpaša pretimnākšana.

Arv. B.

NO AKROBĀTA LĪDZ ZIDTĀRPIŅU AUDZĒTĀJAM

Pēdējais IRO pārskats par Vācijas amerikāņu joslas apm. 71.000 DP sadalījumu pēc arodiem un speciālitātem rāda, ka lai akaitā pārstāvēti ap 400 dažādu arodu. IRO reģistros, piemēram, ir viena sieviete — archaiologe, kāda baltietis — ichtiologs, kā arī septiņi zidtārpiņu audzētāji. Šarakstā minēts arī poļu paukošanas meistars, divi skurstenslauķi, 30 piloti, 62 biškopji. Netrūkst arī stikla pūtēju, kuŗu ir veseli 15, bez tam 19 brūžu meistari, 33 rotaļlietu speciālisti un pat 2 akrobati. — Pat šiem akrobatiem, kā redzams, nav izdevies izvingrot cauri emigrācijas pārbaužu lamatām.

Ziedojuši savu Artavu Latvijai

Sekojot LNP prezidija, LCK un Ārējās informācijas fonda aicinājumam, Artavu Latvijai ziedojuši:

Vācijā: R. Johansons DM 5, Fareles veco ļaužu mītnes ev.-lut. draudze 60, Vimbernas nometnes tautieši 106, Diopholcas nometnes tautieši 70,10, Germersheimas tautieši 10, A. Grīnbergs 5, Augustdorfas nometnes tautieši 230,00, Latviešu 296. vada sardžu vīri Helmštetē 31, J. Marians 3, Neištates latv. ev.-lut. draudze 12,95, Latv. sardžu vīri Lineburgā (Post 606) 7,50, Hamburgas Fišbekas nometnes tautieši 62,95, P. Peise (otrreiz) 5, D. Hofmans 6, E. Kārkliņš 5, Kr. Valters jun. 3,20, N. N. 3, Pinebergas nom. tautieši 226, Pinebergas nom. latv. komiteja 30, Pinebergas YMCA/YWCA 5, Zēdorfas nom. tautieši 73,50, Erlles nom. tautieši 130, Minsteres latviešu grupa 107, Reines latv. grupa 4,58, E. Kušinskis 5, Vilmas mītnes tautieši 150,50, Hildesheimas nometnes tautieši 30,30, Dālheimas-Redgenas latv. sardžu vīri (Post 44) 7,70, Latv. sardžu vīri Honē (Post. B-6) 95, A. Mežīte 5, Elkānes nom. tautieši 166,30, Dālheimas-Redgenas latv. sardžu vīri (Post 470) 165, A. Raiskums 2. Anglijā: M. Kalniņa 10 šil., H. Karelis 1 mārc., V. Antons 10 šil., Daugavas Vanagu fonda Bedfordas nodaļa 8 māc. 8. šil., R. Paeglis 9 starpt. kup., J. Otaņķis 30 starpt. kup., A. Tormane 7 starpt. kup., A. Siraninš 10 starpt. kup., V. Klaviņš 10 starpt. kup. Kanadā: Redleikas latvieši 30 dol. ASV.: Bukskauntijas latv. ev.-lut. draudze 23,50 dol., K. Baltpurviņš-Dzelde 5 d., E. Lazdiņš 5 d., J. Ziemelis 10 starpt. kup., L. Ziemelis 10 starpt. kup. Austrijā: F. Misiunas 5 šil., H. Rullis 10, M. un K. Teichmaņi 12, H. Hāns 15, A. Bogdanovičs 5, A. Eltermanis 10, B. Priede 20, E. Knaševskis 5, V. Lucs 10, K. Dambergs 10, V. Dambergs 10, E. Stiglics 10, V. Grudzinskis 10. Dānijā: Ing. P. Olte 5 starpt. kup., F. Leinvebers 7 starpt. kuponus. Francijā: Lionas latviešu kopa 11.800 franku, J. Jumfits DM 5.

Kopā, ieskaitot iepriekš publicētos ziedojumu: DM 9630,03, 103 angļu mārc. 18 šil. 6 pensi, 109 Am. dol., 40 Kan. dol., 135 Austrijas šil., 11.800 Franc. franku, 492 starpt. pasta kuponi.

LNP prezidijs, LCK un Ārējās informācijas fonds izsaka sirsnīgu pateicību visiem ziedotājiem.

Artava Latvijai ārpus Vācijas iemaksājama sekojošām pilnvarotām personām un organizācijām:

ASV — Latvijas ev.-lut. baznīcas archibīskapa pārstāvim ASV ev.-lut. adv. Pēterim Ēgļītim, 333 East 31-st Street, New York 22, N. Y.; Kanadā — Latv. ev.-lut. baznīcas archibīskapa pārstāvim māc. Alfredam Skrodelim, 14 1/2 Westworth st. South Hamilton, Ont.; Anglijā — Latv. ev.-lut. bazn. archibīskapa pārst. Lielbritānijā prāv. Edgaram Bergam, 3. Prospect Place, London, N. W. 3; Austrālijā — apgāda Latvija pārstāv. A. Šmitam, 21. Linden Avenue, Wendauree, Ballarat, Vict. Kanādā — Latv. palīdzības padomniekam K. Bērentam, 5, rue Gérando, Paris 4-e; Zviedrijā, Dānijā un Somijā — Latviešu nacionālajam fondam Skandinavijā; Austrijā — LCK pārst. A. Egļītim, DP camp, Parsch, b. Zalzburg; Beļģijā — Beļģijas latv. nac. kom-jai, 35, rue du Clocher, Bruxelles; Itālijā: — mons. J. Camanim, Latvijas sūtn. Vatikānā, via Corsica Nr. 1, Roma; Holandē — Latvijas ģenerālkonsulam Br. Pavasaram, Borustraat 11, Den Haag; Argentīnā — Latvju s-bai Argentīnā, Boedo 737, Buenos Aires; Venecuelā — apgāda Latvija pārstāvim J. Henkuzēnam, Medicatura Rural, Sanare, E — do Lara; Jaunzēlandē — apgāda Latvija pārstāvim Vl. Auzinam, 43, Averill Street, Shirley, Christchurch; Čilē — Latv. apvienībai Čilē, Correo 25. Santiago; Urugvajā — Latv. apvienībai Brīvā Latvija, Avenida San Martin, 6380, Montevideo; Brazilijā — Latvju apv. Brazīlijā, Edificio America, Rua Sao Bento 405, 12. andar, sala 1222 G H, S. Paulo.

Vircburgieši apmierināti

Ar š. g. 1. jūl. vācu saimniecībā nodotajā, ap 300 Vircburgas Ziemeļu nometnē dzīvojošos DP, no tiem ap 200 latviešu. Tā nākumā katrs bāzigi ieinteresētais — kā tagad būs, tad piedzīvoja patīkamu pārsteigumu. Jaunajā nometnes vadībā tie sastapa cilvēkus, kas saprot bēgļu dzīvi un apstākļus, cenšoties atvieglot to cik vien iespējams. Te jāmin nometnes vadītājs Ludašers, techniskais vadītājs Pauliņš un pārstāvis pie valdības Dr. Vinters, kas ir patiesi bēgļu draugi.

Ap 40 nestrādājošie saņem mēnesī DM 45 pabalstu, plus DM 15 apkurei un apgaismošanai. Par nometnes kultūrālo dzīvi rūpējās YMCAs vadītājs Jurevičs un latviešu komiteja ar enerģisko priekšnieci Kalnieti.

Oktobrī nāca rīkojums atbrīvot Vircburgas Ziemeļu nometnes kazarmas, paredzot izvietot iedzīvotājus pa dažādām Bavārijas nometnēm. Iepriecinājās tas, ka vadībai izdevās panākt pārcelšanu uz bij. Vircburgas Centra nometni. 2 nedēļu laikā tur uzbūvēja 15 baras, kur izvietojamie atrada pieklājīgas mājvietas.

Mūsu valsts dibināšanas dienā bija pulcējušies kopā ne tikai latvieši, bet arī nometnes vadība un pārējie nometnes iedzīvotāji — igauņi, lietuvieši, poļi un ukraiņi. Svētku aktu atklāja rakstnieks Girts Salnājs, norādot, ka 18. nov. mēs pulcējamies kopā ne tikai lai atcerētos šo dienu, bet arī tāpēc lai no jauna apliecinātu piederību latviešu tautai un apzinātos mūsu uzdevumu cīnīties par mūsu tautu un valsti. Svētku aktu kuplināja aktrise Lilija Salnāja, brīvmākslinieks J. Adamsons, tenors Lielzuika un viru kvartets.

R.

Karavīrus beidzot sauc tranzītā

Ventorfas tranzītnometnē šinīs dienās ieradās lielāka skaits bij. karavīru ģimeņu. Izceļošanas pārbaudes sāk arī ilgāku laiku nometnē dzīvojošie šīs grupas piederīgie. Kā dzirdams, Frankfurte izsaukšanai nodevusi ap 600 bij. karavīru lietas. IRO patreiz izdara izsaukšanas izziņošanu. Cik vērojams, izlase tomēr nav notikusi pēc galvojumu vecuma, kāpēc dažam vecā galvojuma īpašniekam var iznākt vēl gaidīt. Līdz šim gan, karavīru pārbaudes nav beigušās, kādēļ vēl nevar spriest, kāda tempā tās risināsies. Citādi tranzīta process Ventorfā patreiz ir straujš, tāpat kā Gronā.

No Hamburgas ziņo, ka latviešu students K. ar privātu pasažieru tvaikoni devies uz Sav. valstīm kā kādas turienes universitātes stipendiāts. Vīzu K. izsniedza Sav. valstu ģenerālkonsuls Hamburgā. Lai gan K. ir DP un arī bij. leģionārs, konsuls bez iebildumiem iespiedis vīzu Latvijas ārzemju pasē, pie tam bez DP komisijas vai naturālizācijas ierēdņu pārbaudes. Tikai ceļa izdevumus nācies samaksāt emigrantam pašam.

A. V.

Miris latviešu vienotājs ASV

Novembŗa beigās Ņujorkā 77 g. v. miris latviešu baptistu draudzes ilggadīgais mācītājs Jānis Kvietiņš. Viņš bija viens no aktīvākajiem latviešu vienotājiem agrāk iecelojošo Ņujorkas latviešu vidū, un jau pirmā pasaules kara laikā dedzīgi iestājās par Latvijas atzīšanu, sarakstīdams un izdodams brošūras par Latviju un nodibinādams LSK nodaļu Amerikā. Par nopelniem valsts labā K. apbalvots ar Triju zvaigžņu ordeni. Svinīgajā aizlūgumā no aizgājēja atvadījās Ņujorkas baptistu apvienības pārstāvis R. V. Rasels, latviešu baptistu draudzes māc. A. Eglītis, latv. ev. lut. draudzes māc. R. Zariņš, pestīšanas armijas brigadieris P. Džonsons, Latvijas sūtniecības sekretārs A. Dinbergs, apvienotās Ņujorkas latv. padomes pr-dis A. Lielnors, Ņujorkas latv. b-bas pārstāvis J. Lenaus un Ņudžersijas latviešu sab. darb. C. Karols. Izvadīšanas aizlūgumā piedalījās arī prelāts Stukelis un dziedātāja Elza Zebranska.

VĒSTULES REDAKCIJAI

RŪGTA ISTENĪBA

Ar skumjām pārdomām izlasīju Dienvidzviedrijas lielākajā pilsoņu laikrakstī Boras Tidningen rakstu, kuŗā, starp citu, teikts:

Ir savādi, pat neizprotami, ka tagadējā angļu valdība nesaredz konsekvences, stiprinādama britu jaunatni Korejas cīņās un tanī pašā laikā pildīdama līgumu ar PSRS, pēc kuŗa britu darba mašīnas ceļo uz padomju ostām, lai ar tām boļševiki gatavotu tankus angļu jaunatnes slepkavošanai. Šķiet vajadzētu būt kādai mērauklai ar t. s. reālistisko tirdzniecību. Pat Ļenins par to ironizējis, teikdams: ja es piepārstu šodien Vakareiropas tirgotājiem iesniegt piedāvājumus izcelt uz aukšām, lai tās izlietotu kapitālistu pakrāšanai, es nešaubos, ka viņu firmas, kas šādas aukšas gatave, mūs pārpludinātu savām ofertēm.

Tik tālu sviedru laikraksts, kas vēl piezīmē, ka britiem mašīnu sūtījumi uz PSRS jāturpina vismaz 3 gadus, kā to paredz līgums. Man šķiet gribētos jautāt: pašam laikrakstam, vai līdzīgā stāvoklī nav arī Zviedrija, kas, sekojot savai reālpolitikai, finansē boļševiku pastāvēšanas mašīnu un darba rīku iepirkšanai Zviedrijā. Vai arī šķiet tirdzniecības līgums nepalīdz celt padomju brunošanās rūpniecību, kuŗas potenciāls kādreiz var vērsties pret pašu sviedru brīvību?

Tāda ir tiktāpat ironija, rūgta patiesība, ar kuŗu mums šodien jāsastapas. Man šķiet, ka tā tikai var apzīmēt virzienu, kāds izteicies LNP vēsturiskajā lēmumā, ka latviešu dzīvais spēks jātaupa Latvijas brīvības atgūšanai. Nav nomākts mūsu spēkus šķiest tad, kad citi tirgojas ar vīru, pret kuŗu sūta cilņā savus labākos dēlus. Kā masa tauta mēs to nevarētu uzlauties.

J. Tālums, Zviedrijā

PATEICĪBA

Ambergas IRO sanatorijas latviešu saime izsaka savu sirsnīgāko pateicību bijušajam Ambergas sanatorijas direktoram Liepiņam par viņa lielajām pūlēm mūsu labā, ko viņš izrādīja savā darbības laikā. Pateicamies arī par DM 30 ko Liepiņš šķiroties ziedoja Latviešu slimnieku komitejai.

Ambergas IRO sanatorijas Latviešu slimnieku komitejas

KURŠ VAINĪGS?

AGATES KRISTI ROMĀNS

(30. turpinājums)

Džēna Greja iesmējās un piecēlās: „Jūs sagrozīsiet man galvu, Puaro kungs. Ar labu nakti, un paldies par ielūgumu. Ja Normanu par izspiešanu ieliks cietumā, jūs būsiet spiesti ielūgt mani vēlreiz."

Pie šiem vārdiem pār Normana Gāla seju pārslīdēja ēna.

Kad Hērkuls Puaro pēc pusstundas atgriezās mājās, viņš atslēdza kādu atvilktni un izņēma no tās sarakstu ar 11 vārdiem. Četrus no šiem vārdiem Puaro atzīmēja ar īpašu kāšiti. Tad viņš dažas reizes domīgi pamāja. „Man šķiet — es tagad zinu," viņš murmināja. „Taču man jābūt drošam par savu lietu. Tātad tālāk!"

XVII

Henrijs Mičels pašreiz grasījās apsēsties pie šķīvja ar ceptu desu un kartupeļu biezputru, kad pēkšņi ieradās kāds apmeklētājs, kuŗā viņš pārsteigts atzīmēja to pašu ūsaino kungu, kas bija piedalījies likteņigajā lidojumā pār kanālu.

Herkuls Puaro bija ļoti laipns. Viņš lūdza Mičelu justies netraucēti, veltīja Mičela kundzei, kas viņu uzlūkoja ar vaļēju muti, spriganu komplimentu, un noguris atlaidās atzveltnī, jo šis gada laiks esot nērāk silts. Vēl pēc dažām piezīmēm par laiku viņš pamazām ierunājās par sava apmeklējuma iemeslu. „Bistos, ka Skotland Jards, šo gadījumu izmeklējot, nokļuvis strupceļā," viņš izmeta.

„Nav nekāds brīnums, sēr," atteica stjuarts. „Ja jau neviens no pasažieriem neko neredzēja, kā gan lai citi pēc tam kaut ko uzzina?"

„Henrijs šīs lietas dēļ daudzas naktis nevarēja gulēt," ieaucās viņa sieva, un Mičels viņu papildināja: „Sākumā man bija bail, ka es varētu zaudēt savu vietu. Taču gaisa satiksmes sabiedriba izturējās ļoti krietni un atzina, ka uz mani nekrīt nekāda ēna."

„Protams, uz tevi nekrīt nekāda ēna," apliecināja Mičela kundze.

„Jā, Ruta, varbūt man varētu pārmest, ka es šīs dāmas nāvi nepamanīju agrāk. Ja es būtu mēģinājis viņu modināt tajā laikā, kad no pārējiem pasažieriem iekasēju naudu..."

„... tad ar to būtu maz lidzēts," Herkuls Puaro viņu pārtrauca. „Pēc lietpratēju domām nāve iestājusies uz vietas."

„Taču šis gadījums mani nomāc. Ik reizes, kad dodos darbā, es jūtos nelāgi; un tad šis kungs no Skotland Jarda, sēr, kas man pastāvīgi no jauna jautā, vai es patiesi līdzjuma laikā neesmu pamanījis neko neparastu? Tad nevilus uzmācas sajūta, it kā man patiešām būtu bijis kaut kas jāaizmirst. Bet lidojuma taču visādā ziņā noritēja gludi līdz... līdz tam briesmīgajam notikumam."

„Pūšamais stobriņš un saindēts dzelkšnis — to es saucu par pagānisku izdarīšanos!" sašuta Mičela sieva.

„Jums taisnība," sacīja Puaro glaimodams, it kā sievietes piezīme būtu viņu ļoti ietekmējusi. „Angļi nemēdz izdarīt slepkavības šādā veidā."

„Noteikti nē, sēr."

„Esmu gandrīz ar mieru minēt, no kuŗas Anglijas daļas jūs esat cēlušies, mister Mičel."

„No Dorsetas, sēr. Netālu no Braitportas. Tur ir manas mājas."

„Lieliska apkārtne, mister Mičel."

„Jā. Londona ar to nekādā ziņā nav salīdzināma. Mana ģimene dzīvojusi tur jau kopš divisimts gadiem; Dorseta man pārgājusi, tā sakot, miesā un asinīs."

„Vai gan citādi tas varētu būt!" beļģis no jauna pievērsās Mičelam. „Bet es jums vēl gribētu ko pajautāt."

Stjuarta seja apmācās: „Visu, ko zinu, esmu jau pateicis, sēr. Patiesi."

„Jā, jā. Runa jau ir tikai par sīkumu: vai uz Žizeles kundzes galda viss bija kārtībā?"

„Jūs domājat — tad, kad es atkļāju viņas nāvi?"

„Jā. Karotes un dakšiņas, sālstraucinš vai kas cits."

„Jā. Atskaitot kafijas tasi — starplaikā viss bija novākts. Ja tur būtu bijis kas aizdomīgs, policija būtu to ievērojusi; tā pārmeklēja lidmašīnu visos stūros un kaktos."

„Nu, nav jau arī tik svarīgi. Pie gadījuma es izjautāšu arī jūsu kolēģi Dēvisu."

„Viņš tagad ir darbā agrajā rīta satikšmē."

„Vai tad viņam šī lieta tik ļoti ķērusies pie sirds?"

Mičels paraustīja plecus: „Sēr, jaunatnē visu nem daudz vieglāk. Un varbūt viņam taisni pat patīk, ka laudis ieaicina viņu uz kādu glāzīti un liek pastāstīt par šo notikumu."

„Vai viņam varbūt ir kāda draudzene? Tādā gadījumā sakars ar šo noziegumu var padarīt viņu visai interesantu meitenes acīs."

„Viņš satiekas ar vecā Džonsona meitu no Zelta gaiļa," pastāstīja Mičels. „Bet tā ir ļoti saprātīga meitene, un viņai drīzāk būs nepatikami, ka Dēvisa klātienē notikusi slepkavība."

„Ļoti veselīgs viedoklis," sacīja Puaro pieceldamies. „Es jums pateicos, mister Mičel, un lūdzu jūs nenodoties mulķīgām domām. Jums nav nekāda iemesla. Bija ļoti patikami ar jums iepazīties, mister Mičel."

Kad laulātais pāris palika viens, stjuarts sacīja: „Zvērinātajiem šķita, ka viņš esot slepkava. Taču, ja nemaldos, viņš ir slepenpolicists."

„Un ja es nemaldos, tad visā šai lietā saskatāms komūnistu pirksts," atteica visai īpatnā Mičela kundze.

*

Puaro savu solījumu pie gadījuma parunāt arī ar Albertu Dēvisu izpildīja jau pēc dažām stundām. Zelta gaiļa viesistabā viņš jautāja Dēvisam to pašu, ko viņa kolēģim.

„Nē, viss bija kārtībā, sēr."

„Bet vai kautkā netrūka? Vai kaut kas neatradās uz galda — kas tāds, kas tur patiesībā nepiederas?"

„Ak, tā!" Dēviss domīgi rotaļājās ar savas glāzes kājiņu. „Kaut kas tur gulēja gan — es to pamanīju, kad policija bija pabeigusi izmeklēšanu. Taču tam, iespējams, ir tikai blakus nozīme. Mirušajai dāmai bija divas tējkarotes uz apakštases. Tamlīdzīgas pārskatīšanās dažreiz notiek, ja steigā jāklāj galds."

„Vai uz kāda cita pasažiera apakštases nepietrūka tējkarotes?"

„Man nelikas vis — vai nu es vai Mičels būsim kļūdas dēļ nolikuši divas tējkarotes. Kā jau sacīts — steigā tas dažreiz var notikt. Vēl pagājušā nedēļā es noliku kādam pasažierim divus ziņu nažus. Katrā ziņā tā ir daudz labāk nekā kaut ko pilnīgi aizmirst, citādi servēšana jāpārtrauc un jāatnes trūkstošais."

„Pareizi. Kā jums īstenībā patīk franču meitenes, Dēvis?"

„Angļu meitenes priekš manis ir pietiekami labas, sēr."

Un Alberts Dēviss uzsmaidīja kādai blondai meitenei aiz letes.

XVIII

Misters Džēmss Raiders bija diezgan pārsteigts, kad viņam tika pasniegta vizītkarte ar Herkula Puaro vārdu. Visai eleganti apģērbies, ar sudrabu rotātu spieķi rokā un puķi pogcaurumā mazais beļģis jau pēc minūtes ienāca istabā. „Jūs, cerams, atvainosit manu traucējumu," viņš sacīja. „Runa ir par Žizeles kundzes nāvi."

„Jā? Vai jūs neapsēstos? Vai drīkstu jums piedāvāt cigāru?"

„Es jums pateicos, mister Raider, bet es parasti smēķēju pats savas cigaretes. Varbūt nomēģināsiet kādu?"

Raiders kritiski aplūkoja Puaro tievās cigaretes. „Nē, nē, es labāk palikšu pie savas šķirnes. Tik trauslu lietiņu es viegli varētu norīt." Viņš sirsnīgi iesmējās. „Starp citu — inspektora kungs pirms dažām dienām bija šeit," viņš pastāstīja, cigāru aizsmēķējis. „Es nezinu, kādēļ šie puiši beidzot neliekas mierā."

„Viņiem gan būs jāievāc ziņas," atteica Herkuls Puaro maigi.

(Turpinājums sekos)

Brīnumi pie

MEŽA CŪKU PARADĪZE
ZĀCIJU? — ILGVIĻNI AR
ATRASTS PIRMĀ PASAULES
SPOKOJAS — BUDŽETĀ AIZ
TRIJAS GANDIJAM NEVEICA

Vēstule La

Nesen zalcburģieši zobodomies
stīja par mežu cūku paradīzi
Bodenes ezera. Bet drīz viņ
personīgi nācās pieredzēt, ka t
gluži nopietna lieta. Bregencā
dienu iepriekš bija manītas
cūkas, kas tuvējās kalnu pa
dārzos un laukos bija pastrād
savus nedarbus. Neatrazdamas
sevišķu gardumu, tās bija pārc
šās uz pilsētnieku ģimeņu dārzi
iet pamielotos ar kolrābjiem, k
tiem un kartupeļiem. Agrā rīta
dā dārzniņu īpašnieki ar šau
bija pamanījuši savu īpašumu
dentus, un sākās medības.

Uz darbu iedams, redzu aize
šos viru naktsmicī galvā, mājas
pi vienā, bet zābaku otrā kāj
šamies pa kādu šķērsieļu ar kr
nīcu rokā. Viņš skrien Bodenes
ta virzienā un pilnā kaklā
„Zau!" Un tiešām — gar stūri
šaujas brangs sukšs, nezdamie
šandarmērijas ēkas pusi, it kā
dams, ka Austrijas kārtības
savu gumijas sitamo nekā liela
rīt nevarēs. Vēlāk dzirdēju, ka
lis laimīgi aizpeldējis pār Bod
ezeru uz Vāciju.

Tur nu arī liekas esam īstā
cūku paradīze, jo Vācijā bise,
šana un medības gadiem ilgi
aizmirsti jēdzieni. Tā pirms
laika no Lindavas ziņoja, ka
cūkas tur esot tik pārdrošas, ka
nas laikā metušās virsū kādai
niecei uz lauka. Viņu paglābis
dūšīgs zemnieks, ar mietu pa
uzbrucējas. Nupat Šveices avīz
ņoja, ka apmēram 20 meža
pārpeldējušas Bodenes ezeru.
krastā piesteigušies medniek
modernām bisēm, taču meža
baram „invāzija" izdevusies la
atskaitot kādu jaunāku eksem
kas iemaldījies ostas baseinā u
notverts. Tāpat no Šveices zi
kāds cits meža cūku bars pa
zem auto. Arī pie pašas Zalc
pirms dažām dienām vilcien
braucis 60 kg smagu meža cū

Skolā zooloģijas grāmatās m
mies, ka meža cūkas mājo
apdzīvotos un necivilizētos
Vai tiešām šie kustoņi
nojaustu, ka ne pašā Eiropas
kādreiz varētu izbeigties
Valstsvīriem ar smagi attīstī
prātu tā gan vēl nelikas, jo t
beidz tiekties ap zaļajiem gal
Civilizācijas beigu tuvumu
arī vēl citas laika zīmes. Tā,
civilizācijas augstākais sasn
+ ilgviļņi kungiem un dām
vēl arvien ir visai cienīta liet
pat no Vīnes ziņo, ka sociālo
ministrs Maizels tur atklājis
biedrības ierīkoto ilgviļņu fri
kur darba veikšmes pacelšan
lietos mūziku. Arodbiedrība
nes darba pārvalde šo uzņ
atbalstījusi ar 50.000 šiliņiem.
gan noliegs, ka dzīve kļūst di
dienas jaukāka! Tā loģiski jā
ka nevis civilizācija slīd leju
gan — meža cūkas kļūst civi
kas.

Tikai Zalcburgā kaut kas v
patīkami spokojas, un kalnu
saredz brīdinājuma zīmes. Kal
mītnieki, meža strādnieki, me
un kalnu kāpēju pavadoņi n
Bavārijas Rupertvinkelas k
nobažījušies un gauži nopietn
jām. Pēc dabas mazrunīgi, tie
žas sarunās tikai ar lietpratēj
pašu laudīm un tad arī pa
iečukst tiem ausī: „Pirms dažu
dējām vācu kalnu kāpēji Ha
birgā redzējuši baltu kazlēnu
saprastu, ko tas nozīmē, jāat
kāda sirma teika, ko kalnieši
un ziemas vakaros vēsti savie
niem un bērnu bērniem.

Dienvidos, Kārstu Alpu
kaut kur pie Izoncas atrodas
joša un ziedoša dārza, kurā d
baltas sievietes. Šīs sievietes
vēkiem laimi un labklājību, un
mīļākā nodarbība ir skaistā
kopšana, ko apsargā baltu
kazu pulks ar vārenu āzi —
dzi. Ja dārzam tuvojas cilvēk
vel tam virsū klinšu blukus
meņus, bet viņu barvedis
dzis šķelragiem zibeņus. Ja
nieki zeltradzi ievaino, to
dziedē Treglavas kalnu virs
burvju roze. Bet ja nu tomēr k
pārdrošniekam izdodas āzi pie
viņš saņem 700 vezumu visdažā
dārgumu, kas glabājas Boga
kalnu burvju alā. Taču laimīg
medniekam nav vēlēts ilgi p
ties par savu bagātību: nepilna
laikā nāve viņu aicina pie sevis

Šīs teikas patiesības „vēstur
pierādījumi" ir šādi: 1913. g. 27.
Austrijas troņmantinieks ercher
Francis Ferdinands nošāva
kalnu āzi, un 1914. g. 28. jūn.
dabūja galu Sarājevas atentātā.
g. vēlā rudenī Jugoslavijas ka
Aleksandrs I pie Biedeivēras n
otru, un 1934. g. 9. okt. karāli
Marseļā nogalināja kāda fan

...pmierināti

...ris latviešu vienotājs ASV

Novembra beigās Nujorkā 77 g. v. ...airis latviešu baptistu draudzes ilggadīgais mācītājs Jānis Kvietiņš. Viņš bija viens no aktīvākajiem latviešu vienotājiem agrāk iecelojošo Nujorkas latviešu vidū, un jau pirmā pasaules kara laikā dedzīgi ie...ētās par Latvijas atzīšanu, sarak...tīdams un izdodams brošūras par ...ūsu tiesībām un nodibinādams LSK no...aļu Amerikā. Par nopelniem valsts ...ātā K. apbalvots ar Triju zvaigžņu ...ļ. Kvinigajā aizlūgumā no aiz...ēja atvadījās Nujorkas baptistu ...pvienības pārstāvis R. V. Rasels, ...viešu baptistu draudzes māc. A. ...ītis, latv. ev. lut. draudzes māc. ...ārtiņš, pestīšanas armijas briga...ē P. Džonsons, Latvijas sūtniecības sekretārs A. Dinbergs, apvie...ās Nujorkas latv. padomes pr-dis ...Lidmors, Nujorkas latv. b-bas ...valdes J. Lenaus un Nudžersijas ...ības sab. darb. C. Karols. Izvadī...ās sīkdūmā piedalījās arī pre...e Stūrmaņa un dziedātāja Elza ...ebranska.

VĒSTULES REDAKCIJAI

RŪGTA ĪSTENĪBA

...ēmumiem pārdomām izlasīju Dien...ņvidrīkšu lielākajā pilsoņu laikrakstā ...ā tiešmēnes rakstu, kurā, starp citu, ...rādīts, pat neizprotami, ka tagadējā ...ā vācietim nesarēdz konsekvences, sā...ēvēt jaunatni Korejas cīņās un ...ā laikā pildīdama līgumu ar ...ā kurpju ārstu darbs mašīnas cejo ...ā, sotām, lai ar tām bolševiki ...ētu angļu jaunatnes slepka...ot vajadzētu būt kādai māj...ā, ā. reālistiskō tirdzniecību. Pat ...ā jo ironizējis, teikdamies: ja es ...ēlien Vakareiropas tirgotā...ēt piedāvājumus izsolei uz ...ai, lai izlietotu kapitālistu pa...ā naudiņas, ka viņu firmas, kas ...ā pašvu, mūs pārpilditāstu ...ā.

...ā ievēroju laikrakstu, kas vēl pie...ā britiem mašīnu stiķījumi uz ...ā pirmas 3 gadus, kā to pā...ā. Man šeit gribētos jautāt pa...ā, vai līdzīgi stāvokļi nav ...ā, kas, sekojot savai reālpoli...ā bolševiku pasūtinājumiem ...ā darba rīku iepirkšanai Zviedrijā, šeit tirdzniecības līgums ne...ā ...ēmēju bruņošanās rūpniecī...ā kādreiz var vērsties ...ā privātā.

...ā ironija, rūgtā īstenība, ...ā šeit tiešām jāsastopas. Man ...ā var apspriešanās vietokļi, ...ā LNP vēsturiskajā lūkumā, ...ā vēsts spēks jātaupa Latvijas ...ā nāmai. Nav nozīmes mūsu ...ā tad, kad citi tirgojas ar vā...ā rūtīs cīņā savus labākos dē...ā mūsu mūža mūs to nevarētu aiz...

J. Tālums, Zviedrijā

PATEICĪBA

...ā IRO sanatorijas latviešu sa...ā savu sirsnīgāko pateicību bijušo ...ā sanatorijas direktoram ...ā par viņa lielajām pūlēm mūsu ...ā viņš ieradīja savā darbības laikā, ...ā arī par DM 30 ko Liepājā ...ā dāvāja Latviešu slimnieku ko...

Ambergas IRO sanatorijas Latviešu slimnieku komiteja

...viņā šai lietā saskatāms komū...ā patnē Mičela kundze.

*

...ādījuma parunāt arī ar Albertu ...ām stundām. Zelta gaiļa vies...to pašu, ko viņa kolēģim.

...Vai kaut kas neatradās uz gal...ā nepiederēs?"

...otājājās ar savas glāzes kājiņu. ...es to pamanīju, kad policija ...Taču tam, iespējams, ir tikai ...āmai bija divas tējkarotes uz ...ākatīšanās dažreiz notiek, ja

...ā apakštases nepietrūka tējka...

...nu es vai Mičels būsim kļūdas ...Kā jau sacīts — steigā tas ...ā nedēļā es noliku kādam ...Katrā ziņā tā ir daudz la...āmirst, citādi servēšana jāpār...

...ā patīk franču meitenes, Dē...

...āmis ir pietiekami labas, sēr." ...ija kādai blondai meitenei aiz

XVIII

...ēja diezgan pārsteigts, kad vi...ārte ar Herkula Puaro vārdu. ...sudrabu rotātu spieķi rokā un ...eļģis jau pēc minūtes ienāca ...osit manu traucējumu," viņš ...s kundzes nāvi."

Vai drīkstu jums piedāvāt ci...

Raider, bet es parasti smēķēju ...it neko ginēsiet kādu?"

...Puaro tievās cigaretes. „Nē, nē, ...šķirnes. Tik trauslu lietiņu es ...ārsnīgi iesmējās. „Starp citu — ...ām dienām bija šeit," viņš pa...„Es nezinu, kādēļ šie puiši bei...

...ziņas," atteica Herkuls Puaro

...jums sekos)

Brīnumi pie Bodenes ezera

MEŽA CŪKU PARADĪZE EIROPAS CENTRĀ — KĀ BŪS AR CIVILIZĀCIJU? — ILGVIĻŅI AR MŪZIKU — TEIKA PAR ZELTRADZI — ATRASTS PIRMĀ PASAULES KARA VAININIEKS — JAUNAIS JAU SPOKOJAS — BUDŽETĀ AIZMIRSIES VALSTS PREZIDENTS — AUSTRIJAS GANDIJAM NEVEICAS — BIEDRI TOMĒR NEATLAIŽAS

Vēstule Latvijai no Austrijas

Nesen zalcburģieši zobodomies rakstīja par mežu cūku paradīzi pie Bodenes ezera. Bet drīz vien man personīgi nācās pieredzēt, ka tā ir gluži nopietna lieta. Bregencā jau dienu iepriekš bija manītas meža cūkas, kas tuvējās kalnu pakājes dārzos un laukos bija pastrādājušas savus nedarbus. Neatrazdamas tur sevišķu gardumu, tās bija pārcēlušās uz pilsētnieku ģimeņu dārziņiem, lai pamielotos ar kolrābjiem, kāpostiem un kartupeļiem. Agrā rīta stundā dārziņu īpašnieki ar šausmām bija pamanījuši savu īpašumu revidentus, un sākās medības.

Uz darbu iedams, redzu aizelsušos vīru naktsmici galvā, mājas kurpi vienā, bet zābaku otrā kājā laižamies pa kādu šķērsielu ar krameņicu rokā. Viņš skrien Bodenes ezera virzienā un pilnā kaklā sauc: „Zau!" Un tiešām — gar stūri aizšaujas brangs sukis, nezdamies uz žandarmērijas ēkas pusi, it kā zinādams, ka Austrijas kārtības sargs ar savu gumijas sitamo nekā liela izdarīt nevarēs. Vēlāk dzirdēju, ka bēglis laimīgi aizpeldējis pār Bodenes ezeru uz Vāciju.

Tur nu arī liekas esam īstā meža cūku paradīze, jo Vācijā bise, šaušana un medības gadiem ilgi bija aizmirsti jēdzieni. Tā pirms kāda laika no Lindavas ziņoja, ka meža cūkas tur esot tik pārdrošas, ka dienas laikā metušās virsū kādai zemniecei uz lauka. Viņu paglābis kāds dūšīgs zemnieks, ar mietu padzīdams uzbrucējas. Nupat Šveices avīzes ziņoja, ka apmēram 20 meža cūkas pārpeldējušas Bodenes ezeru. Gan krastā piesteigušies mednieki ar modernām bisēm, taču meža cūku baram „invāzija" izdevusies laimīgi, atskaitot kādu jaunāku eksemplāru, kas iemaldījies ostas baseinā un tur notverts. Tāpat no Šveices ziņo, ka kāds cits meža cūku bars paskrējis zem auto. Arī pie pašas Zalcburgas pirms dažām dienām vilciens sabraucis 60 kg smagu meža cūku.

Skolā zooloģijas grāmatās mācījāmies, ka meža cūkas mājojot reti apdzīvotos un necivilizētos apvidos. Vai tiešām šie kustoņi instinktīvi nojaustu, ka še, pašā Eiropas centrā, kādreiz varētu izbeigties civilizācija? Valstsvīriem ar smagi attīstītu saprātu tā gan vēl nelikas, jo tie nebeidz tielēties ap zaļajiem galdiem... Civilizācijas beigu tuvumu nevēsti arī vēl citas laika zīmes. Tā, piem., civilizācijas augstākais sasniegums — ilgviļņi kungiem un dāmām — vēl arvien ir visai cienīta lieta. Nupat no Vīnes ziņo, ka sociālo lietu ministrs Maizels tur atklājis arodbiedrības ierīkoto ilgviļņu frizētavu, kur darba veiksmes pacelšanai pielietos mūziku. Arodbiedrība un Vīnes darba pārvalde šo uzņēmumu atbalstījusi ar 50.000 šiliņiem. Kas gan noliegs, ka dzīve kļūst dienu no dienas jaukāka! Tā loģiski jāsecina, ka nevis civilizācija slīd lejup, bet gan — meža cūkas kļūst civilizētākas.

Tikai Zalcburgā kaut kas vēl nepatīkami spokojas, un kalnu laudis saredz brīdinājuma zīmes. Kalnu iemītnieki, meža strādnieki, mednieki, un kalnu kāpēju pavadoņi nāk no Bavārijas Rupertvinkelas kalniem nobažījušies un gauži nopietnām sejām. Pēc dabas mazrunīgi, tie ielaižas sarunās tikai ar lietpratējiem — pašu laudīm un tad arī paklusām iečukst tiem ausī: „Pirms dažām nedēļām vācu kalnu kāpēji Hagengebirgā redzējuši baltu kazlēnu." Lai saprastu, ko tas nozīmē, jāatstāsta kāda sirma teika, ko kalnieši rudens un ziemas vakaros vēsti saviem bērniem un bērnu bērniem.

Dienvidos, Kārstu Alpu grēdā, kaut kur pie Izoncas atrodas zaļojošs un ziedošs dārzs, kurā dzīvo baltas sievietes. Šīs sievietes nes cilvēkiem laimi un labklājību, un viņu mīļākā nodarbība ir skaistā dārza kopšana, ko apsargā baltu kalnu kazu pulks ar varenu āzi — zeltradzi. Ja dārzam tuvojas cilvēki, kazas vel tam virsū klinšu bluķus un akmeņus, bet viņu barvedis — zeltradzis šķel ragiem zibeņus. Ja mednieki zeltradzi ievaino, to ātri izdziedē Treglavas kalnu virsotnes burvju roze. Bet ja nu tomēr kādam pārdrošniekam izdodas āzi pievilkt, viņš saņem 700 vezumu visdažādāko dārgumu, kas glabājas Bogatīnas kalnu burvju alā. Taču laimīgajam medniekam nav vēlēts ilgi priecāties par savu bagātību: nepilna gada laikā nāve viņu aicina pie sevis...

Šīs teikas patiesības „vēsturiskie pierādījumi" ir šādi: 1913. g. 27. aug. Austrijas tronmantinieks erchercogs Francis Ferdinands nošāva baltu kalnu āzi, un 1914. g. 28. jūn. viņš dabūja galu Sarājevas atentātā. 1933. g. vēlā rudenī Jugoslavijas karalis Aleksandrs I pie Bledeivēras nošāva otru, un 1934. g. 9. okt. karāli pašu Marseļā nogalināja kāds fanātiķis.

Tagad no Zalcburgas ziņo, ka turienes dabas mūzejā pēdējās nedēļās ierodoties daudz lielāks skaits ziņkārīgo kā parasts, lai apskatītu skaisto, balto āzi, ko kādreiz nošāvis Francis Ferdinands. Veco mednieku spriedums ir negrozāms: šis āzis esot pirmā pasaules kara vaininieks. Bet kamēr tas izbāzts grezno mūzeju, jaunais „grēka āzis" jau lēkā Bavārijas Hāgengebirgā, pie pašas Austrijas robežas. Un tas, nedod miera kalnu laudīm, kas staigā drūmās pārdomās ierautām galvām. Un tomēr, — tā vien liekas, ka istie grēka āži vēl joprojām sēd konferencēs, jau gadiem ilgi risinādami krustvārdu miklas, lai panāktu kādu kompromisu...

Citādi Austrijas sabiedriskā doma pēdējās nedēļās nodarbināta vai vienīgi ar saimniecisku jautājumu atrisināšanu. Skaitļi un procenti, deficīti, eksporti un importi, paaugstinātās preču cenas, — par to vien dzird runājam un rakstām. Tas arī saprotams, jo parlamentā apspriež budžetu nākošajam gadam. Budžeta sabalansēšanas akrobātika nav viegla. Nupat pirms dažām dienām nogurušie parlamenta locekļi jau pašapmierināti atlaidās parlamenta solos, domādami, ka atlicis vairs tikai pacelt roku, lai budžets tiktu pieņemts. Bet te kāds parlamenta loceklis pēdējā solā kautrīgi iejautājies, kādi tad esot tie izdevumi, kas paredzēti valsts prezidenta vēlēšanām 1951. gadā. Un tad savādā kārtā izrādījās, ka šāda posteņa izdevumu budžeta projektā nemaz nav: tas vienkārši piemirsies. Taču valsts bez prezidenta pastāvēt nevar. Šo aizmāršību nevar uzvelt baltajam kalnu āzim, un tā grēcinieka godā nokļuvis pats finanču ministrs.

Šādā neizdevīgā laikmetā Austrijas Gandijs — Herberts Cislars bija uzsācis savu otro bada streiku Lincā, cerēdams panākt tautas vāciešiem (Volksdeutsche) vienādas tiesības ar austriešiem. Pirmajā badošanās periodā daži valstsvīri tam bija laipni uzsituši uz pleca, apsolīdamies šo lietu nokārtot, lai tikai pārtrauc ot badošanos. Cislars tam noticējis un streiku pārtraucis, kamēr austriešu valstsvīri aizbraukuši vasaras atpūtā, aizmirstot visus solījumus. Rūdenī Cislars uzsāka otro badošanās streiku, bet valstsvīri tam vairs nepiegrieza vērības, jo bija radušās daudz svarīgākas darīšanas. Un tā Austrijas Gandijs, pēc 41 dienas badošanās izdilis kā salms, streiku pārtrauca un aizbrauca uz laukiem pie vecākiem, lai atbaroţos...

Pēc plāna un grafikas strādā vienīgi padomju repatriācijas komisija, it sevišķi franču joslā. To neinteresē ne meža cūkas, ne baltie kalnu āži, nedz arī valsts prezidents vai bada streiks. Šī paradīzes komisija aplaimo visus ar savu literatūru, vēl pēc 5 gadiem nenogurstoši meklēdami mājās braucējus. Pārskirstot šos padomijas žurnālu un laikrakstu eksemplārus, kļūst žēl mūsu skaisto mežu, kuŗus izskiež tik nelietderīgi izlietota papīra veidā, lai paustu pasaulei melus. Žēl arī to, kas spiesti šos melus rakstīt, bet vēl vairāk to, kam tie jālasa diendienā.

Austrijā, decembrī.

Arnolds Plūme

Viens redz tā, otrs citādi

Vēstule Latvijai no Austrālijas

Lasot Latvijā izceļotāju vēstules, redzam, ka par vienu un to pašu lietu katram ir dažādas domas. Tas tikai lieku reizi pierāda latviešu individualismu. Var jau būt, ka rakstot kaut vai par to pašu Bonegilu, kuŗu redzējuši 55.000 DP, katrs to skatījis citā vietā un laikā, Bonegilā taču ir desmitiem bloku un simtiem baraku, kas atšķiras viena no otras un šī nometne pastāv jau vairākus gadus, pie kam šai laikā tur pastāvīgi kaut kas mainījies, arī — tur strādājošie latvieši. Taču salīdzināt Bonegilu ar elli vai Sibiriju (skat. J. Zvaigznes rakstu Latvijas 14. okt. n-rā), ir nedibināts pārspīlējums, jo arī es tur nodzīvoju trīs nedēļas, un tās man deva pirmo gaišo un arī patiekamo ieskatu par Austrāliju, jo biju viena no tiem, kas brauca šurpu bez rožainām brillēm. Sākot no Bonegilas un cauri Jurankvintijas un Vudsaidu ģimeņu nometnēm līdz Adelaidei, man šī zeme patika ar katru dienu vairāk.

Kā tad bija Bonegilā toreiz — 1949. gada februārī, kad pēc 6 mēnešu nejēdzīgas nīkšanas Vācijas transitnometnēs un 1 mēneša ceļojuma pirmklasīgā grieķu pasažieru tvaikonī NEA HELLAS izkāpām šajā krastā, pilni intereses un bažu — kā nu te būs?

Dzelzceļa piestātnē mūs sagaidīja lieli plakāti ar mūsu vārdiem, jo bijām pēc saraksta sadalīti grupās jau iepriekš. Katrai grupai piebrauca ērts autobuss un aizveda nometnē pie barakas, kas bija paredzēta šiem ļaudīm. Šāda kārtība mūs patikami pārsteidza, jo Vācijā un Itālijā to nebijām piedzīvojuši, atskaitot vienīgi Gronu, kur, transportus sagaidot un izvadot, tomēr ievēroja zināmu kārtību. Turpretim Falingbostelā mums bija jāiet agrā rīta tumšā ar bērniem un saiņiem vairāk nekā kilometrs uz tumšu, tukšu laukumu, kur nebija neviena no vadības, ne kārtībniekiem, bet kur stiprākie, parasti vienīnieki, pirmie lauzās piebraukušajās mašīnās, bet ģimenēm ar bērniem bija jāgaida pāris stundas kamēr atgriežas pēdējās. Un Bonegilas „temperatūra zem nulles", par ko rakstu J. Zvaigzne, ir nesalīdzināmi patikamāka par decembŗa temperatūru Falingbostelā. Bet arī šeit būs ļaudis no mūsu pašu transporta, kas par Falingbosteļu teiks pavisam ko citu: tie ir IRO darbinieki, kas dzīvoja „Meža parkā", un kuŗiem piebrauca mašīnas pie bloka durvīm.

Tāda pati atšķirība būs arī starp strādātāju P. Purkaliti un imigrantu J. Zvaigzni Bonegilā. Bet tā jau tas ieviesies kopš UNRRAs un IRO laikiem, ka „strādātāji" visās nometnēs iekārto sev ērtības vispirms un tad tikai domā ja vispār domā par tiem, kuŗu ērtību radīšanai viņu darbs domāts. Tomēr, kā visur, arī še ir izņēmumi un tādi bija arī toreiz Bonegilā. Visas latviešu ģimenes novietoja 19. blokā, kuŗa pārzine bija latviete Liberte. Katrai ģimenei ierādīja istabiņu, kuŗai gan nebija grīdas, bet tīri izberzta grīda, balti klāta gulta katram iemītniekam ar dvieli galvgali. Atskaitot kuģi, citur tādu ērtību nebijām redzējuši pusgada laikā. Labi, ja izniedza gultu vai gultas veļu, bet tad tā bija pašam jānes no tālas noliktavas, kamēr Falingbostelā vajadzēja gulēt uz kailas grīdas.

Manā laikā Bonegilā arī ēdiens bija labs, pat ļoti labs. Arī toreiz mūsu pavārs bija latvietis Grots, kas savu konditora mākslu no Liepājas laikiem vēl nebija aizmirsis, un mēs nereti ēdām „miera laika kūkas", rīsu pudiņus ar aprikožu mērci un citus gārdumus. Katrā ziņā grūtu būtu runāt par to, ka „nevar palīst", kā to raksta J. Zvaigzne. Vēl tagad šēl to labā ēdiena kalnu, ko neprātīgām veikt pat pēc angļu joslas „bada gadiem", un kuŗus vienkārši izgāza atkritumu mucās. Mēs pēc katras ēdiena reizes runājām, ka ar to, kas Bonegilā vienā maltītē palika pāri, varētu pašdināt Vācijas nometni veselu dienu vai pat nedēļu.

Ka „staffs" separējas, tas notiek Bonegilā vien. Bieži esmu domājusi par to, kāpēc latvieši (citas tautības neesmu pētījusi), kas sāk strādāt kādā nometnes darbā un dzīvot stāvokļās „strādājošo barakās" izvairās no citiem tautiešiem, kas mīt tajā pašā nometnē. „Strādājošie" tūlīt uzņem tādu toni, it kā viņi būtu „kaut kas vairāk", un, lai Dievs šēlīgs, ja kāds jauns iebraucējs iedrošinās pie „staffa" griezties ar jautājumu, it īpaši pie tiem, kas strādā birojos. Tāpat kā Bonegilā 1950. g. Ligo vakaru „staffs" svinējis atsevišķi, tā arī Vūdsaidā „strādājošie" organizēja prof. Rūd. Miļvelsona vakarā slepenībā; labi, ka „vienkāršie mirstīgie" drīkstēja ierasties uz koncertu.

Kādi nu tie nometņu apstākļi bijuši, mēs tur maz esam varējuši grozīt; kad tas viss garām, aizmirstas sala, bads un neērtības, bet tas, ka latvietis pret latvieti neizturas kā cilvēks pret cilvēku, tas gan, diemžēl, neaizmirstas.

Var jau būt, ka pret šo manu stāstu daudziem no mūsu pašu transporta būs iebildumi arī par Bonegilu; jo visi 1588 cilvēki nebija novietoti 19. blokā un par viņiem varbūt tā nerūpējās kā par mums. Un var jau arī būt, ka Zvaigznes laikā tur tiešām bijis slikti. Bet Latvijas lasītāji tomēr ar prieku lasa visas izceļotāju vēstules un vismaz daudzi man teikuši, ka vēstuļu lappuse Latvijā tiem patīk visvairāk. Arī man tā patīk. Un — vēl vairāk polēmikas, kaut arī tā būtu politiķu savstarpējā „noskaidrošanās".

Adelaidē, novembrī

Lonija Kukura

LATVIEŠU LIGZDA ZEM SIMTGADĪGAS GOBAS

GANDRĪZ KĀ ĀGENSKALNĀ — AMERIKĀŅU VETERĀNI GŪSTEKŅU BARAKĀS — TRŪKST PAT IRBES — MĀJA, KUR RUNĀ TIKAI LATVISKI — ĶIMIĶIEM VEICIES — SPORTISTS VAR IZTURĒT — DUCIS BĒRNU

Vēstule Latvijai no ASV

Dorčestera ir Bostonas nomale un drusku atgādina Āgenskalnu Rīgā, kur skalojās Daugavas ūdeņi, atspoguļodami Pētera baznīcas torni. Mūsu fiktenupes vietā še guļ milzīgais Atlantijas okeāns ar robaino līci, kas jachtu, laivu un hidroplānu pilns. Gar pašu krastu lokās plats ceļš, pa kuŗu nemitīgi abos virzienos ripo auto, bet piektdienu pēcpusdienās no pilsētas uz lauku pusi mašīnas joņo trīs rindās.

Impozants skats še vakaros, kad ceļa laternās iedegas dzeltenās spuldzes, atmirgodamās ūdeņi, un raibām krāsām šaudas reklāmauto ugunis. Pēc smaga dienas darba fabrikā bēglis staigā gar krastmali, kā meklēdams strandējuša kuģa atliekas, un grūti tam aptvert, ka še ir reāla zeme, nevis pasaku valsts.

Lūk, otrā pasaules kara barakas, kur agrāk mitinājušies kara gūstekņi. Vēl tagad tās apjož dzeloņstiepļu žogi. Bet nu tur dzīvo paši amerikāņi — otrā pasaules kara veterāni. Tas šķiet neticami, taču arī tā ir patiesība, jo šajā baraku nometnē dzīvokļi lēti, un bij karavīriem, kas turpina studijas universitātēs, budžets krietni vieglāk sabalansējama, nekā dzīvojot īres mājās.

Pavisam reti jūrmalā var redzēt gleznotājus, kas skicētu šeit pateicīgās ainas. Reiz tikai redzēju kādu kokgriezēju, kas, uz akmens sēdēdams, koka klucī greba līča panorāmu. Bet arī tas, kā vēroju, bija gauži diletantisks darbs.

Netālu no Fildskornera ielu dzelzceļa piestātnes — Parka ielā 25, koku lapotnē slēpjas balts nams. Pagalmā aug simtgadīga viksna, kuŗas galotne liecas pāri jumtam, bet aiz mājas jautri čalo krietns pulciņš bērnu. Garāmgājēji lāgiem apstājas un klausas — tie taču nerunā angliski! Bet apkārtējo namu iedzīvotāji jau zina paskaidrot, ka šī ir latviešu māja.

To savā īpašumā ieguvis sportists V. Lagzdiņš, kas kopā ar kundzi divi gadus strādājuši luterāņu federācijas namā. Taupīgi dzīvodami, viņi nopirkuši nevien šo latviešu ligzdu, bet arī auto. Jaunais Dorčesteras namsaimnieks lolo vēl tālākus plānus un nodomājis kļūt par sporta instruktoru kādā Nebraskas kolledžā. Latviešu sabiedrības un radu tuvuma dēļ uz šo namu no Kanzas pārcēlies elektroinženieris E. Elmuts, kas savā laikā beidzis Sorbonas ūniversitāti un strādāja Slokas celulozes un papīru fabrikā. Vairākas paša izremontētas istabas še apdzīvo arī paukošanas meistars Z. Kaktiņš. Kā vienīgais latvietis viņš atradis darbu šejienes bruņošanās rūpniecībā un izpelnīja krietnu naudu, kaut arī raujas caurām svētdienām. Bet sportistam nav grūti.

Citās istabās dzīvo Tibingenas ūniversitātes ķīmiķi P. Dāvis un E. Rudzītis. Kā zināms, Dāvis bija pirmais latvietis, kas beidza šo ūniversitāti ar ķīmijas doktora grādu. Š. g. jūnijā Tibingenas ūniversitātes diplomu saņēma arī Rudzītis, un viņam izmēģājās. Pēc mēneša viņš nokļuva Amerikā un drīzi vien dabūja darbu savā profesijā Masačusetas techniskajā institūtā, kaut neprasdams angļu valodu. Šai institūtā darbu atraduši vēl divi latviešu ķīmiķi — J. Smiltēns un J. Kalnājs, kas abi nāk no Latvijas ūniversitātes. Pie Rudzīša gultasvietā kādu laiku dzīvojis arī jaunais mākslas kritiķis J. Krēsliņš, ko lasītāji atcerēsies no mēnešraksta Laiks slejām. Viņam bijis nodoms iekļūt Harvardas ūniversitātē, taču nav laimējies, nokavējot stipendijas pieprasīšanu.

Tā kā Lazdiņa mājā mīt gandrīz ducis latviešu bērnu, tad izskanējis ierosinājums še nodibināt Bostonas latviešu skolas nodaļu.

Bostonā, oktobrī

Osv. Akmentiņš

No Langsonas līdz Hanojai pār krievu mīnām

LATVIEŠU KARAVĪRI INDOĶĪNĀ

Vēstule Latvijai no franču ārzemnieku leģiona

Indoķīnā jau labu laiku plosas niknas cīņas, kuŗās ievērojama loma ir franču ārzemnieku leģionam. Tajās starp dažādu tautību piederīgajiem ir arī prāvs skaits latviešu, — visvairāk to, kas vairīdamies no nodošanas krievu rokās, ārzemnieku leģionā redzēja vienīgo izeju no Francijas gūstekņu nometnēm.

LATVIEŠI FRANČU ĀRZEMNIEKU LEĢIONĀ

Leģionāri uz tanketes gaida kaujas uzdevumu

Kāds no šiem latviešu leģionāriem raksta:

26. oktobŗa agrā rītā, pēc forsu un nocietinājumu uzspridzināšanas atstājam Langsonu, jo nebija vairs iz-redžu šo svarīgo atbalstpunktu noturēt. Todien nācās veikt 50 km kājām. Bija diezgan ko turēt, jo Indoķīna nav Eiropa. Doniopā pārgulējām nakti un no rīta sakāpām auto mašīnās, lai dotos tālāk uz Hanoju. Ceļā dažas no mūsu mašīnām uzbrauca mīnām. Vēlāk konstatējām, ka tās ir krievu ražojums. Tas protams mūs nepārsteidza, jo krievi apgādā nemiernieku armiju ar saviem ieročiem, munīciju un pat pārtiku, kaut arī pašas padomju savienības ļaudis dzīvo pusbadā.

Par spīti visiem kavēkļiem nu tomēr esam Hanojā, kur pavadam savu nedēļu ilgo atvaļinājumu. Pēc tam dosimies atpakaļ uz fronti, lai raudzītu atgūt pazaudēto. Arī mums nu pienākuši jauni ieroči un citas kara mantas. Netrūkst arī veselības, spēka un ticības Dieva svētībai. Franču ārzemnieku leģions, patiesību sakot, kļuvis kaut kas līdzīgs Francijas miesas sardzei. Tā nupat uz Franciju steidzīgi aizlidoja 75 leģionāri, lai palīdzētu franču armijai nomierināt kādu jaunu nemieru perēkli. Arī mūsu atvaļinājuma nedēļa nav pagājusi gluži dīkā, jo ik naktis jādodas izlūku braucienos.

Hanojā, novembrī.

J. Šp.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

△ Briseņā latv. b-bas valdes ev.-lut. draudzes padomes un latviešu kultūrā pārstāvju sanāksmē nolemts dibināt kopēju palīdzības fondu sistemātiskas palīdzības sniegšanai tautiešiem Vācijā. Organizētāju pārstāvji nolēma turpmāk regulāri pulcēties kopējās apspriedēs vispārēju jautājumu izlemšanai. Jau pārrunāts arī latviešu bērnu izglītības jautājums, uzsvērtot skolotāju iestrādes pilnu latviešu valodas, Latvijas vēstures un ģeogrāfijas, dziedāšanas un tautas mūzikas pasniegšanai Briseņas bērniem.

Latviešu apvienības Dānijā delegāti 12. nov. sanāca uz sēdi, kur izraudzīja jauno prezidiju. Tā priekšsēdis ir mag. oec. V. Briedis, sekr. A. Vegeris, kas. E. Liepkalns, biedri. E. Vilks un ing. J. Zariņš. Revīzijas komisijā A. Maļinieks, F. Bīlens, un J. Apsāns.

△ Novembŗa sākumā Stokholmā notika ziemeļnieku skauts un gaidu vadītāju konference E. Ragovska un M. Ronnebēcs vadībā, piedaloties 25 vadītājiem. Skautu un gaidu darbs norit 19 vienībās, kas latviskai audzināšanai caurmērā ap 300 jauniešu. Pagājušā darbības gadā notikušas divas nometnes ar 100 jauniešiem katrā. Rudītas vairākas skautu un gaidu draugu kopas un pārrunāsana arī Ziemeļu komitejas izveidošana. Neilgā rīkot kopēju nometni, kā arī piedalīties Vispasaules skautu ģimborejā Austrijā un Starptautiskā gaidu nometnē Norvēģijā.

LKKB Briseņā bijušas apspriedes ar Kanādas imigrācijas inspektoru, kas devis formālu pieņēmumu Beļģijas latviešu iecelošanai Kanādā. Vispirms varēs braukt tie, kas vēlētos strādāt raktuvēs, jo tur iespējama tūlītēja iesaistīšana darbā, izņemot mežniekiem un lauksaimniekiem nākotnē nepieciešami pavasara darba sākumā. Dāvekļa saņēdes grēdīņa dēļ pirmajā ieceļotāju grupā uzņems vispirms vientuļniekus, tad bezbērnu pārus, un arī tiem apņēmusies strādāt algotu darbu. Precētiem strādniekiem — bērnu tēviem nākotnē ieceļot vienīgiem, bet ģimenes varēs sekot, tiklīdz tām Kanādā atrasts dzīvoklis.

Humanitāte dubļos

IRO IZREMONTĒTĀM KAZARMĀM UZ STEIGĀ CELTĀM BARAKĀM — BEZ ŪDENS, ATEJĀM UN CELIEM, BEZ DARBA UN PĀRTIKAS SAGĀDES IESPĒJĀM — PAT VĀCU PĀRVALDE NEUZŅEMAS ATBILDĪBU PAR SEKĀM

Vācu saimniecībā pārgājušo bēgļu izvietošana Virtembergā-Bādenē izraisījusi daudz sūdzību, nevien no pašu izvietojamo, bet arī vācu preses un pārvaldes iestāžu puses. Šinīs dienās mūsu laikraksta līdzstrādnieks apmeklēja vairākas pastāvošās un jaunceltās nometnes, lai pārbaudītu izvietošanas apstākļus uz vietas.

Ulmā, Belkes kazarmu nometnē 29. nov. ieradies iekšlietu ministrijas pilnvarotais bēgļu lietās. Pa vienam izsaukdams nometnes iemītniekus, viņš sadala tos pārvietošanai uz jaunceltajām barakām 10 dažādās vietās. Divi no tām turpat Ulmā, kur paredzēts izvietot ap 400 bēgļu, kas saistīti darbā Ulmā. Šīs procedūras laikā pārvaldes bloka gaiteņos un pagalmā redz drūmās virsu, raudošas sievas un bērnus. Lai saprastu šo cilvēku stāvokli, jāpastāsta īsa priekšvēsture.

Šā gada pavasarī amerikāņu militārā pārvalde nodeva IRO ricībā Belkes kazarmas Ulmā ar noteikumu izlietot tās vācu saimniecībā pārgājušo DP novietošanai, jo karaspēkam šīs kazarmas nav paredzētas. IRO arī izdarīja kazarmu remontus 140.000 DM vērtībā, un vācieši tajās novietoja cittautu bēgļus. Tā še apmetās laba tiesa bij. Valkas nometnes latviešu, līdzi citiem iekārtodamies uz pastāvīgu dzīvi. Ar laiku daļa latviešu aizceļoja, taču vēl palika 460. Bija nodibināta sava draudze un nometnes komitejai, radās arī līdzekļi. Ar bij. Valkas nometnes inventāru ierīkoja bērnu dārzu, un kādā pagrabā novietojās Daugavas Vanagu grāmatnīca. Latviešu čaklums un sabiedriskums panāca, ka radās jauns latviešu centrs.

Bet tad uz rudens pusi vācu prese ziņoja, ka kazarmas jāatbrīvo amerikāņu karaspēka novietošanai. Virtembergas-Bādenes iekšlietu ministrija 3. okt. sasauca landrātu sanāksmi, kur paziņoja, ka no kazarmām izlikamie jāuzņem jaunos novietojumos ik pa 2,3 uz katrim 1000 iedzīvotājiem. Ulmas pilsētai krītot 200 un Ulmas apriņķim 250.

Landrāti pretojās, arī vācu presē parādījās brīdinājumi. Latviešu centrālā komiteja un archibīskaps Dr. T. Grīnbergs ar prāvestu A. Rumpēteri iesniedza memorandus amerikāņu pārvaldei. Tas tomēr nelīdzēja. Bēgļu novietošanai sāka celt barakas. Ulmā tās jau uzceltas divi vietās, Vilhelmsburgā trīs, bet Oberezelsbergā (14 km no Ulmas) pat astoņas. Baraku būve noritējusi lielā steigā, dažkārt pat bez attiecīgo landrātu ziņas. Virtembergas-Bādenes iekšlietu ministrija šo steigu pamato ar militārās pārvaldes noteikto terminu, kas paredz, ka DP jāizvieto līdz 1. janvārim.

Belkes kazarmu iemītniekiem jau paziņots, ka pārcelšanās notiks no 10.—17. decembrim. Tā tad Ziemassvētku vietā — Jurģi. Bet tas vēl būtu mazākais ļaunums. Apskatot jaunās mājvietas, jākonstatē, ka jaunceltās barakas neatbilst savam uzdevumam. Uz 30 mtr gara un 10 mtr, plata cementa pamata koka sienas ar papi iekšpusē. Vienā pusē 3 resp. 4 divdurvis, kas reizē ir arī logi un ved tieši no āra istabās. Pēdējās sadalītas pa trīs, tā kā katram divām jāstaigā cauri. Ik barakā paredzēts novietot 50 cilvēku — pa trīs 12 kv. m. 'stabā. Ja šajā „platībā" nolikt galdu, 3 krēslus un kādas citas nepieciešamās mantas, tad 3 gultām vietas vairs nav, — tās jāliek viena uz otras. Labierīcību barakās nav — tās saistītas ar tālāku staigāšanu.

Atsevišķi vēl jāpiemin Ezelsberga. Tās landrāts savā sūdzībā jau norādījis (tas publicēts arī presē), ka 8 barakām nepietiek tikai divu ūdenskrānu un ka nav cilvēcīgi likt ļaudīm ziemas laikā staigāt 100 m uz ateju. Tāpat nav gādāts par satiksmi un produktu piegādi, nav arī darba iespēju utt. Vērojot dubļu jūru visapkārt, jāliecina, ka ja arī kādam šejienes apkārtnē gadītos darbs, viņš fiziski nespētu aizkļūt uz darba vietu.

Vilhelmburgā uzceltas 3 barakas. Pārvietošanai uz turienu reģistrēti 104 latvieši, 30 čechi un daži igauņi no Belkes kazarmām. Lai nokļūtu šajās barakās, jākāpj loti stāvā kalnā, kas vecākiem cilvēkiem sagādās lielas grūtības.

Gepingenai piešķirto bēgļu kvotu izvietos četrās barakās apm. 4 km no stacijas un pilsētas, agrākā lidlauka malā. Barakas še vēl nav gatavas; pašreiz ceļ betona pamatus, uz kuriem liks standartizētās koka daļas. Apdzīvotības noteikumi un apstākļi tādi paši kā citur. Līdzīgas barakas ceļ arī Lorchā, ciema nomalē, 2 km no stacijas, kalna nogāzē. Švābu Gmindē pie Bismarka kazarmām uzceltas četras barakas. Šādas baraku nometnes vēl paredzētas Nellingenā, Heidenheimā, Nirtingenā, Beblingenā un Vaihingenā.

Objektīvi novērtējot šo akciju jāatzīst, ka pretēji dzirdētām un lasītām humānisma deklarācijām, Virtembergas-Bādenes valdības iestādes nav pratušas vai arī nav gribējušas izkārtot bēgļu izvietošanu tā, kā to vajadzētu un varētu.

Ar gandarījumu jākonstatē, ka šinī sakarībā vietējie landrāti un arī vācu prese pacēlusies protesta balsīs. Tā Schwaebisch Donau Zeitung raksta: „Kas aprakstīts Ulmas tuvietu Ezelsbergā un iedomājies, kādos apstākļos še nāksies dzīvot jau tā ļauna piemeklētajiem DP, tas atzīs, ka iekšlietu ministrijas iemieslotais aparinka pārvaldes protests nav tikai kompetenču strīdus, bet gan ir pilnīgi pamatots." Se jāpiebilst, ka aparinka pārvalde savā protestā attaisnojusies atbildēt par sekām, kas rastos pie DP izvietošanas Ezelsbergas barakās.

Jācer, ka arī Virtembergas-Bādenes iekšlietu ministrija negribēs uzņemties šo smago atbildību, kas nozīmētu iemīt dubļos nevien cilvēku veselības vai pat dzīvības, bet arī Bonnas valdības deklarāciju par humāno apiešanos ar vācu vidē iekļautajiem DP.

—ai—

„Padomju ekspansija nosaucījusi no zemes virsas trīs valstis"

ASV ārlietu ministrija laiku pa laikam atsevišķās grāmatās publicē apcerējumus par amerikāņu ārpolitikas aktuālām problēmām. Vienā no jaunākajām grāmatām Mūsu ārējā politika ir runa arī par Baltijas valstīm un Latviju. Kopš 1945. g. Pad. savienība iņēmusi 7,5 milj. kv. jūdžu jaunas territorijas un paklāvusi savai kontrolei 8 milj. cilvēkus, teikts grāmatā. Padomju ekspansija noslaucījusi no zemes virsas trīs valstis (nācijas) — Igauniju, Latviju un Lietuvu, un padarījusi par dzimtslaudīm 6 nācijas, kas pirms 1939. g. bija neatkarīgas — Poliju, Ungāriju, Rumāniju, Bulgāriju, Albāniju un Čechoslovākiju. Tās pats liktenis nolemts komūnistiskai Ķīnai. Grāmatā arī attēlotas metodes, ar kādām Pad. savienība, tāpat kā totalitāras, agresīvas un ekspansīvas varas vispār, rauga izplest savu varu un nodibināt savu režīmu arvien jaunās zemēs, radot tur marionešu valdības. Aprakstīta padomju satelītvalstīs valdošā nebrīvība un terrora režīms, pastāvīgie fiziskie draudi un cilvēku iznīcināšana. Pieminēts arī, kādā veidā Pad. savienība un tās satelītvalstis traucē UN un citu starptautisko organizāciju darbu, kā arī stingrais noliegums padomju tautām uzturēt sakarus ar brīvajām tautām.

Vēl nesen bija laiks, kad šādu valodu no ASV ārlietu resora oficiālā izdevumā nemaz nevarēja sagaidīt.

Viens pāris zeķu un 3/4 m drānas gadā

Nujorka (D). — Amerikas balss ziņo dienās sniedza interesantu pārskatu par Pad. savienības piecgadīm un masu patēriņa precēm, kas balstās uz kāda krievu tautsaimnieka informāciju, kurš izbēdzis un nesen iecelojis ASV. Piecgadē, kas beigsies 1950. g., krievi paredzējuši pacelt ogļu produkciju par 50 proc., tērauda par 33 proc., bet krāsaino metaliju par 300 proc. Tai pašā laikā ražos tikai neplīnus 2 milj. t. gaļas un ap 300.000 t taukvielu gadā. Ja pieņem, ka Pad. savienībā ir ap 100 milj. strādātāju un viņu ģimenes locekļu, iznāk, ka katrs padomju pilsonis drīkst noēst dienā tikai 35,6 gramu gaļas un ap 17 gramu taukvielu. Vēl bēdīgāks stāvoklis ir ar apaviem un apģērbiem. Pēc plāna krievu strādnieks gadā var iegādāties vienīgi 1 pāri kurpju, 1 pāri zeķu un 3/4 m drānas. Tā iznāk, ka pie uzvalka laimīgais padomju pilsonis tiek tikai 4 gados.

Daudz bēdīgāks stāvoklis ir kolhozniekiem. Kādā Ukrainas parauga kolhozā katrs strādnieks dienā saņēmis 2,5 kg labības. Apiešot šo devu naudā, iznāk, ka kolhoznieks gadā nopelnījis — 39 dolarus, kas ir visvienkāršākā ASV strādnieka nedēļas alga.

Bet arī masu patēriņa preču sadale Pad. savienībā visur nav vienāda. Kamēr Maskavā, Ļeņingradā, Kijevā un citās lielākajās pilsētās tās dabūjamas veikalos bez lielām grūtībām, provincē uz apaviem un apģērbiem jāgaida mēnešiem ilgi. Nelaime tikai viena — arī lielajās pilsētās strādnieks, kas caurmērā pelnī ap 500 rubļu, tik vienīgi nevar iegādāties uzvalku, jo tās maksā vismaz 1000 rubļu, vai 1 kg sviesta, kura cena ir 350 rubļu.

Miljons rubļu uzrādītājam

STAĻINS MEKLĒ SAVU VECĀKO DĒLU

Padomju armijas laikraksts Vācijas austrumjoslā Sovjetskaja Armija nesen publicēja neuzkrītošu, bet svarīgu ziņojumu: Staļins izsola 1 milj. rubļu tam, kas varēs uzrādīt viņa dēla Jēkaba Džugašvili kapa vietu. Staļina dēls no pirmās laulības it kā esot miris 1944. g. kādā kara gūstekņu nometnē Ziemeļbavārijā. Par Staļina dēla gaitām vācu gūstā un viņa miklaino nozušanu zina pastāstīt Šveices laikraksts Die Wochenzeitung.

Kad 1941. g. vasarā sākās Vācijas kara gājiens pret Pad. savienību, Jēkabs Džugašvili bija rezerves virsleitnants kādā artilerijas pulkā un jau 18. jūlijā mežā pie Smoļenskas krita vācu gūstā. Viņš bija tērpies vienkāršā kareivja mētelī, un tikai pēc tam, kad viņa biedri to bija jau izpauduši, atzinās, ka ir Staļina vecākais dēls.

Pirmajās nopratināšanās izrādījās, ka Jēkabs nemaz nav sajūsminājis boļševika, bet savos izteicienos tomēr bija loti atturīgs. Veltī palika visi mēģinājumi uzzināt kaut ko tuvāku par viņa tēva Staļina dzīvi. Vienīgi pēc sarkanarmijas vadību Jēkabs izteicās kritiski. Izvilkumus no šiem nopratināšanas protokoliem vācu armijas vadība vēlāk izplatīja skrejlapu veidā sarkanarmijas aizmugurē. Lai gan šīs skrejlapas bija apzīmētas ar virsrakstu „Vēstule tēvam", Jēkaba paraksta uz tām trūka; viņš bija kategoriski atteicies proklamācijas parakstīt.

Tūlīt pēc saņemšanas gūstā jauno Staļinu speciālā lidmašīnā nogādāja Berlīnē. Vācu virspavēlniecība viņu pratināja vairākas nedēļas no vietas, bet ko jaunu uzzināt vāciešiem tomēr neizdevās. 1941. g. rudenī Jēkabu nosūtīja uz gūstekņu nometni virsniekiem Hamelburgā, Ziemeļbavārijā. Tur viņš ilgu laiku izvairījās no katras saskares ar pārējiem likteņa biedriem un tikai pēc vairākiem mēnešiem pievienojās kādai darba komandai, kas strādāja meža darbos.

Visi mēģinājumi ar gūsta biedru — virsnieku palīdzību ietekmēt jauno Staļinu un padarīt viņu par īstu antiboļševiku, palika bez sekmēm. Tikai reiz Džugašvili bija kādam biedram izteicies, ka viņam laikam nekad nebūšot iespējams atgriezties Pad. savienībā. Tēvs, kas to jau tā arvien esot vērojis ar neuzticību, nekad nepiedošot, ka viņš bez ciņas padevies vācu gūstā.

1943. g. novembrī gestapo aizveda Džugašvili nezināmā virzienā, un no tā laika par viņu trūkst jebkādu ziņu. 1944. g. beigās klīda baumas, ka Staļina dēls gūstā esot miris. Cita baumu versija stāsta, ka viņš slepeni uzturoties „kaut kur Eiropā".

Jēkabs Džugašvili nekad nav bijis Kremļa diktātora mīlulis, kāds nenoliedzami ir Jēkaba jaunākais pusbrālis, kas otrā pasaules kara laikā taisīja strauju militāru karjēru un tagad ir aviācijas ģenerālis, turklāt vēl Staļina dinastijas oficiālais mantinieks, kas ar tēva speciālu atļauju drīkstēja nomainīt veco gruzīņu ģimenes vārdu pret paša „dievinātā tēva un skolotāja" vārdu — Staļins. Jēkabs, karam sākoties, bija apm. 40 gadus vecs. Viņš uzauga Kaukazā bez kāda iekšēja kontakta ar savu tēvu. Skolā viņš bija vientuļš un sevī noslēdzies. Jau zēna gados Jēkabs bija piedalījies pilsoņu karā, tomēr visi boļševiku mēģinājumi ievilkt viņu komūnistu partijā palika bez panākumiem. Viņš atteicās arī izmantot tēva iespaidu, lai nolīdzinātu sev ceļu uz spožu karjēru. Staļina vecākais dēls kļuva mechaniķis un uzstrādājās par kādas lielas traktoru stacijas vadītāju Kubaņā. Vēlāk Jēkabs Džugašvili kļuva inženieris un strādāja Staļina automobiļu fabrikā pie Maskavas. Kad nomira Josifa Staļina otrā sieva un viņš apņēma trešo — Rozu Kaganoviču, tēva un dēla attieksmes kļuva vēl vēsākas. Jēkabs uzturēja sakarus ar savu vareno ģimeni vairs vienīgi caur savu vecomāti Jekaterinu Džugašvili. Tad uznāca karš.

Neizprotama ir Staļina rīcība, ka tas pēc tik dauds gadiem beidzot sadomājis meklēt sava vecākā dēla kapu. 1945. g., kad boļševiku un amerikāņu attieksmes bija vēl jo siltas, amerikāņi būtu snieguši visu iespējamo palīdzību, bez tam visā Rietumvācijā bija daudzas padomju repatriācijas komisijas, kas šim uzdevumam būtu bijušas sevišķi piemērotas. Tātad nav domājams, ka „tētiņš" pēkšņi sācis ar sludinājumu palīdzību meklēt savu pazudušo dēlu tikai tēvišķu jūtu vadīts. Drīzāk ticams, ka veco „džentlmeni" moca bailes: vai tikai pazudušais dēls tiešām nav vēl dzīvs un kādu dienu neuzpeld rietumos atklātībā. J. M.

Neievērotas konvencijas divu gadu jubileja

Daily Mail laidītāju vēstuļu nodaļā smiedz kāda baltieša bēgļa (latviešā) vēstuli no Vācijas, kurā viņš atgādina, ka 10. decembrī paiet divi gadi, kopš Apvienotās nācijas pieņēma konvenciju par tautu slepkavības — genocida izskaušanu ārpus likuma. Par spīti tam, viens no lielākajiem UN organizācijas locekļiem nesaudzīgi turpina iznīcināt trīs nelielas baltiešu tautas, jo tās par nelaimi dzīvo apgabalā, no kurienes boļševiki gatavojas sākt savu kampaņu par varas iegūšanu visā Eiropā: Pad. savienībā uzskata, ka tas, kas pārvalda Baltijas apgabalu, pārvalda arī Eiropu. Vēstulē tālāk pieminēti dažādi fakti par Baltijas apgabala nocietināšanu, par latviešu, igauņu un lietuviešu aizsūtīšanu, deportēšanu un iznīcināšanu, aizstājot tos ar pakaļpīšiem/krieviem un atzīšiem, lai tā paātrinātu visu trīs Baltijas valstu rusifikāciju. Pamatojoties uz to visu, vēstules autors E. D. V. kļūdās Pad. savienību apzīmēt trīs miermīlīgu tautu iznīcināšanā.

VIŅI KAS NOKĀPA ELLĒ (17)

Viņi vairs nepārnāca

LATVIEŠU PRETESTĪBAS KUSTĪBAS CIŅĪTĀJA ATMIŅAS

Virsl. S. otrā rītā neatgriezās. Pēc pusdienas ienāca sargs un pieprasīja aizvestā mantas. Ltn. J. nolika viņa priekšā segu, karavīra mēteli, bļodiņu un ietaupīto pārtiku. Sargs pievāca drānas un trauku, piebilzdams: „Uzturs var palikt!" Šie strupie vārdi pārvilka mūsu sejām drūmu ēnu, un sirdis notrīsēja baigā jaušmā.

Pagāja nedēļa, bet no vltn. S. jeprojām nebija ne vēsts. Vairs neatlika šaubu, ka šis latvieša spits un ticības pilnais vīrs izrauts no mūsu vidus uz visiem laikiem. Ltn. J. pieteicās pie ārsta, lai mēģinātu sastapt mūsu draugu-feldšeri un uzzināt kaut ko tuvāku par vltn. S. likteni. Taču gaidītā vietā atnāca kāds cits, un mēs jau bažījāmies, ka mūsu sakarnieks būs kritis nežēlastībā.

Astoņas dienas vēlāk aizveda arī prof. V. dēlu. Gan mantas viņam lika paņemt līdzi, taču mēs nojautām, ka arī šī jaunekļa ceļš vairs nav bijis tālais. Kad mācītājs K. bija sūdzēties par neciešamām sāpēm un arī ltn. J. vairākkārt bija lūdzis ārstu, beidzot atnāca feldšeris S. Izklausīnājis slimos, viņš atstāja tiem dažus pulverus un, solidarmies atkal atnākt rīt, steidzīgi aizgāja. Ltn. J. viņam iedeva līdzi mūsu aprakstīto papīriti, kurā lūdzām dažas ziņas.

S. atstātajā pulvera lapiņā lasījām, ka pirms 3 dienām nošauts piektā korpusa uzraugs T. Tas bijis sods par to, ka viņš pieņēmis zīmītes no apcietinātajiem viņu deportēšanas laikā. T. kabatā atrasta arī piederīgo vēstule kādam apcietinātajam. Drīzumā sagaidāmas jaunas deportācijas. Stāvoklis ārpasaulē kļūst aizvien draudošāks un karš neizbēgams. Ceka strādā pilnā gaitā. Pēdējā laikā daudzus ved uz pratināšanām un visus spiež parakstīt iepriekšējās izmeklēšanas protokolus.

Nākošajā dienā mūsu kamerā ieradās ārsts ar feldšeri S. Kamēr ārsts pārbaudīja mācītāja K. veselības stāvokli, S. ar zīmēm rādīja mums nerunāt un neko nenodot. Bet, atstājot kameru, viņš nometa uz galda salocītu zīmīti:

„Par vltn. Š. nekā nezinu," tur bija rakstīts, bet domāju, ka izpildīts nāves sods. Pēdējā laikā tas noticis ar daudziem otrā un trešā korpusa apcietinātajiem. Eksekūcijas vieta ir piektais korpuss, laiks — šī pirms pusnakts. Iekšējai sardzei izsniegti papildus ieroči un gāzmaskas, kas liecina, ka drīzumā gaidāmi svarīgi notikumi. Pēc nepilnīgām ziņām cietumā patlaban 6500—7000 ieslodzīto, lielākā tiesa karavīri, aizsargi, policijas darbinieki, inteliģence un skolu jaunatne."

Šīs ziņas no jauna satrauca apcietināto prātus; likās, ka mūsu stāvoklis ir bez mazākajām izredzēm uz glābiņu. Daži pat iztulkoja gāzmasku izsniegšanu sardzei ar nodomu mūs nogāzēt. Viri kļuva drūmi, mazrunīgi un pamazām garīgi sabruka. Dažu labu jau dzirdēju runājam par pašnāvību kā labāko atrisinājumu.

Salīdzinot ar martu un aprīli, maija pēdējā puse pagāja diezgan „mierīgi". Gan tāpat ik naktis kādu veda uz pratināšanu, bet dauzīšana un mocīšana jau bija kļuvusi tik parasta, ka par to uztraucāmies arvien mazāk. Jaunums bija tikai tas, ka pie ģen. Gopera lietoto spīdzināšanu ar elektrību tagad nācās piedzīvot arī citiem. Sekas bija gandrīz visiem vienādas — nespēks, drudzis, dažu dienu ilga ķermeņa paralize un apmiglota redze. Mocekļi iesprādzēti īpašā krēslā; pirmais strāvas spēriens nācis rokās un gurnos, pēc kam strāva sarāvusi krampjos visu ķermeni. Pats izmeklēšanas tiesnesis pie reostata rēgulējis strāvas spriegumu, lai gan blakus bijis arī speciālists — elektriķis. Mūsu kaimiņu kamerā atradās kāds vīrs, kam elektriskā spīdzināšana izmēģināta pat pie dzimumorgāniem. Nespēdams panest dedzinošās sāpes un mocošos krampjus, viņš arī apņēmies parakstīt visus izmeklēšanas protokolus...

Pēc divi dienām — 2. jūnijā — notika negaidītais. Ļoti pirms pusnakts no mūsu vidus izrāva vīru, ar kuru bijām dalījušies savos priekos un bēdās, — cilvēku, kas piederēja latviešu tautai un bija uzaudzinājis nacionālajā garā nelokamu jaunatni. Un kā šī jaunatne nelocījās svešās varas terrora priekšā, tā neliecās arī viņš — ģenerālis Gopers.

Lūk, kā mums no lejas ziņoja notikušo:

Pēc smagu soļu trokšņa gaiteni atvērušās kameras durvis, aiz kurām parādījušies trīs bruņoti čekisti; sargs licis vecajam virsniekam žigli saģērbties. Sirmgalvis jau bijis gultā, bet nomodā. Uz sarga saucienu viņš nosviedis segu, piecēlies sēdus un brīdi tā palicis, kā pēkšņa stinguma pārņemts. Tad viņš izkāpis no gultas un teicis:

„Es zinu, — man ir jāaiziet... Es nojaužu baigās stundas tuvumu."

Apsēdies uz galtas malas, viņš gausi āvis kājas, it kā kavēdams to, kas tam gaidāms. Tad atkal pavērušās kameras durvis, un sargs jautājis, vai esot jau saģērbies.

„Laika diezgan," ģen. Gopers atbildējis. „Es ceru drīz būt gatavs." Un, piecēlies no gultas, viņš spiedis kapt. X. roku, sacīdams: „Ja pallec starp dzīvajiem, tad neaizmirsti pienākumu, ko tev uzliek tēvzeme. Šis pienākums no tevis prasa, lai arī še tu būtu citiem par paraugu. Lai neviens upuris nav par lielu, ko tu spētu nest savai tautai un Latvijai. Reiz cilvēces un Dieva priekšā slepkavām būs jādod norēķini par viņu upuriem."

Sargs vēlreiz atrāvis durvis un, redzēdams, ka virsnieks vēl arvien ģērbjas, uzkliedzis: „Cik ilgi man uz jums, nelieti, būs jāgaida!"

Ģen. Gopers gribējis ko iebilst, bet saņēmis no sarga vairākus sitienus sejā un noslīdējis uz grīdas. Arī tur sargs spārdījis viņu kājām un pirgājies: „Celies, ģenerāli, ko vārties kā suns pie manām kājām. Diezgan savā dzīvē esi slepkavojis mūsu biedrus, tagad kārta pienākusi tev pašam."

Taču arī tas nav salauzis vecā virsnieka stāju. Pieceldamies un iedams uz durvīm, viņš vēl atgriezies un teicis: „Ar labunakti, dēli! Sveiciniet manu tautu un tēvzemi, un lai pats Dievs stāv jums klāt un palīdz sagaidīt to dienu!" Un tad viņš aizgājis...

Ģen. Gopera aizvešana drīz bija zināma visās kamerās un sacēla satraukumu un sašutumu nevien 14., kur viņš bija pavadījis sava mūža pēdējās dienas, bet visā ceturtajā korpusā. Ikviena latvieša sirds iedegās dusmās un žēlumā. Nakts aizgāja bez miega, jo ikviens apzinājās — ja jau čeka netaupīja šī sirmgalvja dzīvību, tad drīzi vien pienāks arī katra mūsu kārta.

Tikai divi dienas pēc ģen. Gopera aizvešanas no 7. kameras izrāva arī policijas inspektoru Kiseli. Viņa mantas sargi pievāca otrā dienā pēc aizvešanas, un ar to bija pateikts viss. Un kad 10. jūnijā ltn. J. veda uz pratināšanu, viņš atrada caurlaides kameras sienā ieskrāpētus vārdus: „1941. g. VI. pl. 16,30 man piespriests un paziņots nāves sods. Topi sveicināta, mana tēvzeme, kas neesi man liegusi atdusu savā smiltājā! Esi sveicināta, mana tauta! Dievs, dodi saules mūžu Latvijai! Policijas inspektors Kiseli." Tie tad arī bijuši viņa pēdējie, latviešiem atstātie vārdi. Kas zina, kur atdusas viņa kauli, taču katrā ziņā būs piepildījusies viņa vēlēšanās — gulēt dzimtajā zemē, kurai tas piederēja ar visu savu sirdi.

Kameras sienā bijuši ieskrāpēti vēl daudz citu vārdu ar apcietināšanas datumiem, kas liecina, ka pēdējā laikā tur gājuši cauri vairāki simti latviešu. Dažiem vārdiem bijušas pievienotas organizāciju nozīmes, bet citiem — Latvijas armijas pulku nozīmes...

Šī bija vienīgā reize, kad ltn. J. atgriezās no izmeklēšanas nemocīts un nedauzīts. Viņš nebija pat pratināts. Tiesnesis tam nolasījis visu viņa lietu un licis parakstīt tos protokolus, kas palikuši neparakstīti. Ltn. J. atteicies arī šoreiz.

„Tad mēs sastādīsim aktu," tiesnesis smaidīdams teicis, „ka esam nolasījuši jūsu lietu un iepazīstinājuši jūs ar tās gaitu. Es domāju, ka to taču jūs parakstīsit."

Pirms akta sastādīšanas vēlreiz nolasīts Brūno Kalniņa iesniegtais 32 virsnieku saraksts, ik pie katra denuncētā apstājoties un jautājot, vai ltn. J. to agrāk pazinis. Pēc tam nolasīta sarakstam pievienotā apsūdzības lapa, uz kuras bijis Brūno Kalniņa paraksts. Zem šīs lapas, bijis saraksts, kur parakstīties ikvienam denuncēto grupas virsniekam, ka apsūdzību lasījis. Ltn. J. tur parakstījies kā 24, kas nozīmēja, ka 24 no saraksta minētajiem 32 atrodas vai arī bijuši apcietinājumā. Viņš redzējis arī vltn. S. parakstu — tātad arī šis bijušais pirms savas nāves vēl iepazīstināts ar šo iznīcināšanai nolemto virsnieku sarakstu.

Tad sastādīts akts par protokolu nolasīšanu. To parakstot, ltn. J. pamanījis uz kāda protokola arī paša izmeklēšanas tiesneša parakstu. Šī latviešu bendes vārds bijis Šimkina.

Nākošajā turpinājumā:
MANA GRŪTĀKĀ NAKTS

TĒV

Zenta Mauriņa

Brīvība un r

Pārdomas veltītas Ga

I

„Brīvība un rupja maize", ko vār
dus teicis uguniģais patiesības
brīvības cīnītājs Garlība Merķeļa.
Herdera jautātu, ko īsteni viņš
savu nenogurstošo protestu, ar
viņa raupjajām apsūdzībām gribē
viņš atbildējis: Liberte et pain bl
Jo man iespējams pārbaudīt, v
Gaišām ļaudīm abi viņi saistapuļēs, un
Gaišām Merķeļa teicis kā vārdu
pēc katrā ziņā šis nostāsts rakst
ka vairāk nekā īstenība.

Brīvība un rupja maize — šie vā
dus tirunājot, aiz
sešām šūnīņas, tā ir pretīte, kas
dien atkal deg katrā latvietī, ne
tas, ko mēs prasīm, ko gaidām,
bez kā nevaram dzīvot. Mēs
maizi, kas pēta un kaujas
latviešu zemē. Mēs
karstas un ārgū meklējam
kas būtu līdzīga tai, ko
tiem, pie jau tādēļ, ka
viedokļa būtu augstāk vērtējama
tā, maize ir dzimtenes simbols:
ra laikā un vēl šodien, skatīts
rokā, teikums Mūsu dienišķo
dod mums šodien, — nozīmē: Atd
mums' mūsu brīvību! Ilgo
dzimtenes, ilgojamies rupjās
To dziļi apzinājušies mūsu
Bēgļu postā spēcīgā lirikas,
Lazda, savas zemes vaļā
skaita lūgšnu:

Svešā maizē es lauku;
Dod mūsu tēvu —
Kaut bērnu tā, Latvija,
Tavo zeme ēdusi.

Es būtu to ēdusi,
Ti būtu mana māsiņa,
Zeme no Latvijas
Vedīta saldā.

Tās vēja dzimtas,
Kur vējiņas lūgšņa, —
Na svešā maizē,
Kas dēg un ir rūgta.

Un Rūsiņa-Ērenpreisa, no
saukusi par dzīvu latviešu rak
cības mūziju (bet ko nozīmē
šur rakstniecības mūsēs, kad
vairs Latvijas? Lai glābtos no
saules ubagu
faīras, lai spocīgā nometnē
necik drošu pamatu zem kājām,
uzbur Latvijas maizi:

Svešā puķē, svešā maizē dzēr,
Galvā sāpošas lūgšņi maizē.

Rupjā rudzu maize — viss
zēm tā kā māte; mīļu,
vislabsirdīgā mūsu maize, bez
kā svētvakara vieša: saldā
maizi, melnās maizes vietnieci
pietnu; mazliet pat skumju,
dos mazturīgās bērēs; un beidz
bagāts brīnums, pārticības
žuma maize — baltā maize,
„dzeltānbrūnā garoza kā sma

Viena no skaistākajām
mana Upsalas trimdā bija
nās ar Garlību Merķeli. Vai
veļti pēc viņa grāmatas tau
mūzigajā universitātes Carolin
diviva bibliotēkā, beidzot
tris viņa darbus Darstellungen
Charakteristiken aus meinem
ben, Leipzig, 1839; Die Vorzeit
landa, Berlin 1786; Die
sig, 1800 2. papildinātais izdev
tiešī dažas dienas pirms viņa

Mīļā Anitā! Tavu lūgumu izpild
eksemplāru nodot veco laužu mīļ
un tēvi, kam bērni palikuši dzimte
dējuma bēs liels prieks. Gaidī vē
Kalniņa, Vāsera bygatan 66, Boras

Bet vai latviešiem tik vien ir kr
zīņa? Nāk taču Ziemsvētki, kad m
Vācijā? Lūk, te ir adreses, kur dz
1) DP Altershelm, Berchtesgaden
Altersheim für heimatlose Ausländ
2) Brüderhaus Scherabach, Kr. Fr

pamāca

AS KUSTĪBAS
MIŅAS

un brīdi tā palicis, kā pēkšņa
ma pārņemts. Tad viņš iz-
no gultas un teicis:
zinu, — man ir jāaiziet... Es
baigās stundas tuvumu."
dies uz galtas malas, viņš
vis kājas, it kā kavēdams to,
m gaidāms. Tad atkal pavē-
kameras durvis, un sargs jau-
ai esot jau sagērbies.
ka diezgan," ģen. Gopers at-
. „Es ceru drīz būt gatavs."
ceļies no gultas, viņš spiedis
roku, sacīdams: „Ja paliec
zīvajiem, tad nealzmirsti pie-
u, ko tev uzliek tēvzeme. Šis
ums no tevis prasa, lai arī še
citiem par paraugu. Lai ne-
upuris nav par lielu, ko tu
est savai tautai un Latvijai.
vēces un Dieva priekšā slep-
būs jādod norēķini par viņu
n."
vēlreiz atrāvis durvis un,
ma, ka virsnieks vēl arvien
, uzklausīdzis: „Cik ilgi man
s, nelieti, būs jāgaida!"
Gopers gribējis ko iebilst, bet
no sarga vairākus sitienus
noslīdējis uz grīdas. Arī tur
pārdījis viņu kājām un pir-
„Celies, ģenerāli, ko vārties
pie manām kājām. Diezgan
vē esi slepkavotis mūsu
tagad kārta pienākusi tev

arī tas nav salauzis vecī
stāju. Pieceldamies un
uz durvīm, viņš vēl atgrie-
teicis: „Ar labunakti, dēli!
manu tautu un tēvzemi,
Dieva stāv jums klāt un
gaidīt to dienu!" Un tad
ējis...

Gopera aizvešana drīz bija
visās kamerās un sacēla sa-
u un sašutumu nevien 14.,
bija pavadījis sava mūža
dienas, bet visā ceturtajā
Ikviena latviešu sirds ie-
umās un žēlumā. Nakts aiz-
miega, jo ikviens apzinājās
u ceka netaupīja šī sirmgal-
vību, tad drīzi vien pienāks
mūsu kārta.

divi dienas pēc ģen. Gopera
no 9. kameras aizrāva
inspektoru Kiseli. Viņu
sargi pievāca otrā dienā pēc
un ar to bija pateikts
kād 10. jūnijā ltn. J. veda
nāšanu, viņā atrada caurlai-
neras sienā ieskrāpētus vār-
41. g. VI. pl. 16,30 man pie-
un paziņots nāves sods. To-
ināta, mana tēvzeme, kas
an liegusi atdusu savā smil-
sveicināta, mana tautai
odi saules mūžu Latvijai!
inspektors Kiseli." Tie
bijuši viņa pēdējie, latvie-
stātie vārdi. Kas zina, kur
viņa kauli, taču katrā ziņā
pildījusies viņa vēlēšanās —
imtajā zemē, kurai tas pie-
r visu savu sirdi.

ras sienā bijuši ieskrāpēti
dz citu vārdu ar apcietinā-
tumiem, kas liecina, ka pē-
kā tur gājuši cauri vairāki
tviešu. Dažiem vārdiem bi-
ievienotas organizāciju nozī-
t citiem — Latvijas armijas
cēlmes...

ja vienīgā reize, kad ltn. J.
no izmeklēšanas nemocīts
auzīts. Viņā nebija pat pra-
Tiesnesis tam nolasījis visu
tu un licis parakstīt tos pro-
kas palikuši neparakstīti.
atteicies arī šoreiz.

„mēs sastādīsim aktu," ties-
maldīdams teicis, „ka esam
ši jūsu lietu un iepazīstinā-
ar tās gaitu. Es domāju, ka
jūs parakstīsit."

akta sastādīšanas vēlreiz
Brūno Kalniņa iesniegtais
nieku saraksts, ik pie katra
tā apstājoties un jautājot,
J. to agrāk pazinis. Pēc tam
sarakstam pievienotā apsū-
lapa, uz kuras bijis Brūno
paraksts. Zem šīs lapas,
raksts, kur parakstīties ik-
denuncēto grupas virsnie-
a apsūdzību lasījis. Ltn. J.
akstījies kā 24, kas nozīmēja,
o saraksta minētajiem 32 at-
vai arī bijuši apcietinājumā.
edzējis arī vitn. S. parakstu
d arī šis bijušais pirms savas
vēl iepazīstināts ar šo iznīci-
nolemto virsnieku sarakstu.
sastādīts akts par protokolu
nu. To parakstot, ltn. J. pa-
uz kāda protokola arī paša
ānas tiesneša parakstu. Šī
bendes vārds bijis Šimkins.

Nākošajā turpinājumā:
ANA GRŪTĀKĀ NAKTS

TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI

Zenta Maurina

Brīvība un rupjā maize

Pārdomas veltītas Garlība Merķela piemiņai

I

„Brīvība un rupja maize", šos vārdus teicis uguniģais patiesības un brīvības cīnītājs Garlībs Merķelis.

Herdera jautāts, ko īsteni viņš ar savu nenogurstošo protestu, ar saviem raupjajām apsūdzībām gribot, viņš atbildējis: Liberte et pain bis. Nav man iespējams pārbaudīt, vai tiešām šie abi vīri sastapušies, un vai tiešām Merķelis teicis šos vārdus, bet katrā ziņā šis nostāsts rakstura, kā vispār reizēm leģenda izsaka vairāk nekā īstenība.

Brīvība un rupja maize — šos vārdus izrunājot, aizsāp miesas un dvēseles šūniņas, tā ir prasība, kas šodien atkal deg katrā latvietī, tas ir tas, ko mēs prasām, ko gaidām, tas, bez kā nevaram dzīvot. Mēs gribam maizi, kas sēta un izaugusi brīvajā latviešu zemē. Mēs svētkos cepam karašas un tirgū meklējam maizi, kas būtu līdzīga tai, ko ēduši dzimtenē, ne jau tādēļ, ka tā no gardēžu viedokļa būtu augstāk vērtējama — nē, maize ir dzimteries simbols. Kaŗa laikā un vēl šodien, skaitot tēvreizi, teikums Mūsu dienišķo maizi dod mums šodien, — nozīmē: Atdod mums mūsu brīvību! Ilgojoties dzimtenes, ilgojamies rupjās maizes. To dziļi apzinājušies mūsu dzejnieki. Bēgļu posta spēcīgā lirike, Zinaida Lazda, savas zemes vajā nelaistā, skaita lūgsnu:

Svešu maizi es laužu:
Deg mana dzelma —
Kaut būtu tā, Latvija,
Tava zeme mīļmā.

Es bāstu to mutē,
Tā būtu man saida,
Zeme no Latvijas
Velēnu gaida.

Tās būtu dzīres,
Kur vēlētes lūgta, —
Ne svešā maize,
Kas deg un ir rūgta.

Un Pēteris Ērmanis, ko esmu nosaukusi par dzīvu latviešu rakstniecības muzeju (bet ko nozīmē latviešu rakstniecības muzeis, kad nav vairs Latvijas?), lai glābtos no pasaules ubagu mājas indīgās atmosfairas, lai spocīgā nometnē rastu cik necik drošu pamatu zem kājām, sev uzbur Latvijas maizi:

Svešā puslī, svešu maizi ēdot,
Šaldi atcerēties latvju maizi.

Rupjā rudzu maize — visām maizēm tā kā māte; miežu, karaša — vislabsirdīgā mūsu maize, brūnpelēkā svētvakara viešņa; saldskābo maizi, melnās maizes vietnieci, nopietnu, mazliet pat skumju, liek galdos mazturīgās bērēs; un beidzot — bagāts brīnums, pārpilnības un dižuma maize — baltā maize, kuŗas „dzeltānbrūnā garoza kā smaida."

Viens no skaistākajiem mirkļiem manā Upsalas trimdā bija sastapšanās ar Garlību Merķeli. Vairākkārt veltī pēc viņa grāmatas taujājusi milzīgajā universitātes Carolina Rediviva bibliotēkā, beidzot dabūju trīs viņa darbus Darstellungen und Charakteristiken aus meinem Leben, Leipzig, 1839; Die Vorzeit Liefflands, Berlin 1798; Die Letten, Leipzig, 1800 2. papildinātais izdevums, tieši dažas dienas pirms viņa simtās nāves dienas, kas iekrīt 1950. g. 9. maijā.

Garlībs Merķelis, pats nebūdams latvietis un latviski neuzrakstījis nevienas rindas, tomēr pieskaitāms pie latv. kultūras vēstures markantākām un savdabīgākām figūrām. Īsts apgaismes laikmeta cilvēks, viņš bija gan vēsturnieks gan filozofiski didaktisks dzejnieks: katra doma viņā tapa par gleznu, katrs fakts par simbolu, katrs raksts par brīvības programmu. Viņa grāmatas ir viena no dzīvākajām lappusēm mūsu robiem bagātajā kultūras vēsturē. Jaunām, trimdas skolotām acīm, es lasīju un pārlasīju šīs jau no agrākās lektīras Rīgā man pazīstamās, pusādā gliti un izturīgi iesietās grāmatas, nodzeltējušām, caurspīdīgi plānām it kā nemateriālām lapām, kuŗās ne tikai mūsu tautas posts, bet arī tās neiznīcināmais skaistums tik uzskatāmi, gribētos teikt: tik moderni tēlots.

Dīvaina ir vēstures gaita: 1819. g. Merķelis piedzīvoja latviešu tautas atbrīvošanu no dzimtbuves, un tagad, 100 gadu pēc viņa nāves, tā atkal sakalta važās. Tikai laupītāji šoreiz nav vāci, bet krievi, kam Merķelis tik ļoti uzticējās. Ar kādu patriotisku lepnumu viņš, būdams baltvācietis, runā par savu vareno tēviju Krieviju, un cik jūsmīgi apdzied Katrīnu Lielo. Tempora mutantur et nos mutamur in illis.

Cilvēcības sludinātājs Voltēra garā, Garlībs Merķelis ir viens no bezbailīgākajiem cīnītājiem par latviešu cilvēka cieņu. Cik bīstami revolūcionāra bija viņa 1796. g. publicētā grāmata „Die Letten, liecina jau tas, ka tā latviešu tulkojumā drīkstēja parādīties tikai 1905. g. Šis gaiŗeģis ne tikai domāja, bet arī publicēja domas, kas tikai pēc vairāk nekā 100 gadiem tapa par visas latviešu tautas īpašumu. Un šis fakts vien būtu pietiekams iemesls, lai mēs viņu viņa simtā nāves gadā godbijīgi atcerētos.

„Vai! tūkstošķārt vaļi tiranniem, kas nemācās no pieredzes, ka vaļas ir jāatraisa, bet tās savelk arvien ciešāk, lūkodami apspiestos nožnaugt, padarot tos mēmus," šis teiciens no Latviešiem šķiet veltīts mūsu laikiem. Tāpat arī: „Kādam cilvēka draugam sirds nepukst straujāk aiz sašutuma, redzot, kā veselas tautas ar likumu tiek nospiestas vergu stāvoklī." Un beidzot: „Vergu važas žvadz ap brīvo tēvu kapiem, un viņi ir piespiesti zemi art iebrucēju labā, paši mirstot badā."

Ja ne Merķeļa grāmatas, tad vismaz viņa galvenās atziņas būtu jāpazīst katram latviešum, lai stiprinātu ticību sev un savai tautai un nezaudētu vēstures kontinuitāti. Jo — kas nepazīst savu vēsturi, nepazīst tagadni, nespēj veidot nākotni, kā akls tas taustās, un katrs stiprāks vējš to var novest uz neceļiem. Kas tagadnē grib pastāvēt, tam jābalstās uz pagātnes pieredzi. Mūsu senču mantojums, protams, nav māja, kuŗā varam dzīvot, bet no šī mantojuma mēs varam celt drošu pamatu mūsu jaunajai mājai. Kur trūkst šā pamata, mēs būvējam smiltīs.

(Turpinājums sekos)

Borås 14-II 50g

Vinkulo maršaukiu vadībam
Šodien izlasot Latvijā 87 # Ja jaunības
lekam. Pievāojos vsd manai pieškirtās
laikraksts Latvija 1 mēnesi. Tā ka mana
vecmamma abonē laikrakstu Latvija līdz
1-I 51 g Tad ludzu jā Jums tas jau nepagā-
dinātā iso laikraksta es novelu un ludza sakt
skadai latviešu veco laužu nometnei.

Ar pateicību
Anita Kukaja.

Mīļā Anita! Tavu lūgumu izpildījām un nolēmām Tev piešķirto Latvijas brīvekseplāru nodot veco ļaužu mītnei Fa ele. Tur ir daudzas sirmas latviešu mātes un tēvi, kam bērni palikuši dzimtenē vai izklīduši tālu pasaulē. Viņiem par Tavu dāvanu būs liels prieks. Gaidi vēstuli, viņi Tev uzrakstīs, vai laikrakstu saņēmuši. Lai zinātu, uz kurieni rakstīt, pielikam te klāt Tavu adresi: Anita Kukaja, Västra Nygatan 68, Boras, Sverige.

Bet vai latviešiem tik vien ir krietnu meitenu? Un vai nebūs arī kāds krietns zēns? Nāk tāču Ziemsvētki, kad mūsu ģimeņu piederīgie apdāvina viens otru. Kā būtu, ja visi latviešu bērni pasaulē atcerētos ar kādu dāvanu vecos ļaudis Vācijā? Lūk, te ir adreses, kur dzīvo visvairāk mūsu veemāmiņu un vectētiņu: 1) DP Altersheim, Berchte gaden — Strob, Germany; 2) Katholisch-Lutherische Altersheim für heimatlose Ausländer, Varel i. O. bei Oldenburg, Germany; 3) Bruderhaus Schernbach, Kr. Freudenstadt, Post Altensteig.

Redakcija

Hugo Valfrīds

ES ESMU LIEKS

Mans draugs un darba biedrs biežī kļūst nospiests. Esmu novērojis, ka viņa seja reizēm it kā apmācas, un viņš ilgi raugās kaut kur vienā punktā. Dažreiz viņš pat nedzird, kad to uzrunāju, un iztraucēts it kā atmostas no smaga sapņa. Šorīt viņš bija vēl nospiestāks un kad viņam jautāju, kas viņu nomāc — lūk, ko viņš pastāstīja:

Vakar, kad pēc garās darba dienas paņēmu laikrakstu un atlaidos gultā, pie manis pienāca mans mazākais dēlēns un, savām skumjām ačelēm manī raudzīdamies, gluži nopietni uzsāka sarunu:

„Tētiņ, tu mums esi lieks!"

„Kā tā?" es, galvu pacēlis, izbrīnā vaicāju.

„Nu, redzi, ja tevis nebūtu, tad mēs ar lielo brāli un māmiņu varētu braukt uz Ameriku, bet tevi nelaiž un mēs arī netiekam."

„Tad jau nu tā būs — esmu gan jums lieks... Bet vai tu gribētu no manis šķirties un braukt projām?"

Nē, tur viņam nevajadzēja ilgu pārdomu — to viņš nekad negribētu; un gluži pārliecināts viņš domāja, ka lielais brālis ar māmiņu arī to negribētu...

Jā, bet ko tad darīsim? Šo domu mēs abi baidījāmies tālāk pārrunāt... Mazais zināja visus apstākļus, viņš juta vienkāršo patiesību, ka mums nodara netaisnību, un viņa jūtīgā bērna sirds meklēja izeju...

Bet manī viņš vēl vairāk uzplēsa to rētu, kas jau visu laiku smeldz — es esmu lieks... Šis jautājums mani moka naktīs un dienās nu jau veselu gadu, kopš saņēmu galvojumu uz ASV.

Esmu pirmā pasaules kaŗa invalīds. Toreiz liktenis mani nokēra uz ielas, kad pilsētā krita ienaidnieka granātas... Šīs nelaimes dēļ nespēju vairs pildīt karavīra pienākumus un nevarēju cīnīties nedz Latvijas nedz citās armijās. Man ļoti žēl tā, jo es nebūtu kavējies, lai pievienotos citiem latvju vīriem cīņā par dzimteni un sevišķi pret daudzgalvaino sarkano pūķi. Bet es nespēju to darīt... Vēlāk man ilgus gadus iznāca darboties uz valsts robežas, redzēt un pārdzīvot daudz no tā, kā sarkanais pūķis rīkojas, lai nobeigtu atsevišķus cilvēkus, dzimtas, tautas, vienu valsti pēc otras. Katram latvim ir skaidrs, ka pasauli nevar glābt, šim pūķim nocērtot atsevišķu galvu vai locekli, — lai pasaule iegūtu mieru, ir jānobeidz pats pūķis! Kamēr tas nebūs noticis, brīvās tautas veltīgi upurēs savu labāko dēlu asinis un dzīvības — tās nesasniegs mērķi! Mēs to saprotam, bet daudzi vēl ne... 1940. g. komūnistu okupanti likvidēja manu iestādi, simti darba biedru aizgāja vergu ceļos, simti arī aizsaulē, bet nu mūs — kas vēl dzīvi palikuši — kas brīnuma dēļ izglābušies, turpina joprojām ierobežot, netic mums, vajā. DP komisija kādā izceļošanas centrā atzina mani par „militāristu". Nav gandrīz nevienas attiecīgas iestādes šeit un pārjūrā, kur es nebūtu iesniedzis savus lūgumus un dokumentus, kas apliecina manu taisnību un tomēr tam nav bijis nekādas nozīmes — viss stāv uz vietas. Viss ir „pending"...

Mūsu DP gaitas tuvojas pilnīgam noslēgumam. Vācijā mēs negribam palikt, šeit neciešam ārzemniekus. Tieši pēdējā laikā tas krasi parādās, kad jāizvietojas no ieņemtām telpām. Kā lai dzīvo šādā naida pilnā gaisā? Ne visiem vienādi raksturi, un katrs apvainojums sāp kā pātagas cirtiens... Zūd ticība arī emigrācijas iespējai uz ASV, jo arī pēc visiem likumiem, papildinājumiem, instrukcijām un solījumiem — nekas nevirzas uz priekšu, viss ir „pending". Tā vien liekas, ka melnā, jeb labāk sakot, sarkanā roka te visur darbojas līdzi un to pārvarēt nav pa spēkam pat iestāžu vadībai, nerunājot nemaz par mums, nožēlojamiem DP, kuŗus nelaiž nekur kļūt un nekur neuzklausa... Un tā jau ilgi, man un, droši vien, daudziem citiem tēviem rodas jautājums — vai es esmu lieks? Lieks savai ģimenei, saviem bērniem, kas vēlētos reizi sākt kārtīgu dzīvi, turpināt izglītību, un nespēj to — sava tēva dēļ...

Ko lai daru? — trūkst padoma.

Lūk — tāpēc tik bieži domās aizklīstu tik tālu... Es nevaru tām atrast atbildi, nevaru atrast arī izeju no savu stāvokļa.

Vienīgais, kas mani uztur — tās ir domas par tālo dzimteni — tā ir vienīgā vieta pasaulē, — kur mēs nebūtu lieki, tā mūs sagaidītu mīļu sirdi, atplestām rokām, viņas klēpī mēs atrastu mieru... Bet — tā vēl arvien ir nebriva, un mēs esam un paliekam — lieki...

Alfrēds Vinčelis

Baigie baigumi

PIEZĪMES PAR FILMAS KĀDS, KUŖA NAV APMEKLĒTĀJIEM KĀDĀ LATVIEŠU NOMETNĒ

Bez filmas satura un aktieŗu tēlojuma satriekt varēja vēl kas cits. Tā bija trīs pamatskolas vecuma zēnu saruna. Kāda nezināšana, tukšums un savdabīga interese izskanēja šo mūsu zelta jaunatnes pārstāvju vārdos! Viss viņiem kļuva par iemeslu piezīmēm un spriedumiem. Tas nekas, ka priekšā sēdētāji bija spiesti vairāk klausīties viņu gudrībās nekā filmas varoņu vārdos... Rādot boļševiku iesloļošanu Baltijas valstīs, jaunatne nespēja atšķirt pat Latvijas karogu no igauņu. Rīgas panorāma viņiem izrādījās sveša. Var jau būt, ka viņi toreiz bija par maziem, lai spētu atcerēties. Bet — dzimtene taču jāpazīst katram, kaut vai tikai pēc uzņēmumiem, kādu nav mazuma pat trimdā. Kad filmā rādīja čekas upuŗus un milzu burtiem pavēstīja, ka tautai atrauti 50.000 locekļu, mazie tautieši (pāri 10 gadu vecumam!) jutās ārkārtīgi pārsteigti par milzīgo skaitli... Ko viņi mācījušies skolā? Vai tiešām tikai rēķināšanu, lasīšanu un rakstīšanu? Kur palikusi vēsture, ģeogrāfija? Šiem jauniešiem, liekas, gan vislabāk patiktu, ja vecāki izšķirtos izceļot uz beļģu Kongo Afrikā. Ak, kādas dēkas tur varētu piedzīvot! Ka galvenā interese saistās ar dēkām, skaidri pierādīja sarunas. Un kur tad izteiksme — baigs, šausmīgs, briesmīgs! Baigs bija ātrums, baiga automašīna, baigs kuģis. Vārdu sakot, viss bija baigs. Kur jaunatnē radusies šī baiguma izjūta? Vai pa daļai te savs nopelns nav pasaules YMCAI, kas savās izrādēs apm. 80 proc. sniedz kovboju un kriminālfilmas ar neskaitāmiem līkiem un asins plūdiem? Jaunatne ir galvenā šo filmu apmeklētāja. Tad jau arī nav jābrīnās, ja zēni, trūkstot ieejas maksai, vienkārši izdauza kino logu, lai pa to tiktu vispirms skatuves aizmugurē un tad zālē. Tiešām baigi... Vēlāk zēnus dzird lepni stāstam, cik baigi izdevies „apvest ap stūri" zāles pārzini. Filmas laikā uz ekrāna varēja redzēt daudzus visiem labi pazīstamus Mērbekas latviešu teātŗa aktieŗus, kuŗus arī zēni vairākkārt redzējuši uz skatuves — M. Ziverta, H. Gobzini, K. Mucenieku, K. Lagzdiņu, O. Parniķi, rež. J. Zariņu uc. Nevar prasīt, lai mazie zēni visus pazītu pēc vārdiem, bet — vajadzēja vismaz zināt, kas tie latviešu aktieŗi. Viņi domāja gan pazīstam J. Zariņu — „redzētu" kādā amerikāņu kovboju filmā spēlējam blēdi... Bet aplami būtu apgalvot, ka zēni nav atjautīgi. Vajaga tikai reiz parādīt asinaino kovboju filmu, lai otrā dienā visa nometne būtu pilna maziem kovbojiem koka vai skārda pistolēm rokās; pietiek ar vidusslaiku filmu, lai nākamā dienā visās malās redzētu mazus muskatieŗus „paukojam" koka gabaliem (vai nevajadzētu jaunatnei noliegt apmeklēt šīs vērtīgās filmas?. Tātad attīstības trūkumu nevar pārmest, citādi jau nevarētu imitēt. Tādēļ jābrīnās, ka mazie kino entūziasti nespēja saprast, ka filmā iestarpinātas ritmiņu ainas, un bija pārsteigti, ka DP nometnē bij. karavīri staigā pilnās SS formās. Kur tad te palika atjautība? Citādi zēni visu ātri aptver, sevišķi kovboju izdarības, par ko labu liecību dod pilnīgi izdemolētais nometnes sporta nams...

Baigs Minchauzena stāsts, vai nē? Un tomēr nē — tikai fakts! Tas bija baigs baigumu baigums, kas priekšā sēdētāju brīžiem pilnīgi atrāva no filmas norises, klausīties baigajā sērunā un tiešām baigi apbrīnojamajās zināšanās.

M. Ziverta, A. Vinčeļa un H. Valfrīda raksti šai lappusē pieskaras mūsu jaunatnes problēmai. Pievienojoties šiem autoriem un atzīstot, ka jaunatnes audzināšanā trimdā ir daudz nopietnāku apsvērumu, sniedzam šeit mazās Anitas Kukajas vēstuli, kas liecina arī par krietniem tikumiem topošajos latviešos.

Mārtiņš Zīverts

Seši gadi

I

Vairums bēgļu laivu, kam 1944. g. izdevās vakara tumšā atstāt Kurzemes krastu, ieradās Zviedrijā līdz decembŗa vidum. Tā šīs zemes latviešu kolonija savā lielajā vairumā to dzīvo jau sešus gadus, un, atskaitot tikai dažas nopietnā pavadītās nedēļas, visi Zviedrijas latvieši jau no pašu sākuma iesaistīti šejienes saimnieciskajā dzīvē. Citādi sakot — mēs jau sešus gadus esam pakļauti tautajam asimilācijas procesam, kas Vācijas latviešiem sākās pirmos gadus vēlāk. Var droši sacīt, ka visas tās parādības, kas Zviedrijas latviešu grupā jau skaidri iztekušās, atkārtosies arī visās pārējās latviešu kolonijās, vienalga, kādā zemē tās pavadīs savus turpmākos trimdas gadus.

Pirmā raksturīgā iezīme ir tā, ka latvietis svešumā kļuvis reālists, kas visas parādības vērtē līdzšinēji. Ar šo pamatpašību izskaidrojamas visas raksturīgās trimdas parādības. Nevar sacīt, ka šī jaunā īpašība būtu negatīva, bet nevar noliegt faktu, ka entūziastu mums vairs nav. Sākumā mums bija daudz dedzīgu nacionālistu, bet ar katru gadu viņi kļūst vēsāki. To vietā radusies pavisam maza, bet fanatiska latviešu grupiņa. Tie ir cilvēki, kas Latvijā dzīvodami bija nacionālā ziņā neitrāli un pat vienaldzīgi. Tagad viņi ir bezkompromisa latvieši, ārkārtīgi neiecietīgi pret katru svešu ietekmi. Bet arī viņi ir reālisti, viņi saprot, ka viņu uzskati nevienam nav vajadzīgi, un tāpēc tos patur pie sevis. Dīvaini liela ir to pusinteliģentu grupa, kas par varu mēģina piemērotīes svešajai videi, viņi būtu gatavi uz vietas pārtautoties, ja vien tas būtu iespējams. Tie ir cilvēki, kas Latvijā beiguši kādu praktisku fakultāti un tagad atraduši nedarbošanos savā nozarē. Viņi nekad nerādās latviešu sabiedrībā, un bērniem līdz satikties ar citiem latviešu bērniem. Mājā arī savā starpā parasti lauzās zviedriski. Ja jūs tādu tramvajā uzrunājat latviski, viņā jūtas šokēts un instinktīvi paskatās apkārt, vai tuvumā nav kāds pazīstams zviedrs. Ja tāds ir, tad jūsu paziņa nākamā pieturā noteikti izkāps. Taču viss lielais vairums ir indiferents. Viņi līdz mūža beigām arī svešā zemē paliks latvieši, mājā lasīs latviešu laikrakstus un grāmatas, bet arī neslēpj, ka viņi nebūs no pirmajiem, kas atgriezīsies Latvijā, kad šī iespēja nāks. Viņi godīgi strādā savu darbu, nopelna kārtīgi un dzīvo labi, katrā ziņā labāk, nekā viņiem agrāk klājies.

Pavisam interesanta parādība ir trimdas bērni, sevišķi tie, kam par dzimteni vairs nav nekādu atmiņu. Kad es pirms gadiem trim rakstīju, ka sevišķi tie latviešu bērni, kas dzīvo provincē, — nošķirti no pārējiem, — šķiet aizmirst dzimto valodu, tad daudzi šos rakstus uzskatīja par nevajadzīgu pārspīlējumu. Bet tagad arī Stokholmā, kur latviešu kolonija ir stipri liela — ap 800 cilvēku, latviešu bērni arī savā starpā sarunājas tikai zviedriski. Savu valodu gan viņi vēl labi prot, bet labprāt to nerunā. Ļoti daudzās ģimenēs brāļi un māsas savā starpā sarunājas zviedriski. Vēl vairāk — ir ģimenes, kur bērni sarunā ar vecākiem lieto zviedru valodu, kaut arī vecāki viņiem atbild tikai latviski. Provincē, kur atsevišķas latviešu ģimenes dzīvo starp zviedriem, latviešu bērni savu valodu stipri aizmirsuši, un ir gadījumi, kad vecāki ar saviem bērniem vairs nevar sarunāties, jo pirmie zviedriski vēl nav diezcik iemācījušies, bet pēdējie latviski jau aizmirsuši runāt.

Ja ievērojam, ka Zviedrijā katru ārzemnieku no sabiedrības ir tā sakot izolēts (tādā pašā stāvoklī ir arī tie zviedri, kas ilgus gadus nodzīvojuši ārzemēs, vēlāk atgriežas savā zemē), tad varam iedomāties, cik tālu būs gājusi šī asimilācija pēc dažiem gadiem tādās zemēs kā Amerika vai Kanada, kur iecelotāju jau no pirmās dienas uzskata par savējo. Mums te, Zviedrijā, nav lielu ilūziju, ka to latviešu procents, kas reiz atgriezīsies mājās, būs sevišķi augsts. Grūti ticams, ka tas pārsniegs trešo daļu no aizbraucējiem. Ar šo varbūtību jau laikus vajadzētu rēķināties visām latviešu organizācijām, kas savas tautas labā grib kaut ko darīt. Arī Zviedrijā šis stāvoklis tagad būtu citāds, ja mēs to būtu paredzējuši laikus. Arī šai ziņā mums ir pieredzējumi, no kuŗiem mēs jau esam mācījušies un no kuŗiem varēs mācīties latvieši citās zemēs.

Ilmārs Dīlens

Ziemeļu galā (5)

Decembris ar jubilejām

Varētu šķist, ka Vācija ir gluži tukša, ka visi pazīstamie mākslinieki jau prom. Kad notika pēdējais rakstnieku vakars, koncerts, izrāde? Sen. Bet gluži bez mākslinieciskiem Vācija tomēr vēl nav — ziemeļu gala latviešu saiks vēl mīt gleznotāji, rakstnieki un aktieri, mīt klusi un nemanāmi, jo mazajā Latvijā tiem maz vairs ko darīt: tikpat kā vairs nav arī Ķē trimdas valsts. Hamburgas Zoo nometnē, piemēram, pats Ziemsvētku mēnesis savā 11. dienā ar pilniem 40 mūža gadiem sveicināja skatuves mākslinieci Austru Šteinbergu-Nārūni, čellista Ingus Nārūna dzīves biedri. Teātra pazinējiem viņa vēl skaidrā atmiņā no lieliskajām Romeo un Jūlija izrādēm Dailes teātrī Rīgā 1943. g. Ar Jūlijas lomu, šķiet, māksliniece saņēmusi pašu augstāko galotni savās skatuves gaitās. Līdz šim. Jo mēs jau nezinām, ar ko jubilāre mūs pārsteigs turpmāk.

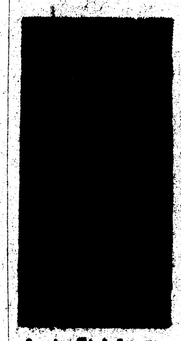

Austra Šteinberga-Nārūna Jūlijas lomā

Austra Šteinberga-Nārūne ienākusi rampas gaismas lokā pazīstamā režisora Čechova lietpratīgās rokas atbalstīta, kad 1935. g. Latviju drāmas ansamblis noriņķa Dailes teātra telpas Nāves ēnā drāmatizējumam. Šmilģis jau toreiz vēlējies mākslinieci paturēt teātrī, bet viņa turpinājusi studijas vēl līdz 1936. g., kad saistījusies Dailes teātra mazajā ansamblī. To jubilāre jau piedalās M. Zīverta Partizāni uzvedumā un gadu vēlāk dublē Benitu Ozolinu Indrānos. Ar šo brīdi jubilāres gaitas ved arvien jaunos novados, kuros izveidojas mākslinieciskā personība, krāšņs skatuviskā pieredze, izslīpējas tehnika. Pēc Lienes Mārnieku laikos (P. Grunas drāmatizējums) 1941 g., sako Irēne Vulfa Svētkos Skangaļā, bet visspēcīgāk Šteinbergas talanta aptiecinās jau minētajās Romeo un Jūlija izrādēs. Māksliniece piedalījusies arī filmas Kaugurieši inscenējumā, tāpat radiofona raidlugās. Trimdā jubilāre turpinājusi skatuves gaitas Libekas teātrī, kur viņas balss un tēls, tāpat kā līdzšinējie teātriem ziedotie 15 gadi, jau pieder atmiņām — libekieši Vācijā un pasaulē vēl atceras Spridīti, Cilvēks grib dzīvot, Tīreļpurvu.

Ja dzīve būtu citāda, ar laiku atmiņas varētu vērst atkal īstenībā. Ar laiku kādam lielam optimistam varbūt izdotos salīdzēt vēl Vācijā palikušos ļaužu spēkus jaunā ansamblī, kura mākslinieciskā varēšana būtu visai respektējama. Bet kas to skatīsies? Visi brauc, arī atlikušie; arī Nārūnu ģimene, kam jaunās mākslas aģentūras vadītāji Nujorkā — Sadets ar Jākobsonu atsūtījuši galvojumu. Tātad — labu izdošanos! Varbūt, nokļuvusi viņā krastā, māksliniece iekļausies kādā no turienes ansambļiem? Lai novēlējums piepildas.

Decembris — un proti septītajā dienā — atnesis 40 gadus arī Ziemeļu gala pasaku autorei Margaritai Kovaļevskai, kas pašreiz gaida un nesagaida kuģi Ventorfā. Kādā vēstulē jāņnajam rakstnieku un žurnālistu apgādam Pēteris Ērmanis ieteic nepalaist neizdotu viņas romānu Posta puķe, kura fragmentus iespieda mēnešraksts Laiks. Bet izrādās, ka šī romāna vēl nav, tāpat kā vairs nav to daudzo pasaku zīmējumu, kas pieder mākslinieces rokai — bēgļu gaitas tos paņēmušas. Tā šobrīd arī nav zināms, kas nākotnē gūs pārsvaru — ota vai spalva. Katrā ziņā jaunākā pasaudze mīl viņas zīmētās pasakas gan ar pašas, gan ar K. Skalbes, I. Leimanes un R. Skujiņas tekstiem.

Autore beigusi Latvijas mākslas akadēmiju 1940. g. pavasarī, bet viņas grāmatas nākušas pasaulē jau pirms tam. Te savs nopelns būs bijis Niklāvam Struņķim, kas mākslinieci aizvedis pie Jāņa Grīna Valtera un Rapas apgādā. Lai atceramies ilūstrētās bērnu grāmatas Lāčītis Pū, Mazs kaķēns — mazs zaķītis, Karalis Kartupelis, Knaisais Pēteritis, Zaķītis Strupastītis, Čigānu meitēns Ringla, Mārīte iznāk pasaulē, Mazā Māra. Kas gan vairs visu var uzskaitīt! Pati māksliniece par savu labāko darbu uzskata Kārumu zemi, kas gan zudusi, gan pēc atmiņas pārtapusi, gan papildināta, aizvietojot pārdotās un atdāvinātās ilustrācijas — un tā šī pasaka grāmatā nav vēl parādījusies. Trimdā Vācijā H. Rudzītis izdeva M. Kovaļevskas Sēnīti bērzlapīti, bet pašas pēdējās bērnu zīmējumu sērijas bija redzamas tagad jau sadrupušajā Tiltā.

Pirmās patstāvīgās mākslas gaitas M. Kovaļevska sākusi ar izstādi Šmites deju skolā Rīgā, 1937. g., kam sekoja otra skate 1941. g. Jaunlaicīgajos Zviedru vārtos arhitektu kluba telpās. Bez tam viņa piedalījusies vairākās Kultūras fonda izstādēs bet trimdā savu mākslu rādījusi vācu publikai Vilhelmshāfenā īpašā izstādē 1949. g., kā arī Oinhauzenas festivālos.

Tiem, kam tuvāka rakstu māksla, sagaida no M. Kovaļevskas čaklu spalvu īpaši pēc minēto fragmentu, stāstu un pasaku publicējumiem trimdas periodikā. Un ja jau Amerika patiesi ir apsolītā zeme netikai rhantraušiem, bet kā tagad uzzinām, vieži vien arī mākslinīekiem, tad novēlēsim jubilārei tajā rast apstākļus, kādi viņai Eiropā ražīgam darbam nebija iespējami.

*

Vēl Ziemeļu galā staro mūsu mākslas zvaigzne Ingus Nārūns, kas šinīs dienās piedalās kā solists Hamburgas simfoniskā orķestra koncertā. Recenziju par to sniegsim kādā no nākamajiem laikraksta izdevumiem.

Nē, vēl visi nav prom. Tiem, kas palīek Vācijā, ir palicis pavisam maz laika, ja grib savus mākslinīekus vēl reiz redzēt un dzirdēt.

Dzejniecei Lilijai Auzai 50 gadu

Dzīvības māte ir pati dzīvais cilvēks, tāpēc viņam vajaga dot lielāku daļu nekā mirstošajam. Pasaules prese šogad atzīmē angļu rakstnieka Oskara Vailda 50 gadu nāves dienu. Nebūs lieta apgrēcība, ja pastāstīsim par šīdas mūsu paša dzejnieces, kas palika Latvijā, dzimšanas dienu. Lilija Auza 11. dec. pārkāpj 50. dzīvības gada slieksni. Dzimšanas vieta, mazais Adulienas pagasts, piešķīra tālām pazīstamām vietām, kā Tīrsas, Dseizavas, Graša un Druvienas pagastiem. Meža, purvu un pasaules kāiši apkārtne jau no mazotnes dzejnieci piesaista dabai. Vīlām četrām dzejas grāmatām virsraksti ciešamšķi dabas parādības. Divdesmito gadu periodikā sāk parādīties Lilijas Auzas dzejoļi. Literāru saimi viņa ievada nopietnais mēnešraksts Dzirnava. Lilija Auza, kā toreiz visi jaunie, piesliešanas izjūtu grupai, kaut tā viņai nav bijusi tuva. 1932. g. iznāk Lilijas Auzas pirmā dzejas grāmata Viņa melodijas. Kādi dzejoļi viņa izsaka savu noskaņu:

Zilam pavasara gaisam kāda dziesma,
Kāda dziesma pumpuram, kas briest.
Jaunība, tev sirds ir vienmēr liesma,
Kam ar gadiem būs reiz jāizdziest.

Liesmojošā sirds gan visā grāmatā sakatāma maz. Otrā grāmata Mirdzošā zeme seko 1936. g. Trešā — Saules vainags 1938. g. Tur dabas noskaņām pa vidu vijas mūžības un cilvēka sapņu domas. Ar pēdējo grāmatu Zelta dūmakas, kas iznāca 1944. g. pavasarī, dzejniece sasniegusi pilnagadības briedumu. Tiesa, viņa neieguva tādu popularitāti kā Tirzmaliete ar vienu dzejoli. Viņas grāmatas nopiedzīvoja tik daudz izdevumus kā Elines Zālītes šīla ziedi, bet sava neatkārtojama vieta latviešu lirikā viņai ir. Lilija Auza izmēģinājusi spalvu arī prozā, bet palikusi ieciešas sešt. Tāpat arī drāmā. Skatu luga Klēd rudeni iznāca gan grāmatā, bet sava lirisma dēļ nepiedzīvoja nevienu uzvedumu lielajos teātros. Pamīšī dzīvodama gan Rīgā, gan uz laukiem, Lilija Auza nevarēja iekļauties nekādā algotā darbā. Beidzot viņa pārcēlās pilnīgi uz laukiem un dzīvoja savā mājiņā Adulienas šaļiniekos. Kādi ceļi dzejniecei paliktu šīstas tagad? Tagadējās Latvijas dīvainībā viņa paliek vispas nav. Vai viņai jākļūst tīnat kā Ilzei Stērstelei, Paulīnai un Antonam Bērdiņam, Kārlim Krūmam, Mirdzai Bendrupei, Ilzei Kaimiņei uc., vai arī viņa nav nemaz vairs dzīvaja paliks? Jo, Jura Alunāna vārdiem sakot: „Lūk, dzīvība un nāve vienkop sitas."

Oskars Kalējs

♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦

Karels Dāle

Apsnigšana

Un nu Tu ej, šķiež sniegu vēji,
Ir mācies gaišuma debesīs.
Manu dārzu tik bārs, kur puķes sēji,
Kur sals drīz siedus nokodīs.
Un nu Tu ej, un rikšos gausos
Kā suns Tev līdzi aiztek prieks.
Vēl ilgi, ilgi sojos klausos...
Un sniegs pār mani mēmi sniegs.

Kā rakstīt romānu

Svaigi padomi literātiem

Ja jau pazīstamam kritikim jāaizrāda, ka kāds laikraksts pilnīgi bez pamata iespiež tulkotu kriminālromānu (cik šausmīgi!), vaina meklējama mūsu romānistos. Neprot rakstīt romānus. Tādēļ šie aizrādījumi laikam gan būs palīgs līdz laikam.

Romānu uzrakstīt tiešām nav nekāds joks, tas prasa daudz tintes un sviedru. Dažiem tas prasot arī pa asarām, ja nevar izlemt, ko darīt ar galveno varoni, beigt nost vai laist valā. Vēl nopietnāka lieta ir sameklēt izdevēju, kas jūsu romānu būtu ar mieru drukāt, un tad dabūt šo izdevēju ka saka, mīkstu — ka tas noplāta rociņas un gurdi nosaka: „Tad jau nekā nevarēs darīt, bet uz jūsu atbildību..." Viņā izčaurs ar jums 3 ķapučus (vairāk nav ieteicams — atviļks no honorāra) un parakstīs līgumu.

Romāni ir dīvējādi: tādi, kurus slavē kritika un tādi, kurus pērk lasītāji. Pēdējos izdevēji mīl iedot un pat maksā honorārus. Ja raksta avīzēm, ir gudri pierunāt redaktoru ļaut avīzē romāna sākumu, pirms vēl beigas uzrakstītas. Tad var stiept garumā, līdz redaktors pieliek punktu un raksta: „Turpinājumu vairs nesaņēmām. Vakar Jūsu varonim paģērēja liku nomirt ar sirdstrieku..."

Svaigs ir personāls. Varonim jādod tautiskāligs vārds: Brāzma, Skēpe, Briesma vai Dziedra. Iedomājaties vāroni, kuŗa vārds ir Efronijs Puncuļēvičs. Viss romāns būtu fiasko.

Iemīļoto vajaga saukt maigi vārdā: Maiga, Zaiga, Aiga vai Naiga. Tad — neliešu. Tam, lūk, der tie negļītie vārdi — Zanis Žurgulis, Kezums vai Prātiņnikis, lai laistājs zina, ar ko jam darīšana. Aprakstot šo tipu, katrā ziņā der atzīmēt, ka tas ākšelē, ballēs kaujas un, ja precējies, ik dienas sit sievu.

Nosēpumainiem un mīklainiem raksturiem tipiem der dubultvārdi, piemēram Jevgenijs Gaisuma-Bezvozduchovs, Aleksis Zaķis-Hāselnuss utt.

Lai romānu pirktu arī laudis, kuŗus nespērno ēšas domas un ideāli, der kādu pogalīnāt. Nav ieteicams lietot vecos paņēmienus un jos nosīdējamos kūrī vai šķiņāt. Tad jau labāk to jau ostas krodziņā pārdzīvo autores jebšu tos caurbraucēju mitīgā nokoš blusas.

Romānā nekait iespīt pa personai, kuŗu sabiedrība labi pazīst, vārdu maziet mainot. Vakaru var saukt par Rakaru vai Šeakaru utt. Tenku kārtīgi tīksmīgi iesaslegties un pirkstgrāmatu kā neguļot. Nav ieteicams izvēlēties personas, kuŗas rados ar izdevēju vai kritiķiem.

Tā kā honorāru maksā pēc iespiedlokšņu skaita vai rindām, ieteicams rakstīt garus romānus. Ja pats nespēj tik daudz izdomāt, liek kādam no varoņiem citēt klasikus, piemēram, Bībeli.

— Jānis Vaidelāns, zobgalīgi piedauzīdā uzlūkojot dažu dīvainī un domās iegrimušo Purvaiķi-Traklinģi, teica: „Tolstoja kādā no saviem romāniem saka..." Tad kas vārdu pa vārdam norakstīt 3—6 lappuses no „Kara un miera, un nevienu jums par to neka nedarīs, arī Tolstoja nē, jo tas sen miris.

Cēru, ka pēc šiem īsiem, bet pamatotiem aizrādījumiem latviešu rakstnieki spēs sparīgāk pievērsties romānu rakstīšanai, par svētību sev un garlaicībā nīkstošai latviešu trimdinieku saimei.

Akotiņš

Kalendari 1951. gadam

Kalendaru nu reiz ir grūtāk, kas vajadzīga katram, tamdēļ par šo trūkumu neviens nekad nav vārgāk sūdzējies. No tiem, kas iznākuši 1950. gadam, īpašāk P. Mantnieka apgādā GADA GRĀMATA. Redaktors Arturs Bērziņš, bet izvedvārdu devis sūtnis K. Zariņš. Šee kalendāra tajā ļoti plašā adresu sadaļā, tāpat viņas par latviešu akaitu, sabiedriski-kultūrālo un saimnieciskō dzīvi dažādās pasaules zemēs: Fr. Cielēns, aizvērot starptautisko stīvekli un Latvijas aiļkstošo interesi, konstatē, ka galdīgumā kārļa brīvība beidzot uzvarēs, bet Latvija tās iecienītā Eiropas brīvo tautu federatīvajā savienībā. Prof. Fr. Gulbis raksta par atomenerģiju. Prof. Dr. R. Pīgozne gan rāda istirzījumā kopējumi tautas jaunatnes audzināšanas un nacionālā gara nīgalināšanas un iekopšanas iespējas trimdā. Vēl rakstus devuši prof. A. Bīlenšteins — Latvju zinātnieki trimdā, prof. K. Kundziņš — Latvieša sv.-int. bāzeles sanvēkšu Nīetumvācijā, prof. J. Bokalders — Latvijas ģeografija uc.

Literārajā pielikumā ļoti saistoša J. Jaunsudrabiņa Ledenda par Valdemāra Zeltiņu, kas bijis pirmā Latvijas simtgadē, ziemeļkāja, bet kāpinīks tā nemīt par nabadzi. A. Dziļuma devīs vēlīstāki saliegu tīkumu Bastards no jaunā romāna Vējā kaņepe, kamēr M. Zeberiņam pieder vēsturiska novelete Rokas. K. Ķaukas stāstiņam Paradīzes sarga izvēlīgās kaŗa tīmu. Par jaunajām daiļliteratūras grāmatām objektīvu spriedumu devīs J. Grīns, bet par latviešu tēlotā apstākļiem A. Bērziņš, Dzeju repertuārā Andr. Eglītis, J. Kārkliņš, P. Aigars un V. Strēlerte.

Kā nākošā tīdaļ vienīnīgais A. Ziemeļa LATVIEŠU LAIKA GRĀMATA, ko rediģējis Zanis Unāms. Tā daudzpusīgo iespiedumu grūtos vaļīstīs, apzīmējumi no dzimtenes uz stavēšanas kārtā skaitā iepām. Literāro daļu devīs prof. Dr. sap. H. Lasmanis, atmiņas par Latvijas tautasdziesmu pētīšanu — Latviešu folkloristikas priekšvēsture, bet Z. Unāms pašvaldības par J. Asaras un Ligotņa Jēzaus dzīvēšanas latviešu literatūrā. E. Grunas darbs — nepabeigts, negaidīts, šķiet, skāris Kārļa Vēsturi K. Ulmaņlaiki. Atmiņas izmēra pilns viņa (P.-G.) feļetons Latvju. Dzejoļi no I. Leimanes, E. Lacītes, E. Kerberes, L. Kronbergas un Dz. Freimanes.

Ed. Alaiņa TĒVIJAS KALENDĀRS palicis uz iepriekšējo gadu līmeņa. Bērniem jauks BĒRNU KALENDĀRS, novēlīgi tiem, kas apsolījī svētdienas skolas.

Kabatas kalendāros iespējuši A. Ziemeļi, K. Krūkītis, I. Reitmanis; sienas kalendāros — O. Dīlis, A. Skujenieks un Fr. Rīrdāns; plakātu veidā — I. Reitmanis un A. Strēmelis, pārīkšņi Dzejas plakātam.

Jānis Sudrabiņš

Mums jābeiem jūcā

ROMĀNS

(31. turpinājums)

„Vai tad patiesi arī šādus jāvāc pāri?" Dagnija nodomāja savi rūgti. „It kā trūktu krietnu un lādzīgu cilvēku, ko izglābt no šīs putras. Nez, kā tāds vispār piekļuvis kapteiņa?"

Mašīna kārpījās tālāk, un pamazām sāka satumst. Cik Dagnija zināja, Kalnāju mājas, uz kurieni viņi devās, atradās apmēram divu stundu brauciena attālumā no Ventspils, un, ja viss ceļojums veiktos bez klizmām, galā vajadzēja nokļūt ap septiņiem vakarā. Bet rudens tumsa iestājas ātri, un krēslā laipot pa pielijušo ceļu nenācās viegli. Kaut arī Dagnijai kājās bija biezas vilnas zeķes un ērti zābaki, viņa tomēr juta, ka pie pirkstiem sāk ķerties aukstums, un arī gar muguru šad tad notecēja it kā aukstas smiltis.

Ar visu savu plato augumu aizmeties priekšā vējam, Taivēns mēģināja uzraut sērkociņu.

„Redz, kur laba doma!" teica Pulciņš un sāka rakņāties pa savu kabatu. „Apsīdīsimies dūmos!"

Izvilcis no kabatas cigaretes, viņš pasniedza vienu sievai, paņēma pats, un grasījās jau bārt kastīti atpakaļ, kad Kundze pēkšņi izstiepa roku un iedūdojās vismaigākā balsī:

„Vai es drīkstētu izlūgties vienu dūmu, Pulciņa kungs? Savējiem paļreiz netieku klāt."

„Bet lūdzu, saprotams!" Pulciņš paliecās un smiedzās preti Kundzei, kamēr Pulciņa kundze diezgan aizdomīgi paraudzījās kažokainajā dāmā.

Nopūkusi kādās krustceļēs, mašīna sazvēlās un sagriezās pāņus. Te vairs nebija lielceļš, bet parastais lauku ceļš, un raujot ārā līdz asij mālos iemukušos ritepus, motors iekaucās spalgi un žēli.

„Nu tik būsim ķezā!" īgni noteica Taivēns, pastiepies pār mašīnas malu. „Tā jau ir biezputra, ne ceļš."

„Tīrais brīnums — Ventspili trīs dienas nav lijis, kā tas ceļš te tik dubļains?" iebilda Kundze.

„Sētniekiņu nav notīrījis," noteica Žanis, un pārsvieda pāri kaimiņu galvām izsmēķētu cigaretes galu. „Te mēs driz dabūsim atpūsties!"

It kā paklausīdama viņa vārdiem, mašīna pēkšņi sacirtās, brīdi vēl rēca un kārpījās, tad nogārdzās kā mirēja zvērs, un motors iedzisa pavisam.

„Tā, sveiki! Mēs esam galā. Sakāpt laivās!" iesmējās Teodors Taivēns un izstaipīja notirpušos locekļus.

Tai brīdī nikni aizcirtās šofera būdas durvis, un no grāvmales atskanēja Freda balss:

„Nu, kas ir, virieši, raušaties tik ārā, drusku pavingrosimi!"

Uz mašīnas sākās rosība, un viens pēc otra braucēji slējās kājās.

„Mēģiniet stumt, es pielaidīšu motoru!" komandēja Fredis un nosēdās pie stūres.

Mirkli viri domīgi noraudzījās dziļajā peļķē, kas stiepās pāri visam ceļam gar mašīnas pakalgalu, līdz Pulciņš pirmais apņēmīgi iebrida brūnajā staipeknī un pielika plecu mašīnas stūrim. Pulciņa kurpes un bikšu gali pazuda dubļos, bet viņš tomēr stampājās pa slapjumu, pūlēdamies stingrāk atsperties uz izmirkušā ceļa. Taivēns un Žanis ar saviem garajiem zābakiem spārdījās pa slapjumu bez bēdas, bet, lai kā tie arī nestenēja un necentās, un lai cik stipri Fredis neburkšķināja motoru, riteņi nekustējās ne no vietas.

„Tagad pēc komandas," noteica Taivēns, kuŗa druknajos plecos šķita būt visvairāk spēka, un skaitīja skaļā balsī, lai arī Fredis laikā zinātu piedot gāzi:

„Viens, divi, trīs — reizē!" un viri kā vērši iejūgā metās virsū dubļiem notaļķītajam automobilim, tomēr tas tikai noligojās, un grima aizvien dziļāk mālos.

„Lai izkāpj arī visas sievietes," Fredis sauca, izliecies no savas būdas. „Citādi mēs te varēsim gulēt pa nakti. Bērni var palikt augšā."

Bailīgi cilādamas kājas pāri malai, dāmas norūpējušās raudzījās dziļajos dubļos, bet tikt ārā no bedres gribējās visām.

Nokūpājušās zemē, tās sastājās rindā gar grāvja malu, kur bija vēl atlikuši brūni pelēkas zāles kušķi.

„Nezin, vai mums te ilgi tā būs jāstāv?" bažīgi iemīnējās Kundze noraudzīdamās, kā virieši skraidīja gar mašīnu. „Man gribas ēst, smēķēt un gulēt."

„Tās divas pirmās vēlēšanās ir diezgan viegli piepildāmas," aizrādīja Dagnija. „Man mugursomā ir dažas sviestmaizes, un pārējo jau tu pati mācēsi sagādāt."

Pametusi Kundzi vienu savās ilgās, Dagnija piegāja pie sievietes, kas brauca ar diviem bērniem, un juta vēlēšanos ar viņu parunāties.

Elga Pļava bija vienīgā, kas visu ceļu bija klusējusi. Nu tā stāvēja dubļos cieši blakus mašīnai un mierinaja bērnus:

„Vai jūsu mazajiem ceļš nav par grūtu?" Dagnija jautāja, vērodama Elgas Pļavas mierīgo, vēso seju.

„Nē," viņa pasmaidīja, „tie ir pieraduši. Mums ir gājis vēl daudz grūtāk."

„Vai esat no Rīgas?"

„Nē, mēs ceļojam jau no Piebalgas, izbraucām no mājām ar diviem zirgiem, bet nu tik vien ir palicis no mūsu godības, kā tie pāris saiņi tur augšā."

Kamēr sievietes runāja, viri bija nocirtuši celmalā pāris krūmus un krāva zarus peļķē zem mašīnas. Fredis jau bija ieslēdzis starmešus, jo tumsa bruka virsū kā uzbāzīgs mākonis, un viri kļuva aizvien niknāki un nesavaldīgāki.

Viņpus arumiem, dārza kokos ierēvuļoja, slēpās kādas mājas, un pamājis galvu uz sētas pusi, Taivēns piemina ar kāju žagaru klēpi un noteica:

„Trūka vēl tikai, ka šitos posta darbus pamana saimnieks un nāk mūs apķilāt."

„Tam jau deg gan tagad nākt ārā — droši vien sēd uz silta mūrīša un grauž karašu," atrūca Fredis.

„Nu, ko tad mēs te kārpamies — iesim labāk pie laika turp un palīdzēsim noēst," ieminējās Pulciņš.

„Ne vella! Jātiek vēl šovakar galā," Fredis teica cieti. „Man ar mašīnu rīt no rīta jābūt atpakaļ Ventspilī. Nu tad mēģināsim vēlreiz. Ja tagad neizdosies, tad jāiet tur uz tām mājām un jālūdz, lai dod zirgus.

Pielaidis motoru, Fredis atkal nokomandēja, un viri pakalgalā stūma cik jaudāja. Riteņi padevās dažus centimetrus uz priekšu, bet tad smagi atbruka atpakaļ. Vēl un vēl Fredis kliedza un viri stūma, bet riteņi griezās uz vietas, apšļacidami vienīgi virus ar krietniem dubļu šļācieniem.

„Vai mums patiesi būs jāpaliek te pa nakti — man briesmīgi sālst," ieskanējās Kundzes balss.

„Droši vien, bet lai nenosaltu, likšu jūs pie darba!" Fredis atsaucās. „Lai nāk sievieši arī palīgā — varbūt tomēr kas sanāks."

Septiņi stāmēji sasprindzināja katru muskuli, jo tā nu bija pēdējā cerība, tikt vēl šovakar zem jumta.

„Viens, divi trīs — reizē!" kliedza Taivēns, Fredis sakņupa pār stūri, mašīna sagrīļojās, un šķita jau, ka tā sāk veltīties uz priekšu, kad motors pēkšņi iegaudojās un apklusa. Gan Fredis mēģināja no jauna to piestartēt, gan lēca ārā un ar slapju muguru griezā kurbuli, bet viss bija velti.

Igaismojis ar kabatas bateriju motoru un ar bilkšķi aizcirtis tā vāku, Fredis nosēdās tur pat grāvmales dubļos un noteica:

„Tā — nu mēs varam likties pie miera. Gāzīsimies vien tepat strīpā uz dusu."

Igna murmināšana bija vienīgā atbilde Fredim, tad sekoja garš un žēlabains raudiens.

„Es negribu palikt ārā, es gribu ēst, un man briesmīgi salst kājas," šņukstēja Pulciņu meitēns.

Arī Elgas Pļavas mazais bija pamodies, un sāka klusi kunkstēt.

(Turpinājums sekos)

Arī dāmas piedalās sacīkstēs

(Telefona ziņojums)

Angļu makšķernieki ir vīri, kas zivīm sporta labā saprot. Interesanti tātad, ka angļi ar makšķerēšanu arī vīriešu darbā nav nošķīrušies. Arī dāmas, kuŗām tā kopš tīvā, dāļa, gūst un arī sacenšas.

Angļijā ir arī makšķernieku klubi, kuŗos sacenšas aculiecinieku klātbūtnē. Šādas sacensības notiek arī Ziemeļīrijā, kur ir arī Ķīnas pārstāvniecība, kuŗā pieder pagātnē pilsētu. Pie šīmsacensībām piedalījušies vairāki simti dalībnieku, to vidū arī dāmas. Sacensības notiek ezeros, kuŗos bijis ievietots makšķerēšanai paredzētais daudzums zivju. Sacensības ilgst 5 stundas, un uzvarētājs ir tas, kuŗš ķēris vislielāko zivju skaitu. Otrā vietā izvirzījās dāma, kuŗa bija ķērusi 76 zivis. Trešā vietā ierindojās kāds vīrietis, kuŗš bija ķēris 75 zivis. Pārējās dāmas ieņēma 4., 5., 6. un 7. vietu. Pēdējā vietā palika kāds vīrietis, kuŗš bija ķēris tikai 3 zivis.

Otrā vietā izcīnījusī dāma ir 40 gadus veca. Viņa ķērusi zivis ar 2 mārīšu palīdzību. Sacensības ilgušas 7½ stundas. Pirmajā stundā viņa ķērusi 10 zivis, otrajā 8, trešajā 7, ceturtajā 6, piektajā 5, sestajā 4 un septītajā 3 zivis. Pēdējā stundā viņa ķērusi 2 zivis. Sacensību laikā viņa ēdusi tikai sviestmaizes, kuŗas līdzi bijusi paņēmusi.

Pēdējā pa reizei makšķernieku kontrolieri, bet arī dāmas. Kad kāds vīrietis mēģinājis pārkāpt noteikumus, kontrolieris viņam to aizrādījis. Ja tas nav palīdzējis, kontrolieris ņēmis no vainīgā zivis un atlaidis tās ūdenī.

Ar Adelaides pasta kuģi „Zviedrija" 6. nov. aizsūtīts Adelaidē, 9. novembrī. P. Purmalis.

BALTIEŠU BASKETBOLISTI DRAUDZĪGĀS SPĒLĒS AUSTRĀLIJĀ

Adelaides baltiešu sporta klubs [illegible] basketbolā izcīnīt latviešu vārdu. [illegible] (J. Dancis, T. Ellīss, G. Ozoliņš, V. Kalniņš, E. Cepulis, G. Kreilis, P. [illegible], E. Birzgalīna, M. G. Kļaviņa) [illegible] par favorītu [illegible]. Vīrieši [illegible] vīrieši 46-26 un [illegible]. Otrā vakarā izcīnījās [illegible] igaunus 70-30. Pēdējā spēlē [illegible] Grunau, F. Ellīss, J. Zeltiņš un L. [illegible] kums) uzvarēja igaunus 64-36. Adelaides baltieši [illegible] 6. decembrī. Vēl cer [illegible] pēc veiksmīgi [illegible] vidū.

Ļoti „latviskas" [illegible] ilgas pavasarī meistarcīņas [illegible] sākās 3. nov. Adelaidē. [illegible] ilbiešu vidū spēlē [illegible] fīns, G. Bērgarīts, K. [illegible] lis un P. Purmalītis. [illegible] uzskata L. Endzeliņa. [illegible] arī bija beltiešu — [illegible] laukā.

Ar Adelaides [illegible] sniegtajiem [illegible] Zviedrijā [illegible] vīrs [illegible] Adelaidē, 9. novembrī. P. Purmalis.

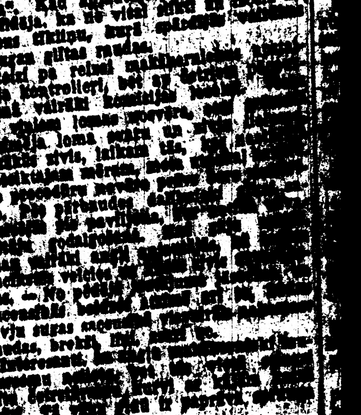

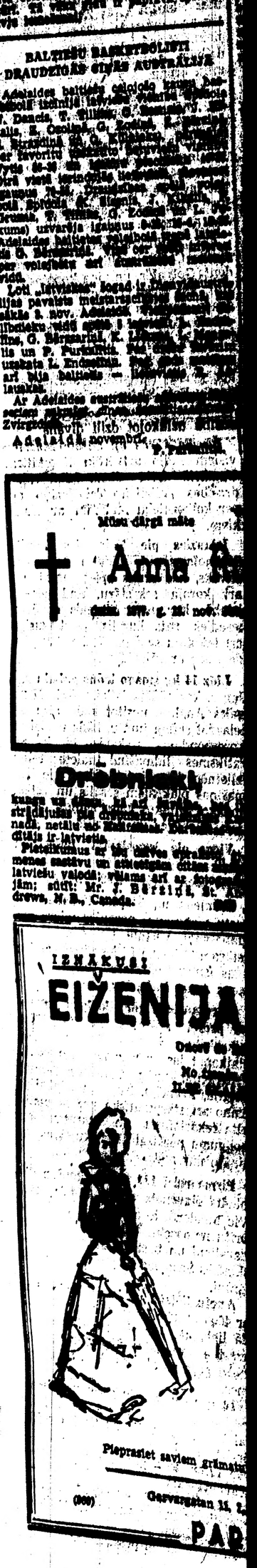

Ari damas piedalās makšķerēšanas sacīkstēs Anglijā

(Vēstule Latvijai no Lutonas).

Angļu makšķernieki ir vīri, kas savu sportu labi saprot. Interesanti tas, ka nepat esmu redzējis arī vienu otru dāmu ar makšķeres kātu rokās un daiktiņi pat kopā tāvu, dēlu, māti un arī meitu.

Anglijā ir arī makšķernieku klubi un sekcijas, kas rīko sacensības ar balvām. Šādu sacensību aculiecinieks biju reiz Bedfordā, kas ir ar kanāliem un upēm bagāta pilsēta. Pie tīdenssporta pāviljona bija sapulcējušies vairāk kā simts makšķerniekus, to vidū arī dievietes. No pilsētas centra bija ieradies makšķerēšanas piederumu veikalnieks un atvēris veselu stendu ar visu kas nepieciešams labam makšķerniekam. Biedrības komisija katrs sacensību dalībnieks iemaksāja dalības naudu un izvilka numuru, kurā bija norādīts viņa zvejas sektors un vieta. Tad makšķernieki ātri izkāpa pa savām vietām. Ejot gar kanāla malu, ieraudzīju lielu tīdiņu, kās ar makšķeri kļust stādīja numurētā vietā, tā tad arī „startēja". Kad apjautājos, kā veicas, viņa atbildēja, ka no visai slikti un iecēla no dienu tīkliņu, kurā spārdījās vairākas dzeltenas gliemas raudas.

Reizi pa reizei makšķerniekus apstaigāja kontrolieri, bet ap četriem pēcpusdienā vairāki komisijas locekļi. Viens no viņiem lomas nosvēra, otrs grāmatā atzīmēja loma svaru un zivju lielumu, sīkākās zivis, laikam tās, kas neatbilda noteiktajam mēram, meta atpakaļ kanālā. Šo procedūru novēro prāvs bars zinkārīgo. Pēc pārbaudes dalībnieki atkal sapulcējās pie paviljona, kur notika uzvarētāju godalgošana. Kad gāju mājās, man vairāki angļi apjautājās, kā šodien sacīkstēs veicies un kādas zivis uzvarējušai. — No pēdējā jautājuma jūsecina, ka sacensībās beidzot atzīmē arī to, kādas zivju sugas sacensībā visvairāk nolertas: raudas, brekši, līdi, asari uc.

Interesanti, ka angļu makšķernieki mugursomu nelieto, bet tās vietā stingri pilu četrstūrainu, kurvi ar kājām katrā stūrī. Tā viņa vidū ir paprāva, spraugu zivju iemešanai.

L. G.

Lūtonā, novembrī.

BALTIEŠU BASKETBOLISTI DRAUDZĪGĀS CĪŅĀS AUSTRĀLIJĀ

Adelaides baltiešu ceļojošo kausu basketbolā izcīnīja latviešu vienība Spīdola (J. Dancis, T. Tilliks, O. Rasmis, J. Kikalis, Z. Ozoliņš, G. Zodiņš, Z. Bērziņš, E. Straudiņš un O. Kūlnieks), pārspējot par žēlastību uzskatīto lietuviešu vienību Vytis 56-26 un igauņu pieci 45-32. Otrā vietā ierindojās lietuvieši, pievarēdami igaunus 70-58. Draudzības spēlē volejbolā Spīdola (K. Siesnis, J. Kikalis, P. Gruzna, T. Tilliks, G. Zodiņš un L. Jukums) uzvarēja igaunus 6-15, 15-4, 15-13. Adelaides baltiešu volejbolā trenē latvietis G. Bērziņš. Viņš cer radīt interesi par volejbolu arī austrāliešu meistaru vidū.

Ļoti „latviskas" šogad ir Dienvidaustrālijas pavasara meistarsacīkstes šuškā, kas sākās 3. nov. Adelaidē. Vienpadsmit dalībnieku vidū spēlē 5 latvieši: L. Endzelīns, G. Bērziņš, K. Līduma, L. Mangalis un P. Purkalītis. Par drošu favorītu uzskata L. Endzelīnu. Pag. gada meistars arī bija baltietis — lietuvietis R. Arlauskas.

Ar Adelaides austrāliešu sāncenšu basketbolistiem pazīstami cīnās latvietis Alfreds Zvirgzdiņš, kurš [illegible] Adelaidē, novembrī.

P. Purkalītis.

Makšķerēšanas piederumi vismaz mazā pusē, Dienvidaustrālijā, ir visai dārgi: vidēja lāpuma makšķerēs kāts, piemēram, maksā 5 mārc., bet ir arī tādi, kas maksā ap 10 mārc.

Latviešu sports Eiropā un citos kontinentos

Imigrantu futbola vienības noorganizētas abos ieceļotāju centros Grētā, Austrālijā. Ģimeņu centrā vienībai neveicās, bet Gretas transitcentra futbolisti savā līgā izcīnīja uzvaru un tiesības glabāt kausu. Izrādījās tomēr, ka kauss kaut kur nozudis, it kā sadedzis. Jaunaustrāliešu futbolisti tagad cer nopirkt jaunu, vēl akvistāku kausu un atmiņai to uzdāvināt pagājušā gada meistaram.

Latviešu viegluši Sidnejā, startējot austrāliešu sacīkstēs, pēdējā laikā sasnieguši šādus rezultātus: Šķēpā — A. Hakelis 63,69 m (labots 12 g. pastāvošais Sidnejas Interclub Athletica rekords un 59,18 m (mests pret stipru vēju); 1 jūdzes skrējienā — Arv. Bebris 4:50,2 min.; 220 jardu skrējienā — G. Šaiva 24,7 sek. Sidnejā vēl startējuši Katužans un Purmalis.

Latvietis P. Blomeris sacīkstēs Melburnā skrēja 100 jardus 10,8 sek.

„Iespējams, ka viņš būs pirmais imigrants, kurš reprezentēs Austrāliju 1952. g. olimpiskajās spēlēs Helsinkos." Par mūsu lēkšu meistaru Ar. Makeli Sidnejas laikraksts Daily Telegraph tā raksta austrāliešu sporta žurnālists Dēorčijs Krevfords.

Latviešu viegliatlēts G. Šaiva, tagad Sidnejietis, kājas spēcinājumu dēļ domā atsākt sprinta un vidējās distances, nākotnē pievērsties maratona disciplīnām.

Latviešu sportistu skaitā Jaunzēlande pieaudzis. Ar DP otro transportu tur atbraukuši R. Pētersons, Štraujums, Ātvars un Krūmiņdēns. Tie visi bija jaunjaunzēlandiešu vienībā, kurā pievienoja Jaunzēlandes trešā labākā basketbola pionieku Palmerston North 54-46 (24-6).

Pasaules sporta laukumos

Smaga ievainojuma dēļ boksa meistars Edards Čarls (ASV) otrdien uzvarēja ar k. o. vienpadsmitā gājienā savu izaicinātāju Niku Baronu. Šis ir Baronam, kas līdz šim cīnījies ar ļoti labiem sekmēm, pirmais k. o. zaudējums.

Ekskeizeriņam Dēv Leisam cīņā pret argentīnieti Oskaru Bruno bija jāapmierinās ar uzvaru pēc punktiem.

Labākā Somijas sportista nosaukumu 1950. gadā somu sporta statistiķi piešķīruši slēpotājam meistaram vieglatlētu kombinētajā slēpojumā Heikim Hasu.

Arī Tito sācis spēlēt teto, sekodams kaimiņu zemju paraugam. Jugoslavijas sporta prese paziņojusi, ka „ievērojot milzīgo popularitāti, kādu toto spēle ieguvusi Rietumu un Viduseiropā", šim piemēram sekos arī Jugoslavija.

Eiropas labāko futbola vienību priekšrindā, runājot pēdējo pasaules tabeļu [illegible] vienības: Anglijā — Arsenals, Francijā — Sanktetjēna, Somijā — Akademiska, Itālijā — Internazionale, Beļģijā — FC Lüttich, Austrijā — Rapid.

Jau pretendē uz olimpisko spēļu rīkošanu 1972. gadā

Pēc Helsinku olimpiskajām spēlēm nākamās 1956. g., kā zināms, pirmo reizi notiks Austrālijas kontinentā — Melburnā. 17. spēļu rīkošanai 1960. g. arī jau pieteikušās setas pretendentes: ASV pilsētas Losandželosa, kur lielais sarīkojums notika 1932. g., Detroita un Minneapolisa, Argentīnas galvaspilsēta Buenosairesa, Roma un Lozanna. Pieņemot, ka ASV pilsētas savstarpēji vienosies par vienu kandidāti, šķiet, Detroītu, spēļu rīkošanas dēļ „finālā" sacentīsies četras valstis. No tām savukārt iespējama Argentīnas atkrišana, jo mas ticama, ka pasaules lielākos sporta svētkus divreiz pēc kārtas „atdos" dienvidu puslodei. Tādā gadījumā nopietnākās konkurentes paliktu viena ASV pilsēta, Roma un Lozanna, kas ir moderno olimpisko spēļu dzimšanas vieta.

1960. gada „zaudētājas" droši vien savu kandidatūru paturēs arī 1964. gadam un pat 18. un 20. spēlēm 1968. un 1972. g. Paīrešējo pretendentu tiešām jau tagad pietiek, lai olimpiskās spēles „izrītu" pārdesmit gadiem uz priekšu, taču starplaikā sagaidāmi vēl jauni pieteikumi. Arī Stokholma vēl vēlēties pretendēt uz 1960. gada spēlēm, taču tās izredzes ir niecīgas, jo Stokholmā jau 1912. g. spēles reiz notika, pie tam pārāk tuvu ir arī Helsinki.

Trūmens ir visstingrāk apsargātais vīrs pēc Stalina

Vašingtona (mā). — Prezidents Trūmens laikam ir vistīpīgāk apsargātais valstsvīrs pasaulē, ieņemot vārdot vienīgi Stalinu, jo pēc 1. novembra atentāta mēģinājuma ASV prezidenta aparatūrā ārkārtīgi pastiprināta. Agrāk Trūmens no sava kabineta Baltajā namā devās pusdienās uz netālu 200 m attālo dienesta dzīvokli Blērhausē tikai divu vai trīs slepenā dienesta aģentu pavadībā, bet tagad viņš un tiešām ļoti [illegible] to pavada astoņdesmit arī speciāli bruņotiem aģentiem. Tāpat policisti nostādīti gar visu ceļu. Lai prezidentu ik dienas nogādātu pusdienās un atpakaļ, tagad vajadzīgi 30 vīru.

Pirms atentāta publika varēja brīvi staigāt gar prezidenta mītni Blērhausē tikai pāris metru attālumā no prezidenta dzīvojamās istabas loga, bet tagad ietve šai vietā ieslogota virvēm, gar kuru 24 stundas diennakti soļo policijas patrulas. Prezidents ieejot un izejot lieto galvenokārt aizmugures ieeju no parka puses. Tāpat viena ielas puse posmā gar prezidenta birojiem starp Balto namu un agrāko ārlietu ministrijas ēku slēgta satiksmei, atsākot Baltā nama automobiļus.

Trūmens, kas bieži Balto namu dēvēja par savu „balto cietumu", nav aizdomīgāks par jaunajiem piesardzības soļiem, bet samierinājies ar tiem kā ar nepieciešamu ļaunu.

Harmoniska laulības dzīve

Viņi nopelna naudu, un viņa to izdod. Viņš saņem vēstules, un viņa uz tām atbild. Viņš miegā krāc, un viņa pārvācas pie savas mātes. Viņa ir alkana, un viņš ir pilns līdzjūtības pats pret sevi. Viņa brauc brīvdienās, un viņš glāsta lokomotīvi. Viņa vāra, un viņš ļauj uz viesiem šņaukt. Viņš liek apgriezt otru pusi savai platmalei, un viņa pērk sev otro sudrabiepeu. Viņam ir vakarā sēde, un viņa tam tic. Viņa grib kūpēt slaidāku, un viņš nolieš. Viņš nopērk sev bikses, un viņa tās valkā. Viņš aizmirst viņas dzimšanas dienu, un viņa tāpēc neklūst vecāka. Viņa mīl viņu, un viņš sevi arī.

Krustvārdu mīkla

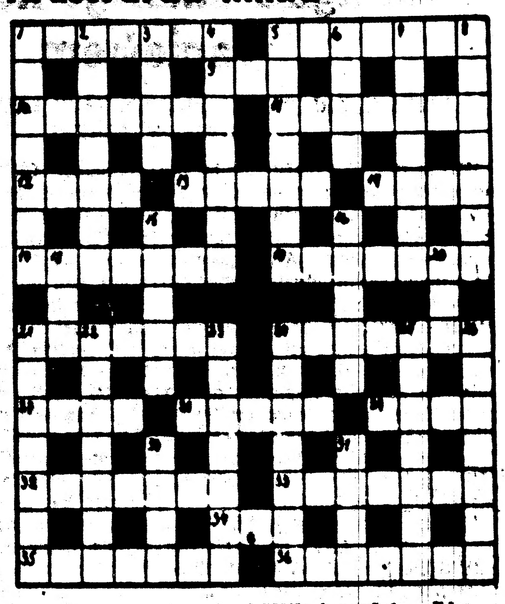

Limeniski: 1. Latviešu rakstnieks. 5. Latviešu dzejnieks. 9. Izsauciena. 10. Sapņu zeme kādā M. Ziverta lugā. 11. Pazīstama kino aktiere. 12. Persona R. Blaumaņa Trīnes grēkos. 13. Viens no pirmajiem latviešu ģeognotājiem. 14. Latviešu dzejniece un ģeognotāja. 15. K. Lestas trimdā izdots novelu krājums. 16. Ragana. 21. Deklamēt. 24. Latviešu rakstnieks. 27. Viens no pirmajiem latviešu romāniem. 28. Romiešu militestības dieva. 29. Pilsēta Vācijā. 32. Dīvkārša. 33. Dzeltīgs plenobojums. 34. Bij. latviešu sporta biedrības inicētāji. 35. Maigu skrējiena. 36. Darbnīce spēķerbe gabalu gatavošanai.

Statenieski: 1. Ratņa kuģa. 2. Kaukāza tautas piederīgais. 3. Lauki. 4. Stārķi. 5. Latviešu literārīts un kritiķis. 6. Izpilda dalības funkcijas. 7. Kināstnieks tetrazījums. 8. Harmonija. 13. Latviešu dzejnieks. 18. Pīlādoņa vārds. 18. Pīlāst. 20. Nē, latīniski. 21. Latviešu rakstnieks. 22. Matēmatikas nozare. 23. Igauņu rakstnieks. 24. Otra pasaules kara cīņu vieta Norvēģijā. 26. Dzejas forma. 28. Novads Mērnieku laikos. 30. Sodības vieta. 31. Zemes „gali".

Iepriekšējās krustvārdu mīklas atrisinājums

Limeniski: 1. Dalmons. 7. Algot. 12. Apa. 13. Scap. 15. Ieži. 16. Lāčāt. 18. Kasse. 20. Brūk. 22. Lāsta. 24. Rāķeļa. 25. Āža. 26. Vēr. 28. Skopa. 29. Šis. 32. Odu. 34. Skaļa. 35. Al (aluminijs). 36. Aka. 38. Cedrēt. 42. Suits. 44. Pērt. 47. Cēsis. 48. Pīle. 49. Gail. 50. Sile. 52. PEN. 54. Atlas. 55. Kantāte. Statenieski: 1. Dalbins. 2. Apsar. 3. Jodur. 4. Ost. 5. No. 6. Šāk. 8. Ā. 9. Gustapo. 10. Ot. 11. Tvt. 14. Pūta. 17. Ikas. 19. Naska. 21. Skrt. 23. Gaida. 27. Riska. 30. Slaucīt. 31. Skopa. 33. Apsarne. 39. Anais. 39. Mūk. 37. Tupa. 41. Ap. 43. Jela. 45. Riet. 46. Ūga. 47. Cēr. 48. PEN. 51. Ali

Ar pieri siena

Zemkopim Spenceram Leinam Detroitas tuvumā nodega Bērnāzi. Apdrošināšanas aģents cietušajam paskaidroja, ka viņa zaudējumus neatlīdzinās nauda, bet Leinam uzcels jaunu, vecajam pīlīgi līdzīgu ēkāni. Neapmierināts par šādu veida zaudējumu atlīdzību, vecais zemnieks pārsteidzīgi brīdzināja „ja jūsu lestāde tā rīkojas, tad dodiet tālto atpakaļ manas dievas dzīvības apdrošināšanas polisi, — es grību nadu, bet ne citu dievu!"

*

Ne viennēļ dzīvoka rīcībai ir pārsteidzīgs gaitas. Tā tas nesen gadījies kādā Bostonas pilsētā, kur bija izcēlies lielais strīds. Sadzīvotāju vīrs palūdz pagalmā vecuri uz grībēja ar to pašu nyaļ pīnā pusē, bet sieva gribēja lāpu, vecuris izlēmja pa logu un cenr prieķšu mājas logu tetrīta kādas jaunas dejotājas galvā. Sasagais rīkā izvainoja kādu jaunu dāmatmeni.

*

„Čehoslovākijā valdība ieceļotāju komandējumus dēļ" lielas kārtaukšanas atlauju slavenajam čehu lelļu teātra direktoram prof. Skupam, kuŗš tādēļ nevēr dogad ar savu marionešu teātri viesoties Edinburgas festivālā. Laikraksti „Rudē Pravo" par to sīņu komentē: „Čehoslovākijā kamadi" varētu būt trejādi: 1) marionetes nav absolūti drošī komūnisti; 2) Prāgas valdība baidās, ka prof. Skupa varētu aizmirst atgriezties mājās; 3) tiesības vilkt visus marionešu diedzinus rezervētas vienīgi Stalinam pašam.

Mūsu dārgā māte

† Anna Rumane-Keniņa

dzim. 1877. g. 12. nov. Jaigavā, mir. 1950. g. 6. nov. dzimtenē.

Viņu mūžam mīļā piemiņā paturēs

dēli, vedekas un mazbērni
Latvijā, Kanadā un Francijā

Drēbnieki,

kungu un dāmu, kā arī šuvējas, kas ir strādājušas pie drēbnieka, vajadzīgas Kanadā, netālu no Halifaksas. Darbnīcas vadītājs ir latvietis.

Pieteikumus ar īsu dzīves aprakstu, ģimenes sastāvu un attiecīgām citām ziņām latviešu valodā; vēlams arī ar fotografijām; sūtīt: Mr. J. Bērziņš, St. Andrews, N. B., Canada. (949)

AUSTRĀLIJĀ

latviešu grāmatas visplašākā izvēlē piedāvā

J. STRAUTIŅŠ

12, Seventh Ave., Alberton, S. A.

IZNĀKUSI

EIŽENIJA GRANDĒ

Oноrē de Balzaka romāns

No franču val. tulkojusi
ILZE ŠKALBE-LEGEDIŅA

PARNASA PASAULES RAKSTNIEKU SERIJAS
10. grāmata

Šis romāns ietelp Balzaka romānu ciklī: „Cilvēciskā komēdija". — Vecā, pasakaini bagātā Grandē meita Eiženija mīl savu bankrotējušo Parīzes brālēnu. Grandē skopums un Eiženijas mīlestības jūtu sadursme veido drāmu, ko sevišķi salstošu padara tīši franču klasiķa meistarīgais tēlojumas veids.

Brošēt: Zv. kr. 7,—; DM 6,25; Sīl. 16'6; A. šil. 13/3; Dol. 1,50; K. dol. 1,80.
Iesiet.: Zv. kr. 9,50; DM 8,30; Sīl. 14/—; A. šil. 17/6; Dol. 2,—; K. dol. 2,10.

Pieprasiet savlem grāmatu galdiem vai tieši apgādam

Garvargatan 11, I, Stockholm, Sweden

(880) PARNASS

Izlietojiet iespējas

pasūtināt sev un saviem tuviniekiem laikrakstu

LATVIJA
PA GAISA PASTU

uz sekojošām zemēm:

uz Amerikas Savienotām Valstīm un Kanādu — DM 6,50 mēnesī, saņemot avīzi 4—5 dienu laikā no iznākšanas dienas Vācijā; uz Austrāliju un Jaunzēlandi — DM 11,— mēnesī.

LATVIJAS štata abonementu pa gaisa pastu darīs prieku saņēmējiem un palīdzēs vienot tikšanās latviešus trimdā.

Gaisa pasta abonementu pasūtināma pie visiem mūsu pārstāvjiem Vācijā un tiešā apgādā.

LCK apgāds LATVIJA,
(16a) Schw. Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany

3.

IZDEVUMS TRIMDĀ

A. Pegiņa Eiche

A COURSE OF ENGLISH

Labākais mācības līdzeklis, sistēmatisks kurss.

DM 6,—; Z. kr. 5.50; sd 7/6; A. sd 10'—; ₤ 1.25.

Pieprasiet savlem grāmatu galdiem vai tieši apgādam

DAUGAVA
Garvargatan 11, I, Stockholm, Sweden.
(945)

Iznākusi!

Luija Bromfīlda
pasaulslavenā romāna

LIETI NĀK

II (pēdējā) grāmata.
Cena DM 6,50.

Pieprasāma nometņu grāmatnīcās vai pēcmaksā tieši apgādam

Apgāds GRĀMATU DRAUGS,
(16a) Schwäb. Gmünd,
(884) DP Camp Artillerie-Kaserne,

FIRMATA (MERCHANTS) LTD.

BALTIC DEPARTMENT

11, Greek Street, LONDON, W. 1.

piedāvā Anglijā dziv. tautiešiem:

šķēlīti cūkas speķi	1 mārc.	6/8
mas šķēlīti cūkas speķi	2 „	7/6
dūmdesu	1 „	9/—
cūkas gaļas desu (Danish Pork Brown)	½ „	3/3
vārītu cūkas šķiņķi (Danish Pork)	1 „	6/—
šalamī desu	1 „	9/—
Cīsiņus mūžu gaumē	1½ „	6/—
skābētus gurķus	1 kg	3/9
skābētus kāpostus	2 mārc.	5/—
turku kaivu	1 „	6/—

Pasūtinājumam lūdzam pievienot 1/6 saiņošanas un pasta izdevumiem. Pasūtinājumiem, sākot ar ₤ 5.—, minētie 1/6 nav jāpieskaita.

Sūtām dāvanu saiņīšus
uz ārzemēm!

tekstilijas, veļu, kurpes, parfimus, medikamentus utt. Piem., labākās kvalitātes mailona vakses pa gūžu pastu mainā 12/6 1 pārīte.

Pieprasiet jaunāko cenrādi!
(883)

LATVIJA

Nr. 96 (440) 1950. g. 13. decembrī

Nesūtītos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota aploksnīte un autoram adresēta aploksne. Redakcija pastāv tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā labot. Ar autora pārakstu vai tālākiem pārrakstīšus rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

ABONEMENTS VAĻIJĀ.

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 4,— par vienu mēnesi, pasūtinot kolektīvi (vairāk par 3 eks.) DM 3,50 mēn., uz ārzemēm DM 4,50 mēn., uz ASV pa gaisa pastu DM 6,50 mēn.; atsevišķa numura cena DM 0,50.

SLUDINĀJUMI VAĻIJĀ

maksā DM 0,50 par vienreizēju nonpareiļa iespiedumrindas aizņemamo telpu; vienreizīgs 10 iespiedumrindu sludin. DM 5,—; vienreiz 5 iespiedumrindu sludin. DM 3,— Grāmatu apgādu un dīrektīvās sludinājumiem piedāvot tos tiešā apgādam. aprēķināma 50% atlaide.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un ierakstus Vācijā pieņem mūsu pārstāvji nometnēs tā arī apgādā tiešī.

Abonementa un sludinājumu maksu Francijā un Beļģijā pārstāvju ierakstu izsniedzējam valūtas veidā mēnesī īpašā sludinājumā.

LCK apgāds LATVIJA.

(16a) Schwäbisch Gmünd,
Artillerie-Kaserne, US Zone,
Germany (Bāzr. Schw. Gmünd 2220)

Viss tagad atkarīgs no paša iem vācie šiem

BEIDZOT ARĪ PARĪZE PIEKRĪT VĀCU BRUŅOTO SPĒKU KOMPLEKTĒŠANAI

Parīze (tp). — Franču valdība pēc vairākkārtīgām apspriedēm, kurās pēkšņi nolaust sociālistu iebildumu, beidzot vienojusies piekrist vācu vienību komplektēšanai Atlantijas pakta bruņoto spēku ietvaros, vienības 8000—9000 vīru stiprumā. Tas nozīmē ievērojamu soli uz priekšu Vācijas remilitarizācijas un Eiropas bruņoto spēku atjaunības jautājumā, jo līdz šim Francija vispirms prasīja radīt Eiropas aizsardzības armiju un tikai pēc tam runāt par vācu vienību izveidošanu tai, pie kam franči vēlējās šīs vācu vienības „redzēt tik mazas, cik vien iespējams".

Šīs atrisinājuma lielas būt kompromisa starp ASV un Holandes priekšlikumiem, tā kā tagad atliek tikai nogaidīt pašas vācu valdības lēmumu. Vācu politisko partiju un valdības aprindu pārstāvji jau pagājušā norādīt, ka Rietumvācija joprojām pastāv uz savu prasību pēc pilnīgas līdztiesības svarīgā Eiropas aizsardzības jautājuma atrisināšanā, drošības garantijām un līdzrunāšanu apspriedēs, kurās noteiktu bruņoto spēku kontingentus. Tāpat vācu prese norāda uz vācu vēlēšanos, lai viņiem atļautu savas vienības komplektēt vismaz divīziju stiprumā un tām dotu arī smagos ieročus. Bez tam vācu presē pēdējā laikā atskan ierosinājumi, kas izriet no 16. oktobrī publicētās TASSA informācijas, ka Austrumvācija un Maskava Rietumvācijas apbruņošanu uzlūkotu par naidīgu un pret viņas drošību vērstu aktu. Šim jautājumam New York Herald Tribune slejās pieskaŗies arī pazīstamais amerikāņu publicists Valters Lipmans, pēc mezdams Ečesonam saivas ilūzijas, ka Padomju savienība mierīgi noskatītos, kā ASV remilitarizē un apbruņo Rietumvāciju.

Visumā uz apbruņošanās jautājumu Rietumvācu politiskās aprindas un prese reaģē ar reālu skatu. Preses citē izvilkumus no agrākā vācu ģenerāļa Guderiana grāmatas Vai var aizsargāt Rietumeiropu?, kurā teikts, ka Padomju savienībai ir 175 divīzijas, kuŗas kaŗa gadījumā var pastiprināt uz 500. Tām pretim Rietumeiropas rīcībā š. g. oktobrī bija tikai 12 divīziju, ko pēc dažiem mēnešiem, kā varēja gaidīt, līdz ar [illegible] skaitlim jāpievieno [illegible] Lipmans pie Reinas, jo par šīs līniju, kas dalītu atrodas padomju kontrolē, nemaz nopietni nevar runāt, tad jāsaka, ka izvērsts 1000 km garā frontē, šis spēks ir vairāk nekā ilūzorisks. Tāpēc vāciešiem nekas cits neatliekot, kā paļauties uz sabiedroto aizsardzību.

Parīzes lēmums Vācijas remilitarizācijas jautājumā nodots tālāk Atlantijas pakta valstu padomei un Bonnas valdībai. Kanclers Dr. Adenauers šajā jautājumā jau apspriedies ar ASV augsto komisāru Meklloju, pie kam pēdējais norādījis, ka no augstās komisijas puses nav paredzēts šajā jautājumā diktēt kaut kādu formulu, kas saistītu vācu ģenerāļus. Apbruņošanās jautājums jāatrisinot pašiem vāciešiem.

Valdības partiju frakciju pārstāvji par franču priekšlikumiem jau paguvuši izteikties un viņu viedoklis ir gi zsot patiesje nosodāmie agresori. Debates turpinās.

Sociālā komisija pārrunāja Ped. savienībā aizturēto vācu karagūstekņu jautājumu. Iesniegti divi priekšlikumi: dibināt komisiju, kas šo lietu izmeklētu uz vietas, un Indijas un Irākas priekšlikums — jautājumu nodot Starptautiskajam sarkanam krustam.

Vai Korejas...

(Turpinājums no 1. lpp.)

Kauju frontē lielākais notikums bija ienaidīgo spēku izlaušanās uz tilta galā pozīciju pie Hungnamas ostas, kur ielenkto un tagad izlauzušos 90.000 vīru evakuācijai jau sagatavotas flote. Bet tieši pēdējā brīdī uz kurieni sācies vērsties stipra ķīniešu trieciens. Fronte dienvidos no Pjonjangas nostabilizējusies un 8. ASV armija nostiprinājusies jaunās aizsardzības pozīcijās kalnainā rajonā, kas sākas pie Tedongas upes grīvas Cinampo un iet uz austrumiem virzienā uz Suanu un Koksanu. Pirmdien tomēr vēstīja, ka šīs līnijas kreisais spārns tiek atvilkts un ķīniešu spēki sasnieguši Hejū pilsētu un tamlīdz arī 38. paralleli.

Pagājušā nedēļā ar atkārtotu piedāvājumu — sākt invāziju Korejā atkal nācis Čangkaišeks, radio runā nacionālistu armijai norādīdams, ka akciju var sākt kuŗu katru brīdi, ja vien tai garantē gaisa un jūras spēku atbalstu. Invāzijas spēkus, pēc mariņa domām, atbalstītu arī 1,5 milj. nacionālo partizānu, kas darbojoties Mao aizmugurē.

ASV lietpratēji uz militāro stāvokli Korejā raugās diezgan pašapzinīgi un arī BBC komentātors izteicās, ka tagadējā ciņu posmā zudušas ķīniešu agrākās priekšrocības — tuvās bāzes Mandžūrijā. Papildinājumu un apgādes līnijas tagad stipri pagarinājušās un agrākais agresora pārākums izlīdzinājies, jo UN spēkiem ir pietiekami daudz aviācijas, lai laist darbā pret apgādes līnijām un spēku koncentrācijas centriem.

Trūmens un Čercils sūta cigārus Sibeliusam

Helsinki (il). — Atzīmējot mazās tautas lielā dēla komponista Jana Sibeliusa 85 g. dzimumdienu, prezidents Trūmens, Vinstons Čērčils, Arturo Toskanini uc. pasaules slavenības piesūtījušas jubilāram 500 cigāru. Sibeliusa preses pārstāvjiem izteicies, ka šī dāvana viņu sevišķi iepriecinot, jo bez cigāriem viņš nevarot dzīvot — tie esot viņa dienišķā maize.

Sibeliusa mūzika, kas iekarojusi visu pasauli, neatspoguļo tikai somu tautas dvēseli vien, bet tajā izjūtams arī tūkstoš ezeru zemes ziemeļnieciskais skaistums. Vientulībā un klusā atšķirtībā dzīvodams, Sibeliuss radījis neskaitāmas simfonijas, svītas, dziesmas un klavieru gabalus. Pazīstamākie darbi — Finlandia, Tapiola, Tonelas gulbis, Karēlijas svīta uc. Pēdējā poēmā rakstītos darbus viņš nepublicē, bet atstāj „pēcnāves mantojumam", jo baidās, ka modernās mūzikas aizstāvji teiktos, ka viņš nosvecojies.

Atklāts triks ar tālhipnozi

Minchene (il). — Hipnozes gadījums, kas ar saukli Regina, kārava dāma! pirms kādas nedēļas kļuva populārs visā Eiropā, izrādījies par blēdību. Vīnes galvenais un hipnotizētājs Fricis Strobls kādu nakti Minchenes Reginas viesnīcā pārsteidza ielūgtos skatītājus ar kāršu triku. Tajā kādam no skatītājiem bija jāizvelk no kāršu paciņas viena kārts, kuŗu pareizi pateiks Minchenes radiofona spīkers pēc otrās un trešās ziņas vakara ziņu raidījumā: Triks izdevās lieliski, un vācu prese to apzīmēja par hipnozi no liela stāluma.

Trešdien šis nepieredzētais hipnozes gadījums izrādījies par krāpšanu. Strobls samaksājis radio spīkeram 300 DM, lai tas iepriekš norunātā laikā ierunātu skaļruni vārdus — Regina, kārava dāma! Pret Frici Stroblu, kas patlaban uzturas Šveicē, ievadīta tiesas izmeklēšana, bet vainīgais radio spīkers atlaists no vietas.

„MEDITĀCIJAS TELPA" UN DIPLOMĀTIEM

Lēksaksesa (md). — Apvienoto nāciju namā Lēksaksesā iekārtota īpaša „meditācijas" telpa, kur UN diplomāti var pavadīt laiku lūgšanās vai pārdomās. Telpā, kas dekorēta bez liekas greznības, iekārtotas četras sēdekļu rindas, bet tām pretim galds, uz kuŗa atrodas UN chartas eksemplārs un grāmata par Apvienotām nācijām, bez tam visu 60 UN nāciju karogi. Sienu rotā liels zilbalts Apvienoto nāciju karoga. Pastāvīgu „pārdomu zāli" plānojot iekārtot arī UN jaunajā mītnē Manhatanā.

REPUBLIKĀŅI GRIB PANĀKT ČĒSONA AIZVIETĀŠANU

Vašingtona (rm). — Republikāņu senātoru grupa izstrādājusi rezolūciju, kuŗā prasa ārlietu ministra Ečesona atkāpšanos. Uzskata par iespējamu, ka par to liek nobalsot visai republikāņu frakcijai senātā. Ečesonu republikāņi smagi kritizējuši jau kopš mēnešiem, bet arī daži no viņiem atzīst, ka iepriekš pieminētai akcijai patlaban būtu iespējami neizdevīga brīdis. Ir zināms, ka rezolūcijas projektu atbalsta daudzi ietekmīgi partijas vadoņi, ieskaitot senātoru Tafta.

Sprieži par Kinas agresiju un vācu kara gūstekņiem

Lēksaksesā (tp). — Jau veselu nedēļu UN komisijās notiek pārrunas par Ķīnas agresiju Korejā un Bonnas iesniegumu UN Ped. savienībā aizturēto vācu karagūstekņu lietā. Politiskajā komisijā iesniegta ASV un piecu citu valstu rezolūcija, kas apsūdz Ķīnu agresijā un aicina Pekingu atsaukt no Korejas savas vienības, lai atdotu šai zemei viņas suverēnitāti. Priekšlikumu motivējot, ASV delegāts Vorens Ostins norādīja, ka Ķīnas agresijā darīšana ar parasto komūnistiskā imperiālisma recepti. Tā ir šāda: kādā zemē provocē komūnistu sacelšanos, un kaimiņi sūta nemierniekiem palīgā savus spēkus, apzīmēdami tos par brīvprātīgiem. Ja nu šādai provokācijai stājas pretim, tad komūnistu propaganda taisa liešu trokšņi, ka zemes ļiekteņos iejaucas svešī spēki. Agresiju Korejā nevar aizplīvurot, jo noteikti konstatēts, ka šeit darīšana ar Pekingas armijas 20 divizijām. Tā ir skaidra agresija un UN pienākums ir darīt tai galu.

ASV delegātu atbalstīja britu un holandiešu pārstāvji, bet Višinskis iesniedza rezolūciju, kuŗā prasa no Korejas izvākt amerikāņu un citu tautu karaspēku, lai tālāko varētu nokārtot paši korejieši. Rezolūcijas motivējumā viņš atkārtoja veco dziesmu par to, ka konfliktu sākuši dienvidkorejieši un tie un viņu pali-

Padomju gatavību nedrīkst gaidīt

MASKAVAI PAVISAM 300, BET RIETUMIEM 100.000 ATOMBUMBU GADĀ

Londona (md). — Daily Mail sniedz saimniecības speciālista un rakstnieka Dr. Luisa Nagija rakstu, kuŗā autors teorētiski iespējamo ASV atombumbu produkciju aplēš uz 100.000 bumbām gadā. Savu aplēsi Dr. Nagijs dibina uz rietumu pasaulei pieejamiem urāna krājumiem un līdzšinējiem sasniegumiem tā izmantošanā.

Urans trešajā pasaules kaŗā būs viena no vissvarīgākajām izejvielām, raksta autors. Esot ļoti bīstama ilūzija iedomāties atomkaŗa briesmas mazākas tādēļ, ka urans ir ļoti reta materiāls, atombumbas ražošanā [illegible] Pad. savienība tādēļ nevar uzkrāt sevišķi lielus bumbu krājumus. Urans īstenībā nemaz nesot tik reta izejviela, kā to optimisti iedomājoties.

Visas pasaules urana krājumi teorētiski vērtējami uz 6 milj. tonnu, dibinoties uz dažādo elementu sastāvu zemes garozā. Uranu izmantojams tikai tiktāl, cik to iespējams no minētiem krājumiem iegūt. Faktiskā urana produkcija ir gan rūpīgi glabāts noslēpums, bet, pēc Dr. Nagija domām, kopā Hirošimas atombumbas Beļģijas Kongo ik gadu ir ražots 12.000 t urana, un tur iegūst apmēram pusi no visas urana produkcijas šaipus dzelzs priekškara. Bez tam pieņemams, ka urana produkcija Kongo šinī gadā pavairota par 150 proc. Jādomā, ka, dibinoties uz slepenu nolīgumu, gandrīz visu Kongo uranu sapem ASV. Šajās bagātākajās urana raktuvēs pasaulē no katras tonnas rūdas iegūst pāri par 5 märc. tīra urāna. Kādu laiku pēc pirmās atombumbas eksplozijas bija vajadzīgas 140 märc. tīra urana, lai iegūtu 1 märc. bīstamā spidzekļa, ko lieto bumbā. Pēc tam gan angļu un amerikāņu zinātnieki izmantošanas koeficientu ievērojami palielinājuši. Hirošimas atombumbā bija 1 kg resp. 2,2 märc. minētā spridzekļa; tas nozīmē, ka tās ražošanai bija jāpatērē 306 märc. tīra urana, kas iegūstams no vairāk nekā 60 t rūdas.

Pēc tagadējā izmantošanas koeficienta, tālāk aplēš Dr. Nagijs, no Kongo saņemamā izejmateriāla pietiek, lai ASV varētu ražot 25.000 atombumbu gadā. Ja Kongo raktuvju produkciju vēl palielinātu, šo skaitu varētu palielināt līdz 50.000. Bet tā kā pārējā rietumpasaulē pieejams vēl tāds pats daudzums urana kā Kongo, tad rietumi teorētiski spētu ražot 100.000 bumbu gadā. Tas ir reizē balgs un tai pašā laikā iedrošinātājs skaitlis, kas eventuālam agresoram liks nopietni padomāt, pirms riskēt.

Bez tam, norāda autors, nav vairs noslēpums, ka Kanada sāk nostāties blakus Beļģijas Kongo, kā otrs lielākais urana ieguvēja.

Kamēr Dr. Nagijs runā par teorētiski iegūstamo atombumbu skaitu rietumos, amerikāņu senātors Longs Vašingtonā izteicies, ka pēc viņa rīcībā esošās informācijas Ped. savienībai varētu būt pakreiz ap 40 atombumbu, kuŗas tā varētu nedējas laikā pēc pasaules kaŗa sākuma nomest uz 15 līdz 30 svarīgākajām ASV pilsētām. Šādas ziņas Longam esot devuši militāri lietpratēji, kuŗu vārdus viņš neizpauda, bet kas arī paši neesot par šādu skaitļu pareizību droši pārliecināti.

Pazīstamais amerikāņu publicists Stjuarts Alsops New York Herald Tribune slejās savukārt raksta, ka, pēc amerikāņu izlūkošanas iestāžu vērtējumiem, Ped. savienībai šī gada beigās būšot tikai 22 atombumbas. Padomju atombumbu produkcija vērtēta uz divām bumbām mēnesī, pie kam arī nākošajā gadā krieviem šo normu laikam neizdosies ievērojami palielināt. Patlaban tomēr Urālos izbūvējot jaunu lielu atomrūpnīcu, kas varēšot sākt produkciju ap 1952. g. vidu. Pēdējā viesizstādē [illegible] priekšniekam un atomprodukcijas šefam Berijam. Jaunā rūpnīca varētu pacelt kopražu uz 5—7 bumbām mēnesī. Tādā gadījumā Ped. savienības atombumbu krājums līdz 1953. g. sasniegtu 100—130 bumbu, bet 1955. g. beigās ap 300 bumbu. Ievērojot ierobežotos urana krājumus, kas pakļauti Ķīnijā kontrolei, 300 bumbas varētu būt vispār samilzīgā padomju produkcijas robeža.

Neatkarīgi no atombumbu krājumiem, svarīga ir iespēja tās īstā laikā nogādāt īstajās vietās. Arī 100 bumbas tādā gadījumā varētu nodarīt milzu postu. Bet Alsops domā, ka Maskava arī tad, kad tai jau būs 100 bumbu, nebūs spējīga tās īstā laikā nogādāt īstajās vietās. Tas vispār iespējams trīs veidos. Pirmkārt, vajā ostā var pēkšņi eksplodēt bumba, kas iepriekš noslēpta [illegible] darbības kuģī, bet tas nav ko ievērojamākajiem bumbas izmantošanas veidiem. Otrs veids ir no satelītvalstīm izlauti vadāmi tālšāvieni. Pēc amerikāņu izlūkošanas dienesta ziņām, krieviem vēl neesot un laikam tik drīz arī nebūšot ne pietiekami piemērotu tālšāvieņu, ne zemūdeņu. Trešais atombumbu izmantošanas veids ir aviācija. Padomju aviācijā, domājams, esot ap 400 tālo bumbvežu, kas apmēram atbilst amerikāņu B-29 tipam, un šis skaits vēl augot. Līdz ar to augot Kremļa kārdinājums atvērties triecienam. Gandrīz nepārvarams kārdinājums kļūs tai brīdī, kad Maskava jutīsies spējīga nopietni satriekt amerikāņu kaŗa potenciālu un vienlaicīgi iekarot visu Eiropu. Šim brīdim nedrīkst laut pienākt, saka Alsops, tādēļ vēl atlikušais laiks jāizmanto maksimāli.

RĪRDĀNA PADOMJU ANEKDOTI (6)

NE TIKAI CIVĒKUS VIEN

Vecmāmiņa socioloģiskā dārzā apbrīno kāmeli un nopūšas: „Ak kungs, apbrīnojies, ko gan tie boļševiki no tā nelaga zirdziņa [illegible]!"

DAZOS VARDOS

Gibraltārs Spānijai atkal pieprasa Prāgā savā intervijā falangas laikraksta Arriba. Gebraltaru nevarot nodrošināt bez spāņu aizsardzības, un jau tagad Spānija pēc būtības kontrolējot un apsargājot šo svarīgo jūras šaurumu. Par Gibraltāra atdošanu britu sūtniecības priekšā Madridē demonstrēja 200 spartu studentu.

Nobela miera prēmiju norvēģu parlamentā Oslo saņēma bij. UN starpnieks Palestīnā Dr. Ralfs Bančs. Literatūras laureātam Bertrānam Rāselam prēmiju tai pašā laikā pasniedza Zviedrijas karalis Stokholmā. Bančs uz Stokholmu devās caur Berlīni, kur presei izteicās, ka labprāt dotos uz Maskavu palīdzēt sagādāt miņu. Patlaban pasaulē neesot jautājumu, kuŗu nokārtošanai būtu nepieciešams kaŗš.

Šeitāņu sīkstie jaunieši Ķīnas ievērojumiem, vairs nebija ceribu pasargāt no pilnīgas apraksāšanas trīs apdraudētos ciemus, kas jau iepriekš evakuēti. Spēcīgi zemes grūdieni bija jūtami Redžo un Mesinā. Abas pilsētas 1908. g. izpostīja zemestrīce, prasot 76.000 cilvēku dzīvību. Spēcīga zemestrīce notikusi arī Čīlē.

Karpa Ķīnas prese „kara kūdītāju" iepriekšējā Vācijas padomju ģenerāļa Čūkova personā, lai smagi sodītu visus, kas neatbalsta Ped. savienības „kaŗa gāšanu par mieru." Līdzīgs likums jau sagatavots Ungārijā.

10 atombumbas bankarus 40.000 personām bēdīgo Stokholmā, izsprāgdinot tos gaisā. Līdzīgas patvertnes iekārtos visās Zviedrijas pilsētās ar vairāk nekā 30.000 iedzīvotājiem. Zviedrijas bruņošanās vajadzībām papildus paredzēts vēl 65 milj. kronu.

„Ķīnas Kareļi" nelieto atombumbu, mēs nevēlamies jaukt armiņā no jauna savienu amerikāni," paskaidroja Indijas izsaukšanas komisijas locekļi Ačeanas štatā, jo esot nepieciešami, ka ASV palīdzētu sargāt savu dēla dzīvības visiem līdzekļiem. Komisija arī atteikusies atkāpties no amata.

Par „kalifornijas klasiķi" izsludināta Čehoslovākijas valsts prezidenta Gotvalda, un viņa kopotos rakstus, kas ir kalta komūnistu propaganda, pavēlēts iegādāties visām Čehoslovakijas publiskām bibliotēkām.

„Sarkanā akadēmija" vārdā Prāgas lidmašīnu fabrikas Čehov strādnieki apņēmušies laikā starpot 500 padomju Jaka-50 tipa lidmašīnu. Par fabrikas direktoru iecelts padomju [illegible]

Pilnīgu vārdu un adresu Jāzepa vietnes radio uztvērēju tirgotājiem Ungārijā kāju dienu lietā valsts drošības policijai. Tai jāziņo arī par kolhozniekiem, kuŗi ar kulakiem.

Īslaužas pie Zviedrijas karaļa Stokholmas pilī kāds nepazīstams cilvēks, kas prasīja apiet sardzi un arī karaļa sekretāru. Kad pēdējā istabā, kur nepazīstamais nonācis, norādīes pats karalis, piesteigušies arī sekotāju sardze. Noskaidrots, ka dartīšana ar vājprātīgo.

Lāču 16 kg smagos ādas gabalu ražotnes, kas pēdējā laikā nokrituši no gaisa Anglijā, nostiprināt kādu aitu un ielaužot lāpas jumtu, kāds aviācijas korespondents izskaidro tā, ka no satelītmaņas lidmašīnu tualetes telpu izlietotām tualetes lāpām pie lidmašīnas pārvietojuma ātruma un vēlāk, nonākot gaisa slāņos, gabaliņi atsaldējas un nokrītas.

Vīnes ala „Sapņotājs" pakrietnējā pārtikas trūkuma dēļ jau maksā, rēķinot vācu valūtā, 2,30 DM.

Trūmena un Staļina tikšanās, lai rastu vienošanos pasaules miera saglabāšanai, vēstulē UN ģenerālsekretāram Trigvem Li ierosināja arabu ligas ģenerālsekretārs Abdels Rachmans Azam-Paša.

Starptautiskās goda kodeksu gausulei presei apspriest starptautiskās laikraksta redaktoru federācijas izpildkomitejas sanāksmē Lozannā. Federācijā, kuŗā pārstāvēta Holande, Beļģija, Francija, Šveice un Dānija, plāno arī starptautiska preses institūta iekārtošanu un starptautisku noilgumu par izglītības, kultūras un zinātniskus materiālu apmaiņu.

Pirmo reizi 124 gadus, kopš nodibināts slavenais angļu teātris Old Vic Londonā, to apmeklēja valdošais britu monarchs. Anglijas karalis ar karalieni un princesi Margaretu noskatījās Sekspīra Divpadsmitās nakts izrādi.

Angļu lielākā un jaunākā viesnīca ar 4000 gultām iekārtota pazemē, kādā lielā alā, kas bija pazīstama patvertne kaŗa laikā. Ala ir veselu jūdzi gara un atrodas 13 m zem zemes.

12 g. vecu indiešu ganu patlaban pārbauda īpaša valdības komisija, lai konstatētu, vai zēns tiešām spēj ārstēt dažādas slimības un kaites, par ko Orisas apgabalā cirkulē visbrīnumainākie nostāsti. Zēns ārstējot bez diagnozes ar kāda stāda „dievišķo mizu". Uz ciemu, kur dzīvo Nepali Babu, plūst tūkstošiem indiešu no dažādām provincēm.

LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 97 (441) Dec. 13, 1950
Publisher and editor: Valdemārs Bamberga, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Azilberg, Kaserne, Phone: Schw. Gmünd 2159. Printer: Remstruckerei Sigg, Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly. Circulation 11.000. Sponsor: International Refugee Organization.

UN apspr nokārtoša

Vū apgalvo, ka Ķ Ķimilsungs aicin

SĀKTA UN SPĒKU EVAKUĀ ATKLĀTA SAZVĒRESTĪBA P PARĀDIJUSĀS MONGO

Nujorka (ag). — UN pol Āzijas un arabu valstu stirgu izbeigšanai. Indijas delegāts komūnistiskā Ķīna ir gatava vū viņam apgalvoja, ka Ķīnieši ASV, ne arī ar UN.

Āzijas un arabu valstis iesnie spapriešanai divi rezolūcijas. Pir paredz, ka UN pilnsapulces pr dents uzņemas 3 vīru komisijas dību pamiera sarunām starp UN komūnistisko Ķīnu. Otra rezolū paredz vidutāju komisijas dibinā nu, kuŗā piedalītos septiņi UN p sapulces delegāti, kas kārtotu nev Korejas jautājumu, bet arī citas T austrumu problēmas. Rezolūcijas nēma dienas kārtībā ar 48 pret balsīm, 4 atturoties. Atturējās Filipīnu delegāts, jo otro rezolū Filipīnas nebija parakstījušas. ASV delegāts atkārtoti uzsvēra, nepiekrīt Korejas jautājuma šanai ar citām Tālo austrumu p lēmām.

Izraēlas pārstāvis trešdien ko pulcē ierosināja jaunu plānu Korejas konflikta nokārtošanu. paredz pārtraukt kaŗa darbību, spraust demarkācijas līniju un vākt ārvalstu karaspēku, nodro Korejai patstāvību. Līdz ar šo rantējama ārvalstu neiejauk kā arī dodamas specifiskas garan Ķīnai par tās robežu aptu Višinskis no jauna [illegible] gadi veco un [illegible] priekšlikumu par atomieroču liegšanu un atomkontroles noteik nu, kādu vēlas Ped. Savienība.

UN kopsapulce nolēma dīs starptautisku tiesu genocīda, s slepkavību un citu starptautiska ziegumu tiesāšanai, kas izdarīti

(Turpinājums 8. lpp.)

Konference, k Eiropas

VAI PADOMJU POLITIKAS I AICINA RUNĀT PA

Brisele (il). — Nīkasā p Ārlietu un aizsardzības min eiropas aizsardzības spēku pakta aizsardzības ziņā das norāda, ka H būs svarīg laikā vispār un ka tai konfer un Ēdlija vienošanās par Eiro un pastiprinātu izveidošanu un

Šinīs 18. un 19. decembra san smēs sagaidāma arī Atlantika sardzības spēku virspavēlnieka Ei šana. Kaut gan šai sakarībā gēn. Eizenhauera vārdu, labi ifor tais amerikāņu Newsweek raksta, par spīti Eizenhauera mīlijai Ei pā, Trūmens viņu varot izraudzīt citiem, varbūt vēl steidzamākiem devumiem. Arī pats Eizenhauers e ar mieru atteikties no izdevīgāka labāka posteņa, ja to prasītu vē intereses.

Atlantika pakta valstu ģenerāl bu priekšnieki pirmdien un otrdi apspriedās Londonā un sagatav programmu nākamās nedēļas Brise konferencei. Trešdien Londonas spriedē pieņēma komunikē, ka v pārējos vilcienos līdzīgs Spofor plānam. Rietumeiropas ūnijas mi tāro spēku virspavēlnieks feldm šals Montgomerijs pieprasījis, visas Atlantika pakta valstis paga nātu militārā dienesta ilgumu uz d gadiem. Nopietni jāsāk gatavoties Atlantika pakta militāro spēku m nevriem, kas notiks 1951. g.

Trīs lielo valstu ārlietu ministri Ečesons, Bevins un Šūmans pēc A lantika pakta padomes sesijas s spriedīsies īpašā sanāksmē. Viņu s rūmu temats bazēsies uz nesen p tikušām angļu-franču apspriedē Londonā un Etlija-Trūmena Vašin tonas konferences lēmumiem.

Labi informētais BBC domā, Atlantika pakta padomes lēmum

(Turpinājums 8. lpp.)